

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HAYVAN

bilirsin sen aslında yok ki kaybeden aşkta

Tüzzzüklerin Efendisi!

Aksamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

HAYVAN 2 Yaşında!

Ne tuhaf... Günler, hatta haftalar, aylar, yıllar ne çabuk geçiyor.

HAYVAN'ın ilk sayısı 14 Şubat 2003'te yayınlanmıştı...

Şubat 2003'te de bugünlerde olduğu gibi İstanbul'da kar gövdeyi götürmüş, elektrikler kesilmiş, insanlar yollarda mahsur kalmış ve ilgililer yine bildik "her şey kontrolümüz altında" tipi açıklamalar yapmıştı.

Memleket meseleleri değişmese de HAYVAN kısa sürede gelişti ve iki yaşına girerken memleketin en çok okunan kültür ve sanat dergisi oldu.

Başta siz sevgili HAYVANSEVER'lere ve HAYVAN'a yem, su veren

yazar - çizer, edebiyatçı arkadaşlarımıza çok teşekkür ederiz.

Yeni yaşımızda hep birlikte yepyeni hayvanlıklar yapmak dileğiyle.

Bektaşî'nin dediği gibi
"Hoşça bakın zatınıza"

HAYVAN

Kitaplarda yazan olmadı.
Deccal inmedi.
Kızlar dokuzunda doğurmaya başladı.

Çölde tek başına yatan kız aslında herşeyi biliyordu, kumlar üzerinde öyle bronzlaşmıştı ki, şehirden biri gelse, sözlerine değil reklam filmlerine uygun tenine takılırdı.

Trolleybüs 2004

EXTRAMÜCADELE

Aptal Kutu derler ama, aptal olan O mu yoksa ekran karşısına kurulup kendinden geçen, O'na iltihak eden izleyiciler mi? Belleksiz, fikirsiz, kimliksiz, kokusuz, ruhsuz, renksiz bir insan yetiştirmek televizyonun amacı.

Plastik Çim Yetiştirme Enstitüsü

RAGIP DURAN

Yüce ve asil Türk milletinin (Bu arada Sevgili Kürt kardeşlerimizi de unutmayalım!) televizyonla ilişkisi, Orwell tarzı mıdır yoksa artık Huxleyvari bir bağımlılık haline mi gelmiştir, tam bilemiyorum.

George Orwell, derken, '1984' romanında betimlenen, iktidarın kamera ve ekranlarla sürekli olarak tüm yurttaşları denetlemesini kastediyorum. 'Cesur Dünya' romanının yazarı **Aldous Huxley**'den sözederken ise, insanların gönüllü olarak bir otorite putuna bağımlı olmasını, kulluğunu anlıyorum. Normalde toplumlar önce Orwell'ci sonraki aşamada da Huxleyci olur aslında. Türkiye toplumu, mevcut teorik herhangi ve hiçbir kalıba uymadığı için, bizde 90'lardan bu yana Huxley önplana çıkıyor. Kimse inkar etmesin, şu veya bu şekilde televizyonsever bir milletiz. İstatistiklere göre Türkiye, ABD'den sonra günde en uzun süre televizyon seyredilen ülke. Bu tek yanlı sevginin çeşitli neden ve gerekçeleri olsa gerek: Eğlence kültürünün pek gelişmemiş ve çeşitlenmemiş olması, okuma-yazma sevgisinin kitliği, İslamiyetin görüntü yasağının yaratmış olduğu resim açlığı, özellikle kırsal alanlarda az sayıda kadının çalışması, TV'nin bedava ve tembelce izlenebilir olması gibi kalemler sayılabilir bu babda. Evde, işde, kahvede ekrana takılıp kalıyoruz. İnternet sörfçüsü bile ekranın sağ alt köşesine bir pencere açıp kanallar arasında gondol sefasına çıkıyor.

- Şifre kıran program var mı abi sende?

Sadece İçeriği Değil Biçimi de

Oysa ki yıllar önce okuduğum 'Televizyona Karşı Dört Gerekçe' başlıklı kitapta bu meretin göze, beyine, ideolojiye ve halet-i ruhiyemize müthiş zararlar verdiğini öğrenmişim. Televizyon hem bizatihi görsel-işitsel bir medya aracı olarak yani biçim açısından, hem de içeriği ile bilincimizi, benliğimizi, zamanımızı, dü-

şüncemizi esir alıyor. Yaygınlığı etkisini daha da güçlendiriyor. Aynı anda on ya da yirmi milyon insana hem görüntü hem de sesle hitap edebilmenin yarattığı iktidarı, imtiyazı düşünebiliyor musunuz? İşte bu nedenle bilgisayar (**Bill Gates**'in **Microsoft**'u **MS** gitti **NBC** ile ortak TV istasyonu kurdu, **MSNBC** doğdu) ya da cep telefonu şirketleri (**Telsim** mi **Star TV**'nin yoksa **Star TV** mi **Telsim**'in, ayrıca **Show TV** ile **Turkcell** de benzer bir gudubet ilişki içinde), kablolu, uydu ya da normal yoldan yayın yapan televizyonlara ortak oluyor ya da TV şirketlerini satın alıyor. İşin doğrusu, iletişim sistemi bir devin şemsiye altında. Tüm bu iletişim araçlarının esas sahibi o grubun bankası. İletişim alanında faaliyet gösteren şirketler, kendi etkinlik plan ve programlarını dahil olduğu grubun taktik ve stratejik çıkarlarına göre ayarlamak zorunda. Bu dev grupların ana program ve hedeflerini de grupların 'Amiral Gemisi' olan bankalar belirliyor. Bu nedenle A grubunun gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni ya da TV'sinin yöneticisi, aslında, A grubunun bankasının maaşlı memuru.

Böyle bir mekanizmada bu tür medya kuruluşlarının ne tür programlar ürettiği de ortada.

Aslolan Dayanışmadır Rekabet Değil

Bu aralar bir yarışma furysı almış başını gidiyor: **Pop Star**, **Türkiye Akademisi**, **Pasapaprola**, **Kim 500 Milyar İster**...vs... **Pop Star** konusundaki tartışmalar hakkında **Bağımsız İletişim Ağı**'nda tarihinde (www.bianet.org) 1 Ocak 2004 bir yazı yayımlandı.

lar ve Pop Star'

Sadece **Pop Star** değil diğer yarışmalar üstelik diğer programların büyük bir çoğunluğu da aynı motivasyonla, aynı hedefe vurmaya çalışıyor. Ve neredeyse hepsinin formatı da birbirine çok benziyor. Bu programların en büyük özelliği günlük hayattan, sokaktan, toplumdan, dünyadan ve yaşadığımız gerçeklerden tamamen kopuk olması. Mesela bu programların hiç birinde neo-liberal politikaların somut sonuçları olan pahalılık, işsizlik, sömürü, yoksulluk, zenginliğin eşitsiz dağıtımı, imföyazılar, devletin ceberrut uygulamaları ve her gün işte, evde, sokakta karşılaştığımız bilimüm haksızlıklar kesinlikle gündeme gelmiyor.

Global düzeyde yani Amerikan kafasıyla tasarlanmış ve dünyanın dört bir bucağına gönderilen bu yapımların kimyasının neredeyse aritmetik bir formülü var: **Eğlence, yoz müzik, şaklabanlık, reklam, rekabet, 'win win'** dedikleri ne pahasına olursa olsun kazanma ve yükselme hirsini körük-

leme, birey olmadan bireyselleşme... Tüm bu gerici değerler, 'mimetisme' (Benzeştirme) yöntemiyle oturma odalarımızda bize de empoze ediliyor. Kızlar **Elena**, erkekler **Bayhan** olmak istiyor, yaşlı kadınlar da en çok **Ahmet San ile Haldun Dormen'i** beğeniyor.

- Çok beyefendi canım, ne kadar düzgün konuşuyor...

Birkaç saatliğine de olsa, işsizliği, pahalılığı, adaletsizliği, egemenlerin binbir baskısını yanıbaşımızdaki Amerikan işgalini, İncirlik'i unutup onların yarattığı yاپay, sanal ve görsel dünyanın esiri oluyo-

ruz. **Pop Star**'a takılıp kalan herkesin asal bir kimliği oluşuyor böylece: **Pop Star** izleyicisi! Milli birlik ve beraberlik... Tasada kıvançta ortak bir cemaat...

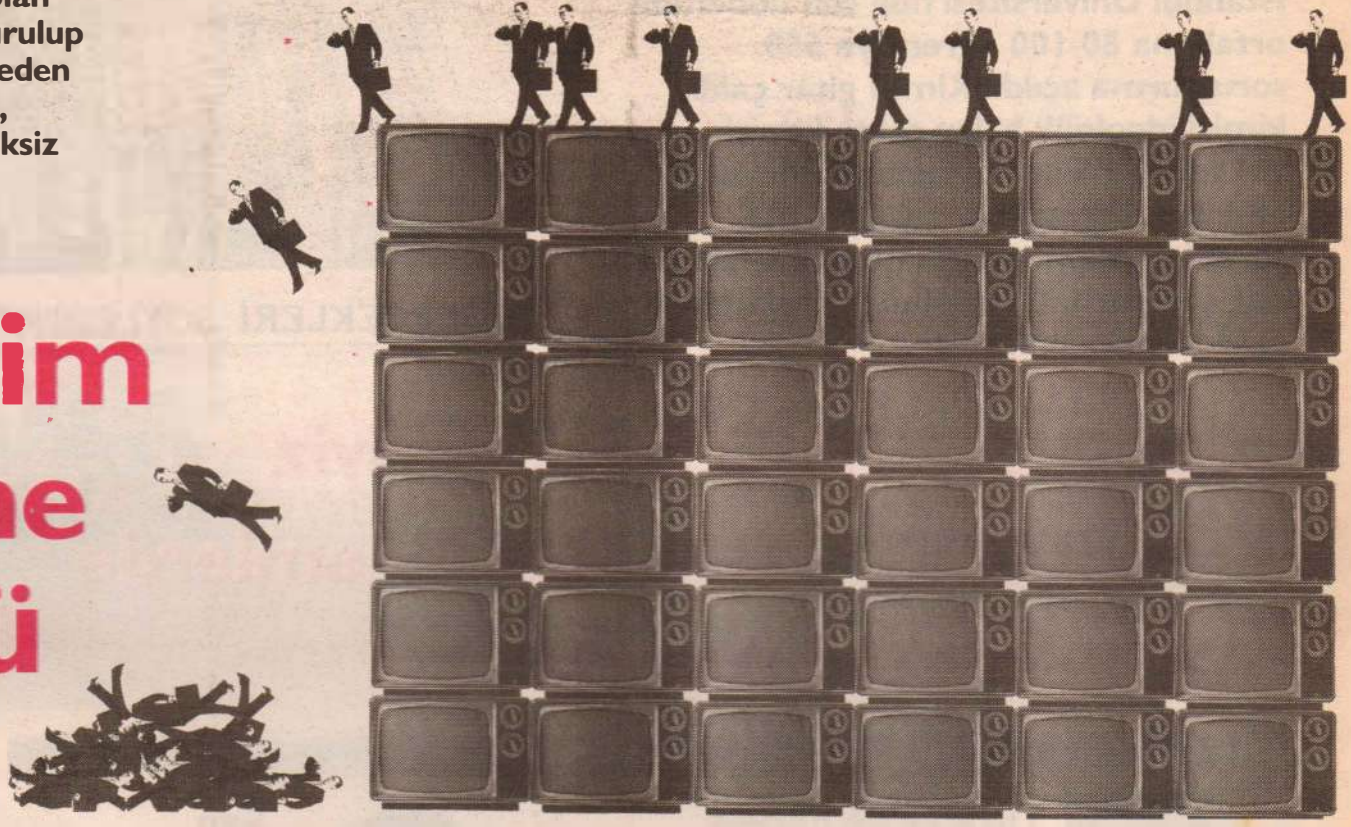
Tekel medyasının köşelerine kurulup bu konularda ahkam kesenlerin sıkıntı ve siniri de buradan kaynaklanıyor zaten. Neymiş efendim aydınlar, **Pop Star**'a ilgisiz kalamazmış, **Pop Star** demek Türkiye demekmiş!

O Yalancı Çoban, Biz de Sürü

Televizyon dizisi senaristliğinden toplum mühendisliğine soyunan kıyırık soyolog özentileriyle, Hollywood çevirmenleri ve 'copy paste'cileri dev ekranlardan beynimize, yüreğimize ideolojik sprey sıkıyor. Kimyasal saldırıya karşı gaz maskesi takılır ya, televizüel ve genel olarak medyatik saldırıya karşı da korunmaya ihtiyacımız var. En sıkı silah, sorgu ve eleştiri. Bağımsız ve özgür fikir, medyatik bombardıma karşı en etkili panzehir. Tabi ki irade de önemli, hatta tayin edici... Ekran karşısına geçip patlamış mısır (ABD'de) atıştıracağımıza ya da çekirdek çitlatacığımıza (Doğu'da) eş-dost ziyaretine gidip iki lafın belini kırmak, kendi seçtiğimiz bir sinema, tiyatro ya da konsere gitmek, sokağa çıkıp şöyle bir dolaşmak, hiçbirini yapamıyorsak, yine kendi seçtiğimiz bir kitabı okumak, ruh ve ideoloji sağlığı açısından çok daha yararlı.

Bu televizyonun amacı herkesi aynı tornadan çıkmışcasına birbirine benzetmek: Reklam sanayi ve ideolojisi sayesinde iyi birer tüketici (**Yani çok şey satın alan!**) olacağız, onların mizahına güleceğiz, onların kullandığı dili benimseyeceğiz, onlar gibi giyinip kuşanacağız, sonuç olarak onlar gibi yaşayacağız. Soru sorup itiraz etmeyeceğiz, her dediklerini doğru kabul edeceğiz. Böylece mutlu olduğumuzu sanıp yaşayıp gideceğiz işte...Daha ne istiyorsunuz ki?

Özel olarak televizyon, genel olarak egemen medya, plastik çim yetiştirme enstitüsüdür. Çiçek ve doğa severlere düşman bir sanayi... H

İstanbul Üniversitesi'nde son dönemde ortalama 80-100 öğrenciye 550 soruşturma açıldı. Kimisi gitar çaldı, kimisi ideolojik halay çekti, kimisi yoksul çocuklara oyuncak topluyoruz afişi astı. Öğrenciler soruşturma sürecini, Alemdaroğlu'nu, üniversitenin değişen yüzünü ve solun yanlışlarını ve eksikliklerini anlattılar.

GERÇEKLERİ SÖYLEMEKTEN KORKMAYINIZ... K.ATATÜRK

Bizler Sistemin Böcekleriyiz O Yüzden Üzerimize Eylemlerde Biber GAZI Sıkıyorlar Ya!

Prof.Dr. Fatmagül Berktaş - İ.Ü. Öğretim Görevlisi

Türkiye'de herkes 'kendine müslüman', 'kendine demokrat'

✱ Bu soruşturmalarda var olan sorun, aslında hukuki çerçeve. Yönetmeliklere ve yasalara göre, öğrencilere verilen cezaların hepsi bu yasalarda var. Örneğin afiş asmak, cezalandırılması gereken bir suç teşkil ediyor. Sorun o çerçevenin değişmesi; çerçeve değişmediği sürece bu şekilde yorumlanmaya açık. Tabii bu, yasaı uygulayan kişinin yorumuna da

bağlı. Bundan önceki senelerde afiş asmaktan soruşturma açılmıyordu, ama bugün açılıyor. Oysa daha önce de izinsiz afiş asmanın suç teşkil ettiği yasa da vardı. Ayrıca bu sadece İstanbul Üniversitesi'ne özgü bir şey değil; Türkiye'de başka üniversitelerde de aynı süreç işliyor. Çerçevenin değişmesi için, daha demokratik yasalar için mücadele etmek gerekiyor. Ama tabii bunun bir günde değişeceğini düşünmek abes olur.

✱ Soruşturma açıldığı zaman, bazen, öğrenciler soruşturma sonuçlanıncaya kadar okula giremiyorlar. Belki ceza alacaklar, belki almayacaklar. Bu belli olmadan öğrencilerin öğrenim haklarının ellerinden alınması bence çok ağır bir ceza. Soruşturma açabilirsiniz çünkü yönetmelikte bu var. Ama suçla ceza arasında bir orantının olması gerekir. Okula alınmamak, eğitim hakkından mahrum edilmek bir orantısızlık göstergesi.

✱ Öğrencilerimiz de bu otoriter ortamdan, demokrasi yoksunluğundan paylarını almış durumdalar. Nasıl ki üniversite, ülkenin genel durumundan farklı değilse, öğrencilerimiz de zihniyet bakımından çok farklı bir yerde değiller. Türkiye'de herkes "kendine müslüman", "kendine demokrat". Öğrencilerimiz de demokrasiyi, kendileri için ve kendi fikirlerini başkalarına empoze etmek için istiyorlar. Oysa, demokrasi çoğulculuktur, farklı fikirlere hoşgörü ve saygı göstermektir. Bizim siyasal kültürümüzde ise böyle bir çoğulculuk anlayışı, hoşgörü yok. Öğrencilerimize bakıyorum, "sadece benim afişim olsun başkalarının olmasın" diyorlar. "Benim standım olsun, başkalarının standı olmasın. Çünkü ben doğuyum!" Bu "mutlak doğru", "mutlak hakikat" fikri o kadar katı bir otoriterlik getiriyor ki, o zaman siz kendi fikrinizi yegane haklı, başkasınınkini haksız görüyorsunuz. Aynı şekilde bunu iktidarı elinde bulunduranlar ve yönetim kademelerinde olanlar da yapıyor. Bence öğrenci arkadaşların da kendi içlerindeki otoriterliğin bir özeleştirisini yapmaları gerekir.

✱ Herkes muhalefetleyen iktidarı eleştiriyor. Kendisi iktidara geldiğinde eleştiriler bitiyor. İktidarı kendi düşüncesini empoze etmek için kullanıyor. Daha kötüsü, muhalefetleyen bile, "iktidarın diliyle" konuşuyor. Açıkçası beni korkutan ve gelecek açısından kötümserleştiren de, bu.

Mesut Düzova- Siyasal Bilgiler Fak. 3. Sınıf

Son dönemde 80 arkadaşımıza ortalama 500 soruşturma açıldı

✱ Daha önceki dönemlerde soruşturmalarım oldu. Bir paneldeki tartışmadan dola-

yı iki dönem okuldan uzaklaştırma cezası aldım. Bu dönem soruşturmam yok, ama yakında açılır.

✱ Okula girememe kararı için mahkemeye başvurabilir, yürütmeyi durdurma kararı alabilirsiniz hatta davayı da kazanabilirsiniz. Ama dava sonuçlanıncaya kadar gene de okula giremiyoruz. Dava sonunda haklı olmanız bir şeyi değiştirmiyor, olan sadece sizin sınavınıza, derslerinize girememenize oluyor.

✱ Afiş asmaktan, ideolojik amaçlı halay çekmekten, stand açmaktan, basın açıklaması yapmaktan, yüksek sesle konuşmaktan ve daha onlarca sebepten son dönemde 80 arkadaşımıza ortalama 500 soruşturma açıldı. Örneğin okula bantla girerseniz size "ideolojik amaçla bant taşımaktan" soruşturma açılabilir.

✱ Bugün bir tarafta siyasal İslamcılar var, diğer tarafta Kemalist kesim var. Alemdaroğlu da bu saflaşma içerisinde bir kişi.

✱ Alemdaroğlu tek başına bu soruşturmaların sorumlusu değil. Ona bu yetkiyi veren, ne kadar demokratik olduğu herkes tarafından bilinen yasalardır. Çünkü bu yasalar ayaklarını sivil topluma basmaz, gücünü tabandan değil bir azınlıktan alır.

✱ Bugün üniversitelerin yapısını şekillendiren 12 Eylül'dür. 12 Eylül ve arkasından uygulanan politikalar, bu ülkede demokrasi kültürünü ortadan kaldırdı. Tüm baskıcı uygulamalara, antidemokratik yaklaşımlara rağmen, azalsa bile muhalefet varlığını hep korudu. Ama bu muhalefete bile sistemin bir tahammülü yok. Çünkü sistem paranoyaktır. Sürekli kendine ötekiler yaratır ve iktidarını ötekiler üzerinden güçlendirir. Bu baskının uygulanıyor olması korkunun belirtisidir.

Çağla Parlak - Siyasal Bilgiler Fak. 4. Sınıf

Bize gözdağı verilmeye çalışılıyor.

✱ Okula geldiğimden beri üç defa soruşturma açıldı. Bir tanesi kulüp standı açmaktan, diğeri YÖK yasa tasarı-

sına karşı yapılan basın açıklamasına katılmaktan, en sonucusu da can güvenliği için (ADK'nın saldırıları vardı çünkü o dönem) Edebiyat Fakültesi'ne toplu girişten açıldı.

✱ YÖK yasa tasarısının meclisten geçme dönemine denk gelen bir şekilde muhalif öğrencilere uygulanan baskılar arttı. Bize gözdağı verilmeye çalışılıyor.

✱ Soruşturmalara karşı eylemler yapıyoruz arkadaşlarla birlikte. Alternatif üniversite kurduk. Üniversitenin dışına sıralarımızı götürüyoruz, bizleri destekleyen hocalarımızla dersler yapıyoruz. Bizlerin, yani muhalif öğrencilerin tek istediği, düşüncelerini özgürce ifade edebilmek.

✱ Bir ülkenin ne kadar demokratik olduğunu o ülkenin öğrenim kurumları belirler.

✱ Üniversitelerde öğrenciler duyarsızlaşmaya başladılar. Kendilerini üniversitede özne olarak görmüyorlar. Bir an önce kendilerini pazarlamayı düşünüyorlar, kurstan kursa koşuyorlar. Birbirlerinin sırtına basarak ilerlemeye çalışıyorlar. Dayanışma, paylaşım gibi insani değerler ortadan kalktı artık. Sınıf arkadaşınız ders notunu size vermiyor daha yüksek not almak için. Bizler gibi insanlar da rahatsızlıklarını dile getirdiği zaman sistem, "Gel bakiyim sen şöyle, rahatsız etme onları" diyor. Bakıyor uyandıracaksın onları, o zaman okuldan uzaklaştırıyor.

✱ İnsanlarda artık mezun olduktan sonra ne yapacağım kaygısı var. Çünkü kendi geleceklerini ülkenin geleceğinden ayırıyorlar.

Hüseyin Yıldırım - Edebiyat Fak. 3. Sınıf

Şimdi okula giremiyorum.

● Edebiyat Fakültesi'nde yaptığımız eylem yüzünden soruşturma açıldı bana. 19 Aralık'taki Hayata Dönüş Operasyonu'nu protesto etmiştik. Şimdi okula giremiyorum.

● Alemdaroğlu'nun bilim hırsızlığı yaptığı Türk Tabipler Birliği tarafından onaylandı. Arkadaşlarımız bununla ilgili eylem yaptı. **Alemdaroğlu** ise arkadaşlarımıza soruşturma açtı ve ceza verdi.

● Üniversitelerde muhalefeti sindirme politikası düzenli bir şekilde uygulanıyor. Bunun en basit örneği; üniversiteyi kazandığınıza dair evinize belge geldiğinde YÖK'ten de bir yazı geliyor. Yazıda Atatürk'ün ilke ve inkılaplarına bağlılıktan, anarşik ortamlara girmeyinizden filan bahsediliyor.

● Biz apolitik öğrencilere göre ne kadar az olsak da devlet bizim gibi insanlardan korkuyor. Çünkü bize müdahale etmezse gün geçtikçe kalabalıklaşacağımızı biliyor.

● Öğrenci muhalefetine geleceğini umutlu görüyorum. Solun bazı yanlışlardan kaçınması gerekiyor. Örneğin en basit sebeplerden ayrılık yaşamamak. Bunun en somut örneği 6 Kasım eyleminde oldu. Sol grupların kendi içinde anlaşmazlığı yüzünden beş farklı eylem oldu. Bazı şeyler vardır bütün muhalif grupların birleşerek tek vücut olması gerekir, bugün olduğu gibi.

Funda Eryiğit - Siyasal Bilgiler Fak. 2. Sınıf

Sinema gösterimi ilanından bile korkuyor insanlar.

● Aklım hayalim almıyor, insanların demokratik haklarını kullandıkları için soruşturma açılıp ceza almasını.

● Üniversiteye gelmeden önce burayı daha özgür, kendimizi ifade edebileceğimiz bir yer olarak hayal ediyordum. Ama üniversiteye girince bunun tam tersi bir durumla karşılaşyorsunuz. Üniversite ben de 'ne kadar çok düşünmek istersen o kadar kısıtlanıyorsun' izlenimi oluşturdu. Lisenin o tek tipliğinden kurtulacağımızı zannederdik, oysa burası daha kötü. Burada kıyafetlerimiz tek tip değil ama beyinlerimizi tek tiplendirmek istiyorlar.

● Üniversitede sol siyasetlerin çoğu standart durumda. Çoğulculukta bile muhafazakarlık olduğunu gördüm burada. Benim sol düşüncem çok farklıydı sonuçta. Sol yapıların içinde tartışılmayan şeyler var bugün üniversitede. Örneğin bir kısım örgüt cinselliğe çok katı bakıyor, bir kısmının mutlak doğruları var.

● Sinema gösterimi ilanı dağıtıyorsunuz, insanlar bundan bile korkuyor; filme gidersek başımıza bir iş gelir mi diye. Tiyatro kulübüne geçen sene 60-70 kişi kayıt yaptırmıştı, bu sene 10 kişiyi geçmedi. İnsanlar korkuyor mu, yoksa bunlarla zamanlarını mı kaybetmek istemiyorlar; bilmiyorum.

● Artık her şey paraya ve kariyere dökülmüş durumda. Kimse kimsenin umurunda değil.

Kubilay Atalay - Edebiyat Fak. 3. Sınıf

Babamı Alemdaroğlu'nun yaptıklarına bir türlü inandıramadım.

● Edebiyat Fakültesi'nin yemekhaneye giden koridorunun sonuna gece kaynak kapı yapmışlar. Nedenini hala çözebilmiş değilim. Eskiden

yemekhaneye gitmek bir dakika sürerken şimdi 10 dakika sürüyor. Biz de bu durumu protesto ettik arkadaşlarla. Bu eylemden dolayı soruşturma açtılar ve bir ay ceza aldım.

● Soruşturma açıldığında, evinize buna dair okuldan bir yazı gönderiliyor. Tabii aile bu yazıyı görünce kıyamet kopuyor çoğunlukla. Örneğin bir arkadaşım katılmadığı bir eylemden dolayı soruşturma açıldı ve evine yazı yolladılar. Neredeyse ailesi okuldan alıyordu. Zaten yönetimin de amacı bu.

● Ailemin ceza aldığımdan haberi var. Zaten bir ay okula giremeyince ister istemez haberleri oluyor. Babam Kemalist bir adamdır. Alemdaroğlu'nu İslamcılar'a karşı olduğu için her zaman savunur ve severdi. Bir türlü inandıramıyordum babamı Alemdaroğlu'nun yaptıklarına. Şimdi benim durumumu görünce anladı. Soruşturmalara karşı yaptığımız eylemleri gördü, bizlere destek de verdi.

● Bu soruşturmalar olmasa, polis dayağı olmasa birçok insan yapılan eylemlere katılacaktır aslında.

Turgay Özçelik - Hukuk Fak. 3. Sınıf

Lisedeyken filmlerdeki avukatlara hep özeniyordum. Ama sonra pişman oldum

● Otuza yakın soruşturmam var. Afiş asmaktan, yüksek sesle konuşmaktan, ideolojik halay çekmekten, Kürtçe eğitim kampanyasına destek vermekten, olmadığım eylemlere katılmaktan...

● Yılbaşında yoksul çocuklar için oyuncak topluyorduk. Onunla ilgili afişler astım. 12 tane soruşturma, astığım 12 afişten dolayı açıldı. Yani her afişe bir soruşturma.

Şimdi okula giremiyorum.

● Üniversite terörize edilmiş bir halde; fakülteler arası geçişler yasaklanıyor, sürekli kapıda polis otobüsleri, panzerler var. Giriş çıkışlarda kimlikleriniz kontrol ediliyor, kameralar her yerde sizi izliyor. Aslında bütün öğrenciler bu durumdan rahatsız oluyor, ama bizlerin dışında kimse bir şey yapmıyor.

● İlk soruşturma kağıdı eve geldiğinde evdekiler büyük tepki gösterdiler. Sonra kağıtlar ard arda gelmeye başlayınca, 'katılıyorsan da arkada dur' demeye başladılar. En sonunda onlar da bu duruma alıştı. Postacıyla neredeyse akraba oldular. Her ay ortalama bir soruşturma kağıdı geliyor çünkü eve. Eskiden televizyondan öğrenci eylemlerini izlerken terörist diye bakıyorlardı, ama şimdi ne kadar haklı olduğumuzu biliyorlar.

● Hukuk Fakültesi'ne çok isteyerek girdim. Lisedeyken filmlerdeki avukatlara hep özeniyordum. Ama bir sene sonra pişman oldum girdiğime. Size derslerde öğretilenlerin pratikte karşılığı olmadığını görüyorsunuz.

Örneğin **Ferman Demirkol** bize derse geliyor. Demirkol'un Azerbaycan darbesine karışmış bir MİT ajanı olduğu söyleniyor. Yani söylenenlere göre ben; darbeci, MİT ajanı birisinden ders alıyorum.

● Sosyal Bilimler Fakültesi'nde bir arkadaşım kantinde gitar çaldığı için soruşturma aldı. Bunu televizyonda söylediği için gene soruşturma aldı.

● Devlet güçlüdür, devlet babadır anlayışı bizim halkımızda çok yoğun. Devletin neler yapabildiğini tarihten çok iyi biliyor. Bu yüzden bir korku var insanlarda.

● Bizler sistemin "böcekleriyiz". Bizi yok etmek istiyorlar. O yüzden de ya eylemlerde üzerimize biber gazı sıkıyorlar.

Ali Eryüzlü - Siyasal Bilgiler Fak. 2. Sınıf

Sorgulamayan, suya sabuna dokunmayan, kariyerist öğrenciler yaratmak istiyorlar

● Bana şimdiye kadar hiç soruşturma açılmadı. Ama diğer öğrencilere açılan soruşturmaları antidemokratik buluyorum. Bence bu uygulamaların amacı da zaten üniversitelerde az kalan muhalif grupları

üniversiteden silmek.

● Bugün üniversitelerde tek tip öğrenci yaratmak istiyorlar.

Sorgulamayan, suya sabuna dokunmayan, kariyerist öğrenciler.

● Muhalif gruplar dışında diğer öğrenciler soruşturmalara filan ilgilenmiyorlar. "Bunlar solcu, kesin bir şey yapmışlardır" diye bakıyorlar. Bu süreç bir öğrenci sorunu haline dönüşmüyor. Aslında bunun sebebini biraz da muhalif öğrencilerde aramak lazım.

● Muhalif öğrenciler kendilerini diğer öğrencilerden soyutlamış durumdadır. Kapalı bir şekilde yaşıyorlar. Bunu kırmak gerekiyor.

● Alemdaroğlu bir politikanın uygulayıcısıdır. Bir piyondur sadece.

● İnsanlar artık sosyalizme inanmıyorlar. "Gördük işte sizin sosyalizmini, yıkıldı." diyorlar. Ya da "Bence de sosyalizm olmalı, eşitlik olmalı ama tüm bunlar ütopya" diyorlar.

● Bence insanlara sosyalizmin bir ütopya olmadığını anlatmak gerekiyor.

● Üniversitenin bir kurstan farkı kalmadı artık. Öğrenciler geliyor, dersini alıyor ve gidiyorlar. Verilen her şeyi sorgulamadan, sormadan ezberliyorlar.

● Özgürlük siz otururken, susarken, kulaklarınız kapalıyken gelip sizi bulmaz. Onu aramanız gerekir.

● Peşinden koşarsınız, koşarken ayaklarınız taşlara takılır yuvarlanırsınız, önünüze onlarca engel çıkar yaralanırsınız, yani zorluklarla geçer bu koşu. Ama yolun sonuna geldiğinizde dönüp geriye bakarsanız tüm o engellerin olmadığını görürsünüz. Bir süre sonra hatırlamazsınız, ki sadece siz değil başkaları da hatırlamaz.

Tam 8 yıl önce 8 öğrenci üniversitelerdeki antidemokratik uygulamaları protesto etmek amacıyla, TBMM'de "YÖK'E HAYIR" pankartı açtılar. Tutuklandılar. 18 yıl ceza aldılar. Şartlı tahliye ile serbest kaldılar. Şimdilerde kimisi yurtdışında kimisi yurtiçinde yarım kalan hayatlarına ve öğrenimlerine devam ediyorlar. Bu sekiz öğrenciden birisi olan Bahadır Ahışka o dönemi, yaşadıklarını, hapisane sürecini ve şimdilerde neler yaptığını yazdı.

Dışarıya Çıkamama Cezası Alınmış Bir Yatılı Okul

1995-1996 öğretim yılının başında, YÖK harçlara %350 oranında zam yapmıştı. Elbette biz sorunu, yüksek oranda bir zam oranı olarak değil, eğitimin özelleştirilmesi, bütün dünyada uygulanmaya başlayan neoliberal politikaların, bir parçası olarak görüyorduk. Önce buna karşı mevcut olan duyarlılık halkasını genişletmek için okullar açılmadan, öğrencilere ve ailelere ulaşabileceğimiz her yerde imza toplamaya başladık. Sonuçta insanlara derdimizi anlatabileceğimiz bir aracımız olmuştu. Okullar açıldıktan sonra, okullarda "biz bu harçları ödemiyoruz" ve anayasal hakkımız olan "ücretsiz eğitim hakkımızı istiyoruz" diye kampanyaya başladık. Oldukça geniş bir öğrenci kitlesi, harç kuponlarını yakarak, harçlarını ödememe tavrına katıldı.

İlk dönem boyunca eylemler tırmanarak sürdü. Duyarlılık artıyor ve devlette sertleşmeye başlıyor. 2. dönemin başında, biz de haklılığımızı ve amacımızı bütün insanlara duyurabileceğimiz sarsıcı bir eylem yapma kararı aldık. Ve meclise girme fikri böyle ortaya çıktı. Sonrasında gelişen olumlu tepkiden ürken devlet, 4 gün sonra bizi cezaevinden tahliye etmek zorunda kaldı. Fakat bir şekilde oluşan sempatinin, önünün alınmasını gerektiğini düşünüyorlardı. Eylemden birkaç ay sonra bu sefer çok daha geniş bir gözaltı operasyonu başladı. Yüzlerce öğrenci evi basıldı ve polis komplolarıyla, söz de delillerle öğrencilerden müteşekkül tehlikeli bir terör örgütü çıkarılmaya çalışıldı.

Önce 18 yıldan yargılandık. Fakat gelişen toplumsal tepki sonucunda, yine tahliye edildik. Ama biliyoruz ki, cezalandırmak devlet açısından, yalnızca ceza alanı değil, onun üzerinden bütün topluma mesaj vermekle de ilgilidir. Bizim önümüz bir şekilde kesilmeli ve herkese "ayağınıza denk alın" mesajı verilmeliydi. Sonuç olarak biz devleti yıkmaya teşebbüs etmekten, 8,5 yıl ceza aldık. O sırada yurtdışına gitmek gibi bir alternatif belirdi. Ama mutsuz mülteci öyküleri, bizi burada kalmamız gerektiğine ikna etti. Ve bir şekilde yakalandık, önce Ulucanlar Cezaevi'ne götürüldüm, fakat orada kalmadım ve Çankırı Cezaevi'ne sevk

oldum. Cezaevinde yaşadığım 2,5 yılın çoğunluğunu Çankırı Cezaevi'nde geçirdim. Elbette orada bir sürü sorunla karşılaştım. Bir kere devlet otoritesiyle her gün, direkt olarak yüz yüzesiniz. Ve bir kapatılmışlık hissi, insanın doğasına da aykırı. Fakat ben bu şoku atlatabilmek için, oraya hep 'dışarıya çıkamama cezası alınmış bir yatılı okul' gibi düşünmeye ve elimden geldiğince zamanı değerlendirilmeye çalıştım. Tabi bugün de bakıldığında, keşke geçen vakti daha iyi değerlendireydim diye düşündüğüm oluyor. Ama orada insan dışarıda olduğu gibi rasyonel, akıllı, uslu düşler kuramıyor. Bunlar daha çok romantik hayaller oluyor.

Orada hep nerede değil, nasıl yaşadığın önemlidir diye düşünerek, daha bir sıkı asılıyor insan yaşama. Daha dik durmaya çalışıyorsun, seni oraya atanlara inat. Çok bunaldığım zamanlarda ise, yok edilen kültürler ve diller ile kendimi karşılaştırıp atlatmaya çalışıyordum o zamanlar.

Tabi bir de şanslı bir mahpus olduğumu söyleyebilirim. Birincisi görüşçü yönünden. Çünkü Cezaevi'nde görüşçü çok önemlidir. Ben her hafta bir şekilde, görüşçüsü gelen bir mahpustum. Ayrıca mektup ve kartta eksik olmuyordu. İkinci olarak da, Eşber Yağmurdereli'yle beraber cezaevinde yatmak benim için bambaşka bir deneyim oldu. O aksakallı ihtiyar, benim yaşamla olan tanışıklığının artmasını sağladı. İçeride, Eşber ağbiyle çok keyifli günlerimiz geçti. Ayrıca yalnızca içeride değil, çıktıktan sonra da bana yaşamda dayanışmanın ne olduğunu gösterdi. İşin ilginç 1991 yılında, Eşber ağbi cezaevinden tahliye olduğunda, onları karşılamak üzere Bursa Cezaevi kapısına gidenler arasında ben de vardım. Yıllar sonra ağbiyle aynı yerde yatmak, gerçekten büyük bir şans oldu. Gerçi bizim ceza, onunkinin yanında indi-bindi sayılır ama, o bize hep eşitmiş gibi davrandı.

Ceza ve cezaevi süreci hayatımı olumsuz yönde etkiledi tabi. Cezaevinde birlikte kaldığım insanların bir kısmı, çeşitli operasyonlarda, ölüm oruçlarında öldüler, öldürüldüler veya bazı uzuvlarını kaybettiler. İlginç bir duygu ve kötü bir kırılma yaşadım. Hâlâ tam olarak topar-

landığım söylenemez. Bir de kağıt üzerinde "Terör" suçundan hüküm giydığımız için, birtakım vatandaşlık haklarını yitirmenin yanında okulu bitirdikten sonra iş bulmakta sorunlar yaşadım ve hâlâ yaşıyorum. Sadece ben değil, arkadaşlarım hemen hepsi aynı sorundan mustarip. Sonuçta aileler hep derler ya, "oğlum kızım, önce okulunu bitir, ondan sonra bir şeyler değiştirmeye uğraş" diye. Esasında onlar da okulu bitirince, değişenin sen olacağını bilirler. Kabullenmeleri zor oldu, sıkıntısını hâlâ zaman zaman yaşıyoruz.

Diğer arkadaşlar da, benzer şeyleri yaşadılar. Şu anda hepimiz, gerek yurt içinde, gerek yurt dışında, lisans veya yüksek lisans düzeyinde okumaya devam ediyoruz. Onun haricinde, o dönem arkasında durduğumuz idealleri yitirmiş değiliz. Geçenlerde bir dergide okudum, "Peter Ustinov'un Vietnam Savaşı sırasında, takındığı muhalif tutumu, aktörler böyle politik konulara karışmamalı diye, eleştirenlere "Evet aktörüm, ama bu dünyada biri olarak buraya ve hayata karşı birtakım sorumluluklarım olduğunu düşünüyorum" diye cevap veriyor. Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, müdahale etmezsek hiçbir şeyin daha iyi olmayacağı kesin. Gerçi biraz bildiri tadında birşey olacak ama, bize ne oldu, yani "neyi değiştirdiniz" diyenlere eski bir hikayeyi anlatmak istiyorum. Genç bir adam, kumsalda ko-

şuşturarak kıyıya vurmuş, binlerce deniz yıldızını kavrayıp denize atarak, tekrar yaşatmaya çalışıyor. O sırada yanına biri geliyor ve "bak burada binlercesi var, yaptığın boş bir çaba, kurtaramazsın onları" diyor. Adam, eline yerden bir deniz yıldızı alıyor ve göstererek denize fırlatıyor. "Bak bunun için bir şeyler değişti" diyor. Yani ben hâlâ bir şeylerin değişebileceğini düşünüyorum. Bu anlamda, yerel dinamitleri güçlendirdiği ve buradaki toplumsal muhalefet deneyimlerini, diğer dünyalılarla paylaşmaya başarılı olduğu oranda küreselleşme karşıtlığı ve sosyal forum süreçlerini anlamlı buluyorum. Bir de yoksulların muhalefet evleri olma misyonunu, yerine getirmeye çalışan bir demokratik kitle örgütü olan "Halkevleri"ne elimden geldiğince destek olmaya çalışıyorum.

Son olarak her tutsak gibi cezaevinde bir şeyler yazıp çizen biri olarak, belki de bütün bu süreci anlatan, kendi yazdığım küçük bir şiir eklemek istiyorum. Gerçi yazdıklarımın büyük çoğunluğu, son cezaevi operasyonunda yandılar, ama aklımda kalan küçük bir şiir bu.

Şelale

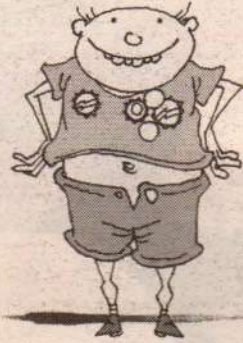
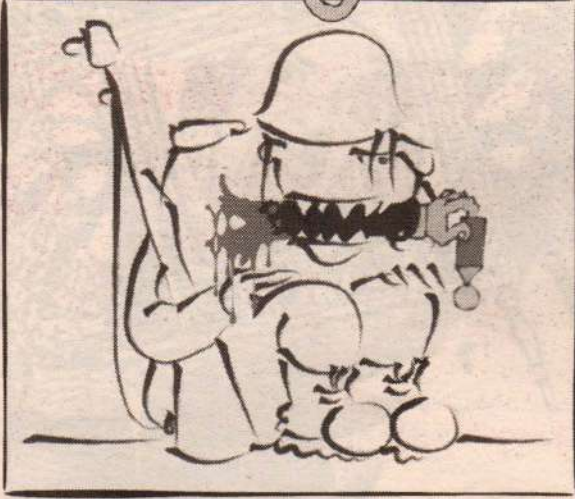
Bazen yüksekte düşer su
ve canı acımaz suyun
yüksekte düştü diye. H

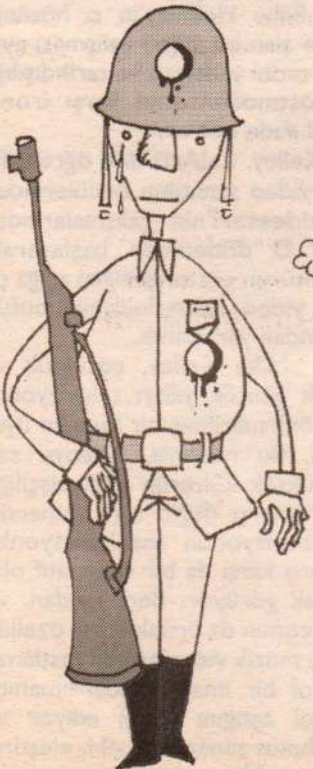
Madalya

Yararlık gösterenlere, yarışlarda ve seçimlerde derece alanlara ödül, bazen de önemli bir olay dolayısıyla ilgililere hatıra olarak verilen metal nişan.

Çocukken gazoz kapaklarından madalya yapıp takardık. Toplumsal simgeler daha çocukken yaşamımızın bir parçası haline geliyor.

Kazanılan başarının derecesine göre madalyanın ağırlığı ve anlamı da değişir: Altın, gümüş, bronz madalya gibi...

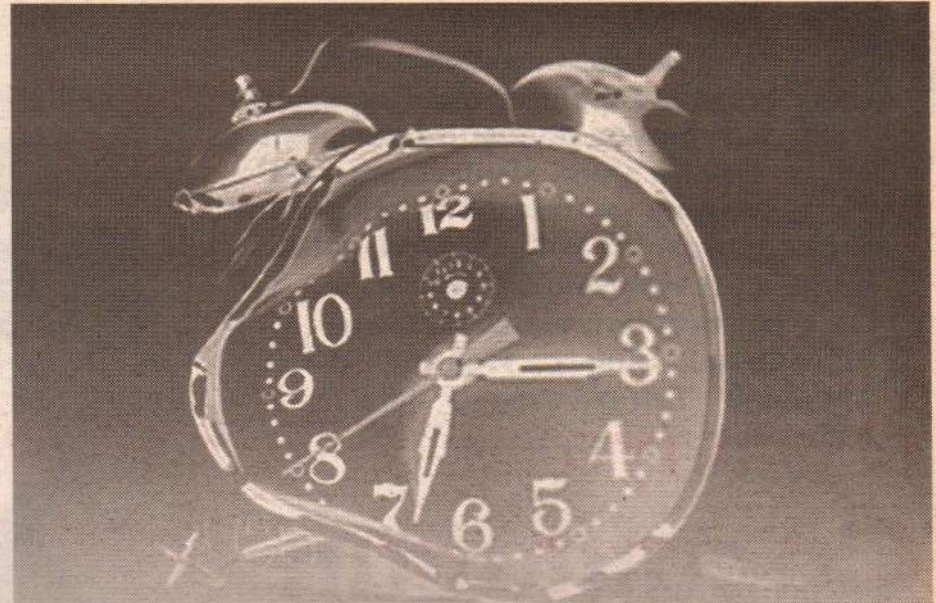

Savaşta kazanılan madalya, kalbin üzerinde gururla taşınır.

İşte size takvim yapraklarının arkasındaki "Günün İncisi" köşesine yakışacak bir cümle: "Hayat bir yarışa, doğan her gün bir madalya ır."

Sovyetler Birliği çöktükten sonra Sovyet madalyaları isportaya düşmüştü. Kapitalizm bu; tarihi bile bozuk para gibi harcar...

Zaman boktan bir değirmensin, öğüteceksin beni, tüm insanlığı olduğu gibi...

Ey Orospu Çocuğu Zaman

CÜNEYT ÖZDEMİR

Ne kadar zalimsin ey ZAMAN!
Umursamaz, hoyrat, acımasız aynı anda...
Bu halinle nefret etmekten başka çare bırakmıyorsun biz fanilere kendinden, ki şehvetle...
O kadar hızlı ve aldırmandan akıp gidiyorsun ki önümüzden, göz göre göre...
Öfkelerimiz emrine amade. Unutmaya mahkumuz sayende her şeyi. Ama her şeyi diyorum bak. Onca kötülük, onca sıradan hayat p....'lukları, o çok bilmiş insanoğlunun aklından çıkan çocukça o... ç....'lukları, onca 'şey' sonra...
Sen doldur nasıl olacağına boşaltacak yine zaman. Ne olacağına o üç nokta, ne önemi varsa s... et artık. Ben hafızasına yenilen o güçsüz insanlardan biri olarak sadece senin duyamayacağın bir uzaklıktan sana sövüyorum. Arkandan... Endişeyle ha! Biliyorum benim gibi çok insan var etrafımda. Onların adına da al, eğer alacaksan üzerine her bir küfrü, bedduayı, ah'ı...
Neye değer versem, neyi sevsem, neyi kutsasam sana yeniliyor ey Zaman. Nasıl bir makinasındır ki öğütüp duruyorsun hayatımı-zı. Ne bir acı tutunabiliyor karşında, ne bir aşk, ne bir öfke, ne bir... Neyse ne...
Ey 'zaman' denilen şu gün batımı, gün doğumu arasına sıkışmış yelkovan. Ey akrep!!! Sen misin beni kovalayan. Arkamda bıraktığım izler hep karanlık. Ne kadar unutsam o kadar

iyi olacak sanki. Hepsi bir yalnızlık şiiiri ki ustalar tarafından hiç yazılmayacak. E, o zaman neden peşimdesin zaman. Neyin peşimdesin. Al beni de kurtul ve kurtar bu hayattan. Ne kadar eritiyorsun beni böyle, ne kadar da hoyrat takılıyorsun umursamazca. Oysa ben senden sakınmak için anılar ve anlar biriktiriyorum. Sana kurban vermemek ve kurban olmamak için. Her şey tersine akıyor seninle, başkalarını bilmem. Başkaları zaten hep bahane...
Ne zaman senle başbaşa kalsam hep yeniliyorum. Hep yenik ben. İçimde öyle öfkeler var ki ne yazsam başkaları üzerine alınacak. Yazmamak belki en iyisi. Zaman boktan bir değirmensin, öğüteceksin beni, tüm insanlığı olduğu gibi...
Tutunacak dal yok. Neye elimi atsam sen. Ne çok arkadaşımı elimden aldın. Ne çok ideali bir paçavraya çevirip önüme attın. Aşk dediğin yalan, beni ne çok aldattın. At beni şimdi de. Vur duvarlara benzerlerim gibi... Yok nasıl olsa değerim, ben olarak bile. Eyyy zaman. Sen, saniyeler, dakikalar, saliseler... Ey tiktaklar cumhuriyeti. EY O... Ç....'cuğu zaman. Nasıl da eskitiyorsun beni ve benim gibileri hoyratça. Acımadan, yılmadan... Ey zaman. Ey zaman. ey... Ne çok küfür var senin için yazılması şart olan. H

Oyun bahçesinde dolaşanları, klozete kapanmış olanları, düşleri karabasana dönüştürenleri, bedeni disiplin altına alanları, arzusun bedene yayılmasını engelleyenleri, sanat dünyasında kol gezenleri, galeri duvarlarını süsleyenleri, sanatı kurumlaştıranları, eleştirel bakışı ortadan kaldıranları... Hepsini imha edin. Tek bir canavar dahi kalmasin.

Çocukluğun Bütün Canavarlarını İmha Edin

HALİL TURHANLI

Mike Kelley gündelik hayatın patolojisiyle yakından ilgilenen ve beyaz, orta sınıf Amerika'nın değerlerine saldıran bir sanatçı. Yerleşik estetiğin ön-kabullerini sorgulayan, otantik bir yenisensunumun olanaklarını araştıran bir yaratıcı.

O, gerçekten karşı koyucu bir sanatın günümüzde az sayıdaki sözcüsünden biri. Sanatın radikal politikalarla içiçe geçtiği 1960'ları, "o güzel geçmiş" sözüyle anıyor. Esin kaynaklarını da söz konusu dönemin karşı kültüründe ve bu kültürde ağırlık taşıyan anarşik eğilimlerde buluyor.

Mike Kelley, Detroit'lu mavi yakalı bir aileden geldiğini, işçi sınıfı kökenli olduğunu ve sınıf köklerine bağlı olduğunu sık sık dile getiriyor.

Nancy Spector, performanslarında mağdurlar mağdurlar ve dışlanmışlarla özdeşleşen, yerleşik estetikçe sanatın dışına sürülen paryalar adına söz alan Mike Kelley'in bir "suç estetiği" yarattığını ileri sürüyor.

Kelley, hem Clemence Greenberg'in tanımladığı ve kitsch'e alternatif olarak gösterdiği tarzda bir avantgard'ı, hem de Adorno'nun kitle kültürü karşısına koyduğu yüksek modernizmi sorguluyor.

Bir zamanlar Greenberg'in Amerikan modernizminin mükemmel örneği olarak yücelttiği soyut dışavurumcu sanatın yanı sıra, pop art'ın reklam imajlarını alıntılamanı onaylanmış estetiği de Mike Kelley'in keskin eleştirilerinden payını alıyor.

Kelley, 1960'larda doğan, fakat zaman içinde müze ve galeri kültürüne özümşenen avantgardizme karşı da tavır alıyor. Bu eğilimin temsilcisi olarak gördüğü October dergisini ironik bir ifadeyle, "eleştirel kurum" (critical establishment) olarak niteliyor.

Mike Kelley aynı zamanda bir müzisyen. Müzik çalışmaları Detroit'daki ilk gençlik yıllarına değin uzanıyor. Burada, yine kendi gibi sanatla ilgilenen arkadaşlarıyla Destroy All Monsters (Bütün Canavarları İmha Edin) adlı bir fanzin çıkarmış; fanzinden de aynı adı taşıyan bir avant-rock topluluğu doğmuş.

Destroy All monsters adını bir godzilla filminden alıyor. Bütün üyeleri performans, grafik ve multimedya sanatçısı. Bu nedenle, "sanat topluluğu" (art band) olarak niteleniyor ve bu özelliğinden dolayı, Andy Warhol ile birlikte anılan Velvet Underground'la, Lower East Side sanatçılarıyla yakın iliş-

kisi olan No Wave topluluklarıyla kıyaslanıyor.

Fakat, Destroy All Monsters müzikal açıdan adı geçen bütün topluluklardan çok farklı. Öncelikle, Detroit'lu olmanın, işçi sınıfının yoğun olduğu bir yöreden gelmenin ve sınıf köklerine bağlı olmanın getirdiği bir farklılık söz konusu. Mike Kelley ve arkadaşları bu bağlamda MC5 ve Stooges gibi Detroit topluluklarının mirasını sahipleniyorlar. (Stooges gitarcısı Ron Asheto ve MC5'dan Mike Davis bir süre Destroy All Monsters kadrosunda yer aldılar. Topluluğun Detroit geleneğiyle öylesine sıkı bağları var.

Dinleyiciyi terörize eden, onun duygularını psikedelik algıya açan, dünyaya yükselmiş zihnin gözleriyle bakmasını sağlayan bir topluluk Destroy All Monsters.

Bir "sanat topluluğu" olarak elbette, salt müzik yapmıyorlar. Video sanatı başta olmak üzere, diğer disiplinlerde

etkinlik yürütüyorlar. Topluluk üyelerinden Car Cohen'in yönettiği Strange Früt adlı video çalışması bu etkinliklerin en iyi örneklerinden biri.

Strange Früt, Detroit'daki karşı kültür geleneği üzerine bir çalışma, "motor şehri"nin alternatif tarihini yazma girişimi. Bu tarihte, MC5'in politik uzantısı olarak kurulan ve Siyah Panterler'den esinlenen maoist, devrimci Beyaz Panterler Partisi'nin militan mücadelesi ağırlık taşıyor.

Adını Billie Holliday'in o hüzünlü baladından alan bu video çalışması aynı zamanda, tarihi yadsıyan ve tarihdışılığa sığınan postmodernizme karşı ironik bir tepkiyi ifade ediyor.

Mike Kelley, CalArts'daki öğrencilik yıllarında video sanatının öncülerinden John Baldessari'nin çalışmalarından etkilendi. O dönemden başlayarak, yüksek kültürün gösterişçiliğini açığa çıkarmada video teknolojisini bütün olanaklarından yararlandı.

Mike Kelley, çocukluk ve ilk gençlik yılları televizyonca yönlendirilmiş bir kuşağın üyesi. Bu nedenle, videoyu salt yüksek kültürün gösterişçiliğine karşı değil; aynı zamanda, televizyonun manipülasyonlarına karşı da bir alternatif olarak görüyor. Beri yandan, videonun da örneklerine özellikle müzik videolarında rastlanan kof bir imaj bombardımanına yol açtığını kabul ediyor ve Fluxus sanatçıları gibi, eleştirel bir yaklaşım öneriyor.

Mike Kelley, Paul McCarthy ve Tony Ousler

gibi diğer aykırı sanatçılarla yaptığı ortak çalışmalarla da büyük ilgi uyandırıyor.

Kelley ve McCarthy, 1987'de gerçekleştirdikleri video, enstelasyon, fotoğraf ve heykel çalışmalarında ataerkil aileyi ve baba tahakkümünü eleştirdiler.

Paul McCarthy çok etkisi uyandırmayı iyi beceren, bu nedenle de sanat düzeninin ve galeri dünyasının dışında kalan bir sanatçı. **Hot Dog** adlı performansında kırmızıya boyayıp iyiden iyiyeye sosise benzettiği penisini iri bir sandvic ekmeğinin arasına yerleştirdiğinde hayli tepki almıştı.

Sanatın "sanatçının bağırsaklarından koparak" gün ışığına çıktığını savunan McCarthy, bir başka performansında da yüzüne, izleyicilerin gerçekten dışkı mı, yoksa dışkı benzeri mi olduğunu asla kestiremedikleri bir madde sürmüştü.

Kelley ve McCarthy işbirliğinin en önemli sonuçlarından biri **Heidi**. 1992 yılında gerçekleştirdikleri bu mültimedya çalışmasında hepimizin bildiği o masaldan yola çıkarak sağlıklı kır hayatı ile "dekadan metropol" karşıtlığını incelediler.

İki sanatçı, Alpler'in eteklerinde ge-

çen bu masalda faşist ideolojinin toprağa bağlı sağlıklı insan ve doğurgan köylü kadını mitlerini buluyorlar.

Çocuk bedenindeki ortopedik bir biçimsizliğin tedavisinden yola çıkarak tıbbın normalleştirme işlevini de eleştiriyorlar.

Kelley ve McCarthy, modernist mimari ile Alpler'deki dağ kulübelerini de kıyaslıyorlar. Kulübelerin yüzeyinin, **Adolf Loos'un** bezemelerden arınmış

yalın kent tasarımlarının tam aksine, aşırı süslemeli olmasına dikkat çekiyor ve bu süslemelerin, enstet de dahil olmak üzere, kulübelerin içinde cereyan eden pek çok iffetsizliği gizlemek için yapıldığını ileri sürüyorlar.

Video bandındaki görüntüler Alpler'den Amerika'ya kayıyor. Bir ucube-ye dönüşen dağların gürbüz kızı Heidi, Hollywood ve Disneyland'de dolaşıyor. Nihayet onu, Apalaş Dağları'ndaki bir kulübede, **Teksas Biçerdöver Katliamı**'ndakini çağrıştıran bir redneck ailesinin en küçük üyesi olarak görüyoruz. Bu kez kırsal Amerika'nın meşum çehresini tanıyoruz.

Mike Kelley'nin ortak projeler gerçekleştirdiği bir diğer sanatçı da **Tony Ousler**. İkisinin **Poetics Project** baş-

lıklı mültimedya çalışmasının geçmişi CalArts'da öğrenci oldukları döneme dayanıyor.

Kelley ve Ousler, Kaliforniya'daki öğrencilik yıllarında **Poetics** adlı bir punk topluluğu kurmuşlar. 1977-97 yılları arasında yaptıkları video, heykel, resim ve enstelasyonlardan oluşan **Poetics Project**, önce müzik alanında başlayan işbirliğinin bir uzantısı.

Poetics Project, farklı metropollerde farklı versiyonlarla sergilendi. Önce, Ocak 1987'de Barselona Çağdaş Sanat Müzesi'nde, iki ay sonra genişletilmiş olarak (Kassel) Documenta X çerçevesinde futuristik bir sergi salonunda ve bir yıl sonra da, daha da genişletilmiş haliyle New York'da aynı anda iki ayrı galeride izleyiciyle buluştu.

Poetics Project geçmişe nostaljik bir yaklaşım değil. İki sanatçının, yer yer kişisel tarihlerini yazma girişimi. Aynı zamanda, yazılı her tarihin kurulmuş/kurgulanmış bir inşa olduğunu

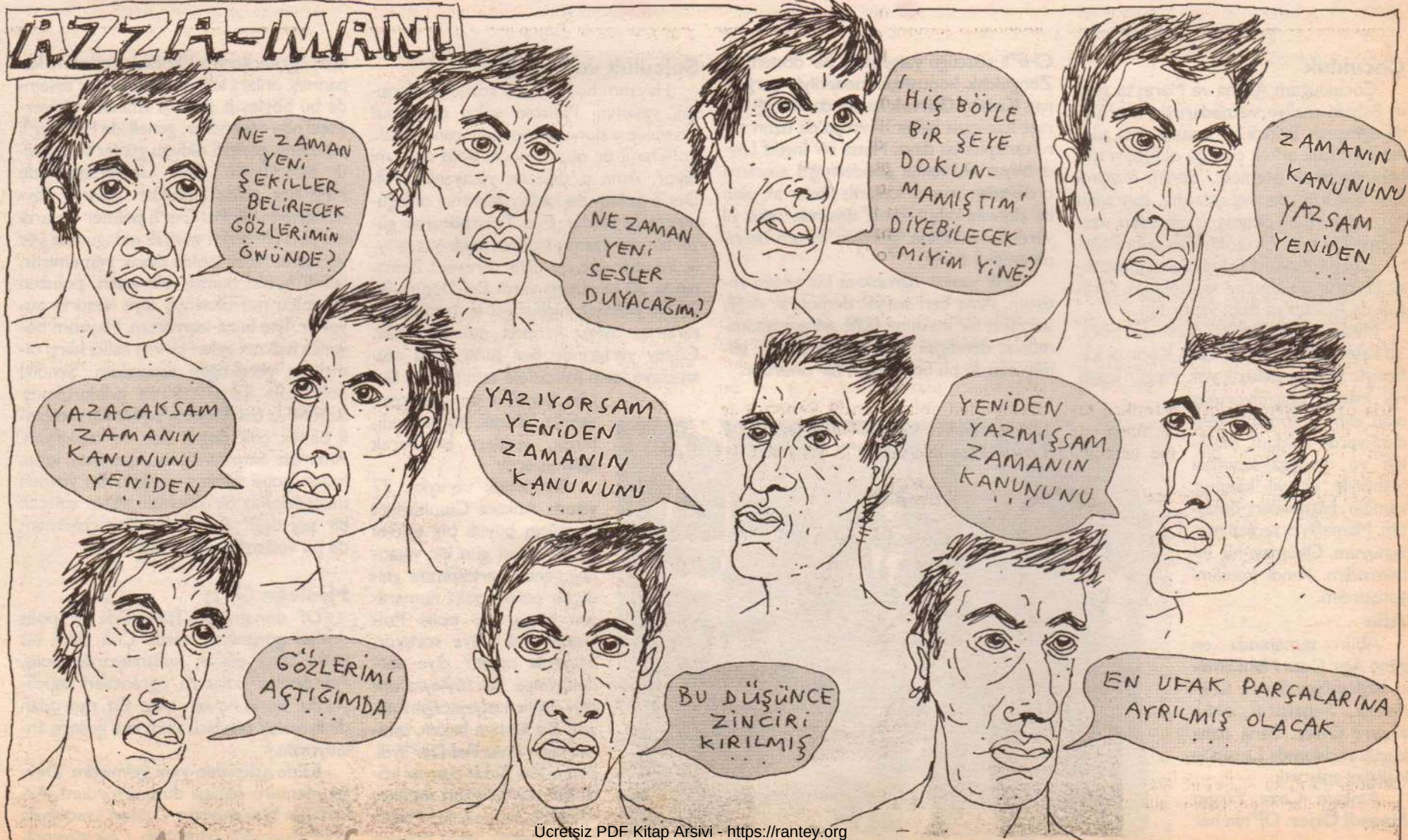

gösterme çabası. Yerel gazetelerden kuppürler, anı defterleri, Detroit'da nehir kıyısının ve şimdilerde boşaltılmış bir akıl hastahanesinin fotoğrafları, bisküvi kutuları, gazoz ve kola şişeleri, çocukluk anılarını taşıyan daha nice sıradan eşya... Fakat, bunların çoğu sahte. Daha doğrusu, bir tarih inşasında kullanılabilecek sahici olmayan malzemeler.

Poetics Project çocukluğun onlarca sırrını ifşa ediyor. Cinselliğin uyanışını, beden arzuya açılışını ve tabulara karşı yürüttüğü savaşı.

Çocukluğun bütün canavarlarını imha edin. Oyun bahçesinde dolaşanları, klozete kapanmış olanları, düşleri karabasana dönüştürenleri, bedeni disiplin altına alanları, arzusunun bedene ya-

yılmasını engelleyenleri, sanat dünyasında kol gezenleri, galeri duvarlarını süsleyenleri, sanatı kurumlaştıranları, eleştirel bakışı ortadan kaldıranları... Hepsini imha edin. Tek bir canavar da hi kalmasın. ❧

Türk polis tarihinin gelmiş geçmiş tek demokratik hareketiydi Pol-Der. 12 Eylül karanlığı onun da üstünü örttü 'netekim'! 'Halkın Polisi' kitabıyla o döneme ışık tutan Pol-Der Genel Başkanı Sıtkı Öner, o günleri Emrah Serbes'e anlattı.

Yaşamevine çekilmemde vefasızlığın da etkisi var.

Düzenin Maşası Değil Halkın Polisi

Çocukluk

Çocukluğum Adana ve Maraş'ta geçti. Babam maliye veznedarıydı, ticaretle de uğraşırdı. Bilinçli bir insandı ama ailenin en küçük erkek çocuğu olduğum için beni okutmak istemedi. 'Benim ocağımı Sıtkı tütürür' dermiş anneme, sonradan öğrendim. Ben okuma isteğimden vazgeçemedim tabi. Ortaokul'dan sonra binbir çabayla Kayseri Erkek Sanat Enstitüsü Elektrik Bölümü'ne kaydoldum. Oradan da Ankara'ya nakil yaptırıldım.

Meslek Teknoloji'si dersinde hoca, 'şu kabloları topla Sıtkı' dedi. Kontrol kalemile baktım elektrik yok. Meğer kontrol kalemi çalışmıyormuş o an, elimi uzatmamla kendimi yerde buldum. Bel fitiği ve omurga kayması teşhisiyle üç yıl kambur kambur hastaneleri dolaşım. Mamafih ortaokul mezunuyum. Okumayı hiç bırakmadım, kendi kendimi yetiştirdim.

Aile

Abim zamanında en genç Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı'ydı. Sonra CHP Adana Senatörü oldu, **Hayri Öner**. Bana daha küçük yaşlarımda **Lenin**'in kişiliğini anlattırdı.

Amcam Ceza Yargıcı **Hamdi Öner**. DP'nin her

CHP'li sözcüğü yargılatığı bir dönemde, Zonguldak konuşması nedeniyle yargılanan **Kasım Gürlek** hakkında verdiği be-
raat kararıyla bilinir. Avrupa'da uzun süre tartışıldı bu dava. Hatta bir İngiliz Leydi beyaz eldivenini göndermişti amcama o davadan sonra, 'kalbiniz kadar ak olan bu eldiveni kabul ediniz' diyerek. Sekiz yıl vardı emekliliğine, görülen lüzum üzerine emekli edildi.

CHP yanlısı, demokrat bir ailede yetiştim. Ama ben sosyal demokrat değil, sosyalist bir insanım. Hâlâ arkamdan komünist dendiğini duyuyorum bazen, bilmiyorlar ki bu benim için bir onurdur.

Solculuk ve Polislik

Hayatım boyunca bu sorunun sıkıntısını yaşadım. Polisten solcu olur mu? Özellikle o dönemi bilmeyen genç kuşak, Pol-Der'li de olsa sonuçta polis değil mi diyor. Ama o dönemi yaşayanlar Pol-Der'li polisin ne kadar devrimci olduğunu çok iyi bilirler. **Ece Temelkuran** güzel bir yazı yazmış kitabım hakkında, böyle insanlar var mı diye soruyor. Zamanında 20 bin üyesi vardı Pol-Der'in. Bu 20 bin polisten hiçbirisi genel merkez kararlarına aykırı hareket etmemişlerdir. Görev yerlerinde her türlü kötü muameleye karşı mücadele etmişlerdir. Bunun bedelini de işkenceye maruz kalarak, sürgün edilerek, sicilleri bozularak ödemişlerdir.

Bir örnek vereyim, 77 yılında Ankara Cumhuriyet Lisesi'nin büyük bir eylemi vardı. Ertesi gün bir vatandaş genel merkezimize geldi, bir polisin yaka numarasını almış, bu polis Pol-Der'li midir diye soruyor. 'Hayrola neden' diye sorduk, önce 'siz söyleyin ondan sonra konuşacağım' diyor. Biz hemen baktık, sahidinden de o polis Pol-Der'liydi. Ben acaba bizim üyemiz kötü bir şey mi yaptı derken, vatandaş bana sarıldı. Meğer bizim üyemiz, faşist polisler

liseli öğrencilere saldırırken üstlerine kapmış, onlara kalkan olmuş. Her eylemde bu böyleydi. Mesela İstanbul Üniversitesi'nde öğrenciler, genellikle Pol-Der'li polislerin görevli olduğu günlerde yapardı eylemlerini. Gazi Üniversitesi'nde MHP'liler solcu çocukları çevirip dövüklerinde, ilk Pol-Der'li polisler koşardı oraya. Yani bizim görevli olduğumuz yer ve saatte hiçbir solcu dayak yememiştir. Şimdi bütün bunları bilmeden, polisten de solcu mu olurmuş diye kestirip atıyorlar. İşte buna kızıyorum. Hayatım boyunca halktan gelen birinin halka karşı olmaması gerektiğini savundum. Şimdiki polis sola karşı nefretle doldurulmuş. Bugünden bakıldığında polise karşı tepkili olmak çok doğal, ben de tepkiliyim. Ama biz zamanında bu çemberi kırıp, halkın polisi olmaya çalıştık. Bu yüzden mücadelemiz bir kaleme silinip atılacak bir şey değil. Bu yaşamevine çekilmem de bu vefasızlığın da etkisi vardır.

Mesleğe Giriş

DP döneminde Türkiye'de bir polis devleti görünümü vardı. Çok ciddi bir baskı aracı olarak kullanılıyordu polis. Atlı polisler atlarıyla öğrencileri tepeliyordu, korkunç bir olay. Biz radyodan dinliyorduk olayları, abim eve gelince anlatıyordu.

63'de askerden yeni gelmiştim. Devlet memuru olmayı düşünüyordum. Arkadaşım **Necmettin Özden** aracılığıyla polis alınacağını öğrendim. Çok güvendi-

ğim, sevdiğim bir astsubay vardı Gök-sun'da : **"Senin gibi düşünenler polis olmalı ki bu durum düzelsin"** dedi. Benim de aklıma yattı. Yani polisin ege-men sınıfların maşası olarak kullanılması-na tepkiydi benim polis oluşum.

Zaten 1960 askeri yönetimi sırasında polis-halk ve polis-ordu ilişkilerini dü-zeltmek için polis alımında demokrat ai-lelerin çocuklarına öncelik tanınmıştı. 75-80 döneminde Pol-Der'in çekirdeğini oluşturanlar da bu dönemde polise ali-nan gençlerdi.

İlk görev yerim Anafartalar'dı. Orada görevli arkadaşlara sordum, **'valla ge-nelevde de nöbet tutacaksın'** dediler. Hemen şube müdürüne gittim, 'An-kara'da geniş bir çevrem var, ben bu gö-revi yapamam' dedim. Şube müdürü olumlu karşıladı. Beni Hazır Kuvvet'e verdi. Şimdinin toplum polisi diyebiliriz. Her yere giderdik, maça, eyleme, pavyon denetlemeye. Ben pavyon denetlemele-rinde çok tepki gösterirdim çünkü orta-da bir sürü rüşvet dönüyordu. Hepsini anlatmak istemiyorum. Asansörde bile rüşvet alan adamlar vardı. 71'de Elazığ'da şark hizmetimi yaparken, pavyon denet-leme işi yine bana düşmüştü. Pavyon sa-hipleri gecede 5 bin lira rüşvet önerdiler, yeter ki yaptıklarımıza ses çıkarma dedi-ler. O zaman benim maaşım 800 liraydı. Artık siz hesap edin. Fuhuşa ses çıkarma-yacağım, genç kızların borçlandırılıp ba-tağa sürüklenmelerine ses çıkarmayaca-ğım, 'olmaz öyle şey' dedim. Olmaz de-diğim için hakkımda dedikodular uydu-rulmaya başlandı. Vali'nin karşısına çık-tım, her şeyi anlattım. Vali, **'hiç korkma ben arkandayım'** dedi. Sonra Vali Amerika'ya kursa gittiğinde, fırsatı gani-met bildiler ve karda kıyamette Varto'ya sürdüler beni.

12 Mart

Elinde **Cumhuriyet** gazetesiyle Em-niyet Müdürlüğü'ne giren ilk memur bendim. **Çetin Altan**'ın Akşam'daki ya-zılarını okurdum. **TİP**'i destekliyordum.

Kemal Yazıcı o zaman emniyetteydi, tamamen **MHP**'li polislerden oluşan **"Dal"** grubunun başıydı. Be-nim için, bu Sıtkı başımıza bela olacak yahut da manyak demiş.

12 Martta ge-nel müdürlüktey-dim. Akşam se-kiz - sabah sekiz

devriye geziyorduk. **Deniz Gezmiş**'leri yakalamakla görevli ekiplerden G-11'in şefiydim. **Hüseyin İnanc Sarız**'lı olmasın-dan dolayı yakından tanıdığım biriydi. Hepsini mert çocuklardı, kimseyi öldür-mediler, benim gözümde kötü hiçbir şey de yapmadılar. Ben ekipteki arkadaşlara böyle anlatıyordum durumu. Kimi susarak dinliyor, kimi hak veriyor, kimi de tepki gösteriyordu. Derken Şarkışla'da yakalandıkları haberi geldi. Ankara'ya ge-tirilip bakanın karşısına çıkarılacaklardı. G-11 bakanın korumalığını yapacak tali-matı geldi. 'Ekibim yorgundur' dedim, o görevi kabul etmedim.

On parmak daktilo bilmemden ötürü 12 Mart yakamı bırakmadı. Emniyette daktilo bilen bütün polisler sıkıyönetim komutanlığına çağırıldı. Böylece 3 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi'nde zabıt katipli-ğine başlamış olduk. Çok rahatsız edici bir atmosferdi, huzursuzdum. Gencecik çocuklara yaşlarından büyük cezalar veriliyordu ve ben bunu zapta geçiriyor-dum. İlk defa polislikten istifa etmeyi dü-şündüm. Varto'da sürgünde bile bu ka-dar canımın sıkıldığını hatırlamam. En so-nunda mahkeme başkanı **Süha Omur-han'a** gittim, eşim rahatsız diyerek on beş gün izin aldım. İznim bittiğinde: **"Efendim bir yuvanın dağılmasını istemiyorsanız beni bu görevden alın,"** dedim. Daktilo bilen polislerden emniyete geri dönen ilk katip ben oldum.

Pol-Der'in Kuruluşu

70'li yıllarda MHP militanları Ülkü Ocakları referansıya poliste kadrolaşı-yordu. Aynı şekilde radikal dincilerde poliste yer bulmaya başlamıştı. Bu du-rum polisin tarafsızlığından yana olanları tedirgin ediyordu. Bu paralelde düşün-en polislerle bir araya geliyor nasıl bir ör-gütlenme içine girmemiz gerektiğini dü-şünüyorduk.

Düşüncelerimizi Orta(k)'lılar başkanı **Kemal Bilgen'e** anlattık. Orta(k) emni-yet bünyesinde amir yetiştiren kursun adıydı. Sonradan bu kursu bitirenler bir dernek kurdular, Pol-Der ismini verdiler. Kemal Bilgen bizim amaçlarımızı çok iyi bilen demokrat bir insandı.

'Derneğe üye olun ilk kong-rede yönetimi size tes-lim edeyim' dedi. Pol-Der'in dar kapsamın-dan kurtulup de-mokratik kitle ör-gütüne dönüşmesi 17 Mayıs 1975'de ki kongrede ol-muştur. Önce be-nim başkan olmam tartışıldı ama ben bunu kabul etme-dim. Çünkü abim

CHP senatörüydü, be-nim de solculuğum polis içinde bilinen bir şeydi. Baş-kan olursam daha çok göze batardım ve bu da Pol-Der'e zarar verebilirdi. O yüzden yönetim kurulu üyeliğinde kaldım, daha sonra genel sekreter ol-dum. Fiilen başkan olduğum dönemde bile Pol-Der'in tarafsızlığına gölge düş-memesi için bu sıfatı kullanmadım. İm-zamı genel başkan vekili olarak attım.

Amaçlar

Biz sırtını egemen güçlere daya-yan politikacıların kendi çıkarları doğ-rultusunda polisi kullanmasına karşı çıktık. Pol-Der'in amacı halkın polisi olmaktı. Bu yüzden düşüncemle gö-revimi birbirine karıştırmadım. O za-man polis içinde tarafsız olma müca-delesini sürdürmek zaten hal-kın tarafından olmak de-mekti. **Pol-Der Gaze-tesi** çıktığında üyele-rimizden çok halk satın alır, okurdu. Şunu da açıkça söylemekte fayda var, gazetemizde hep Atatürk ilke ve devrimleri doğ-rultusunda hareket ettiğimizi söyledik. Ben Ke-malist değilim. Pol-Der'in yönetimindeki pek çok arkadaş da Kema-list değil, sosyalistti. Bu bizim için bir kamuflaj görevi görüyordu. O zaman için öyle olmak zorundaydı.

MHP'li polisler solcu gençlere işken-ce yaparken, faşist katillere çay kahve ik-ram ediyorlardı karakollarda. İstanbul-Ankara-Adana gibi güçlü olduğumuz yerlerde hiçbir düşünce ayrımı yapmaksızın işkenceyi önlemeye çalıştık.

76 Bütçesi

Mecliste 75 bütçesi görüşülürken po-lisin istemlerini dile getiren bir yasa tas-lağı hazırlayıp meclise götürdük. Selamet Partisi, CHP, MHP, AP ile görüştük. Da-ha o zaman Pol-Der'i tanımayanlardı. Plan-Bütçe Komisyonu Başkanı **Yiğit Köker**'in odasındaydık. Ben fazla mesai ücretlerinin yetersizliğinden, polisin izin kullanmamasından, verilen konfeksiyon giysilerinin polisi palyaçoya çevirdiğinden bahsediyordum. Konuşmamı bitirdim, Yiğit Köker odasındaki milletvekillerine döndü; 'görüyor musunuz polis memu-runu ne diyor' dedi. 'Doğru diyor' dediler. Köker tekrar bana döndü, aynen şöyle söyledi: "Oğlum bana ne bağıryor-sun, biz sizin amirlerinize her bütçe gö-rüşmesinden önce ne istiyorsunuz diye sorarız, onlar da ellerini ufalayıp siz bilir-siniz derler. Bugüne kadar senin gibi açık açık derdini anlatan çıkmadı. Hiç merak etmeyin, ben sizin tasarınızın arkasında-yım."

Biz de sevinerek Emniyet Genel Mü-dürlüğü Bütçe Komisyonuna gittik. Böy-le bir tasarı götürdük, 'komisyon başkanı da bunu destekliyor' dedik. Siz de kendi önerilerinizi götürün, hatta biz ne iste-diyseniz siz daha fazlasını isteyin diye de ekledik. Bunlar peki, olur dedi. Ertesi gün meclise gitmişler, bizim için bunlar solcu-dur, komünisttir, tasarımı kabul ederseniz emniyet zor durumda kalır demişler. Yi-ğit Köker ben o çocuklara söz verdim, bu tasarımı geçireceğim diye direktmiş. Ta-sarı aynen geçti. O sene her polise ku-maş ve dikim parası verildi, izinler arttı. Yalnız fazla mesai ücretini 1000 lira iste-miştik, 800 lira verdiler. Sonra emniyet bu iyileştirmeyi kendi başarısı gibi sun-mak istedi. Ama Pol-Der'li polis ve du-

Polisten de solcu mu olurmuş diye kestirip atıyorlar. İşte buna kızıyorum.

yarlı vatandaş bili-yordu ki o tasarının mimarı Pol-Der'dir.

Pol-Der'in asıl gündeme gelişi İmam-Hatip mezunlarını polis yapan kararnameyi iptal ettirmesiyle olmuştur.

77 Seçimleri

Tüm solun olduğu gibi Pol-Der'in de umudu Ecevit'ti o zaman. Toprak ekenin su kullananın diyordu. Açık bir destek vermedik tabi, Ecevit seçimden önce be-nimle görüşmek istedi, yanlış anlaşılır di-yerek reddettim.

Seçimden önce Pol-Der'li polislerin oy kullanabilmesi için çok mücadele et-tik. En sonunda YSK seçimde görevli po-lislerin oy kullanabileceğine dair kararna-me yayımladı.

Sonuçta Ecevit Türk sol tarahinin en yüksek oyunu, (%42) alarak iktidar oldu. Ecevit hükümeti, tarafsızlık ilkemiz uya-rınca kendileriyle görüşmememizin ce-zasını Pol-Der'i kapatarak ödetmek iste-di. Şu çok açıktır ki hiçbir MC hükümeti, CHP kadar baskı yapmamıştır Pol-Der'e.

Seçimden sonra polisteki faşist çete-leşmeyi önlemek için Pol-Der yöneti-minde olmayan ama demokrat ve taraf-sız olduğu bilinen polis amirlerinin liste-sini hazırladık. Eğer o liste göreve gelseydi polisin çehresi değişecekti. İçişleri Ba-kanı **İrfan Özyayınlı** o listeyi aldı ve bü-tün isimleri sürgün etti.

Sonra **"Pol-Der Kapatılamaz"** afişlemesindeki faşist provakasyonları ba-hane ederek Pol-Der'i kapattılar. Başba-kan Ecevit'e çok sert bir telgraf çektim ertesi gün. 'Bize MC'nin yapmadığını si-zin hükümetiniz yaptı' dedim. Zaten Da-nıştay'dan döndü bu kapatma kararı.

Sonra 12 Eylül geldi, bilindiği gibi ta-mamen sola karşı yapılan bir kıyımdı. Pol-Der de nasibini aldı bundan. Polis içindeki bütün demokrat insanlar zorun-lu emeklilik yasasıyla görevden uzaklaştı-rıldı. Faşist ve dinci kadrolaşmalara göz yumuldu.

Kitabım

Benim bu kitabı yazmaktaki amacım, polisin tartışılmaz bir tabu olmadığını göstermekti. Her türlü belleksizleştir-meye ve karalamaya karşı Pol-Der'in, halkın polisi olmak için mücadele ettiğini anlatmaktı. Umarım birileri buna ses ve-rir ve eski Pol-Der'li tekrar bir araya gelir. **H**

MHP'li polisler solcu gençlere işkence yaparken, faşist katillere çay kahve ikram ediyorlardı karakollarda.

**Gitmediği yer,
tanımadığı
adam yoktu
Menderes'in.
Gelmiş geçmiş
en namlı iz
sürücüyü.
Diyelim birini
arıyorsunuz,
aradığınız kişiyle ilgili bildiğiniz her şeyi Menderes'e
anlatıyorsunuz. Çoğunlukla da eksik, ya da yanlış
bilgi veriyorsunuz.**

İç Dikiş

ALTAY ÖKTEM

altayoktem@yahoo.com

İhtiyarın Hatıra Defteri-2

Neye niyet neye kısmet... İhtiyarın Hatıra Defteri sayesinde on beş yıldır haber alamadığım İz Sürücü Menderes'e yeniden kavuştum. Hayvan okumasına imkan ve ihtimal olmayan Menderes telefonun karşı ucundaydı ve "sahiden ihtiyarladın mı o kadar... anılarını yazdığına göre bizim maceralarımızı da anlatırsın artık," diyordu.

Menderes'in ilk sürprizi değildi bu. Yıllar önce Merter'de tanışmıştık. O gün Merter'de ne işim vardı, bizi kim tanıştırmıştı, o karanlık, dehliz gibi yerde Menderes'le baş başa ne konuşuyorduk, gerçekten hatırlamıyorum. Ama ondan daha tuhaf biriyle asla karşılaşamayacağımı o an anlamıştım. Ben öyle sıırım gibi bir adam değilim ama Menderes ciddi ciddi belime geliyordu, üstelik kamburdu. Mesleği de iz sürücülük. İlk duyduğumda Kızılderilileri çağırtırdı bu meslek, ama Menderes hiç Kızılderili'ye benzemiyordu. Hatta Aborjinler bile Tarık Akan'ın gençliği gibi kalırdı yanında. Böyle bir meslek olduğunu ilk o zaman duydum, bir daha da duymadım zaten.

Gitmediği yer, tanımadığı adam yoktu Menderes'in. Gelmiş geçmiş en namlı iz sürücüyü. Diyelim birini arıyorsunuz, aradığınız kişiyle ilgili bildiğiniz her şeyi Menderes'e anlatıyorsunuz. Çoğunlukla da eksik, ya da yanlış bilgi veriyorsunuz. Çünkü aranmayı hak eden adamlar genellikle doğru iz bırakıyor ardında.

Çok değil, bir hafta, on gün sonra aradığınız adamın Türkiye'nin neresinde, hangi delikte olduğunu söylüyor Menderes. Bulamama ihtimali yok.

İz sürücüyle çok iyi arkadaş olduk. Yıllarca, tabii işi olmadıkları zamanlarda görüştük. Adresi, telefonu falan yok ama onu nasıl bulabilirim diye korkmuyor insan. O seni buluyor zaten.

Anadolu'ya tayin olunca Menderes'le irtibatım koptu. Birkaç yıl sonra, bunaldım mı ne, atladım ilk otobüse, ver elini İstanbul. Harem'de indim, hemen annemlerin evine gittim. Sürpriz! Herkes şaşkın, "nereden çıktın sen," diye bağışıyorlar, sarılıp sarılıp öpüşüyoruz... Birden telefon çaldı. Annem ahizeyi kaldırır kaldırmaz bana seslendi; seni Menderes diye biri arıyor. Men-

deres'i özlemiştim tamam, ama bu telefona sevinemedim. Bir gerilim filminin biraz sonra öldürülecek şişman, gözlüklü figüranı gibi hissettim kendimi.

İkinci şoku da evlenirken yaşadım. Davetiye dağıtma, kız tarafı, erkek tarafı derken aklımdan uçup gitmiş Menderes. Nikah salonuna bir girdim ki; karşımda. "Ayıp olmuyor mu?" diye soruyor bana. Bana soruduğunu da bir tek ben anlıyorum, çünkü Menderes vücut şeklinden dolayı nikah salonunun parlak zeminiyle konuşuyor.

Menderes'i hiç mi özlemedim? Özlediğim zamanlar oldu tabii. İstanbul'un değişik semtlerindeki kahvehanelere girip "Menderes burada mı?" diye sordum birkaç kez. Kahvehaneciler tuhaf tuhaf baktılar yüzüme. Baksınlar, Menderes birinin onu aradığını, tarifi de bana uyduğunu hemen öğrenir, karşıma çıkıverirdi. Çıkmadı. Özellikle nikahıma davet etmediğim için çok kızıştı bana iz sürücü.

On beş yıl sonra, bu kez Hayvan'ın izini sürüp yine buldu beni. "Senden söz ederim anılarımda, ama yaşadığımız maceraları anlatamam. Beni az çok tanırlar edebiyat camiasında, kitaplarını falan çıktı... Topa koyarlar adamı," dedim.

"Biliyorum," dedi Menderes. "Geçenlerde Met-Üst'le içtiniz bir balıkçı meyhanesinde. Mustafa Ziyalan Amerika'dan gelmişti o gün. Yan masada da Ahmet Ümit vardı."

Başımдан aşağı kaynar sular döküldü. Ben Menderes'in izini kaybetmişim ama kendi izimi ona kaybettirmem imkansızdı. Tamam, kaçmıyorum. Ama kaçmak istese bile kaçamayacağını bilmek çok rahatsız ediyor insanı.

"O yazarları nereden tanıyorsun?" diye sordum kekeleyerek. "Sen gazeteyi bile heceleterek okursun Menderes."

Telefonun karşı ucundaki ses gülmeye başladı. "Doğru hecelersen aradığını bulursun Altay. Bunu unutmal!"

Zaten unutamam Menderes. İstesem de unutamam. Sonunda İhtiyarın Hatıra Defteri'nde sen de yer aldın işte, mutlu musun? (Bu son cümleleri direkt onunla konuşuyormuşum gibi yazdım. Eminim bu yazıyı da okuyordur şu anda. Hem de heceleye heceleye okuyordur!) H

Sidarta öldü. Hiçbir arayış kendine yaklaştırmadı onu. Hiç kimse kendisinden daha yalnız değildir derken haklıydı. Bilgiye asla ulaşamıyacağını anladığı anda bile ukala bir bilgelige sahipti. Kendi bir piçti, babasının alnına hedef tahtası çizen bir piç, oğlu da farklı olmadı; affetmedi onu. ormanın içinden ve ırmaktan hiçbir şey öğrenmeden bir peygamber gibi şehre geri döndü. Kuyudan çekilecek şey kalmadı. Ortaçağ salonlarınıza davetiyim bu gece ve korkmuyorum, bütün organları canı giyotin çekiyor; bedenden ayrılmış sağ kol, kanlar kameraya fışkırıyor ve cellat seviyor uzatmaları. Pi sayısı yerinde yok, hiçbirinizin merak hücrelerini tokatlamıyor mu bu olay? Aspirinin işlevini unuttuğu halde içmeye devam etti annemin annesi ve bir sabah benim yatağımda ölü bulundu. Bana bir özür borçlu, yatağıma bir mezar gibi kullanması alkole düşkünlüğümü artırıyor. Neden öldüğü daha belli değil, herkes otopsi sonucunu bekliyor; bazıları yatağımdan şüpheleniyor, bazıları babamdan, ben ise bütün bunların aspirinin yüzünden olduğunu düşünüyorum.

Bana birkaç delik fısılda! Üremeliyim, dirilmeliyim en kısa zamanda. Çünkü bıktım, kendimi yerden kazımdan! Köpeklerle iskelet yan yana ama aktör yalnız kalmış. Burası dün gece gördüğüm yerin aynısı. Minare altında söylenmemiş hiç bir söz, yapılmamış hiç bir eylem kalmamasına rağmen neden tekrar tekrar, aynı şeyin bokunu çıkarana kadar kopyalarlar anlamam. Demliğe su koydum, kaynamasını bekledim. Bıktım kendimi yerden kazımdan. Gitar çalmayı denedim, olmadı. Fincanın sapından tutarken parmağım yandı. Aniden gerildim sandalyeye yaslanıp. Bacaklarımla Avrupalı futbolcular gibi olduğunu keşfettim. Tahrik oldum anında. Sağımı okşadım. Yumuşacıktı.

Burası dün gece gördüğüm yerin aynısı. Evrenin rahmine varabilmek ve o geçişi sağlayabilmek adına, binlerce uğraş... her biri biricik ve TAM olmuş tohum... içlerinden bir TAM erebiliyor rahme.. ve o tohum da, o rahim de evrenin malı değil mi sonuçta, doğacak olan o uzamış embriyonik yaratığın düşeceği yer de evrende saklıdır; evrene doğrudur. Uğraşların üzerinde yükselebildiği zaman'dan bir yere kadar faydalanılmıştır. Artık ne araç kalmıştır ne amaç. Doğum prematüre değil; tam'dır. Bütün organlarının canı giyotin çekiyor çünkü köpeklerle iskelet yan yana, ama aktör; aktör yapayalnız.

Ölüm bir şeylerin bitmesi ise bir şeylerin de başlamasıdır diye düşündü belki de. Çıkılması imkansız labirentlere girdi. Toplum ne yapardı onsuz! Perdeyi çekti, camı açtı. Kendisine en çok zarar veren yere -beynine- çekmeden önce tetiği bağırdı: Zaten ölmediğim için hayattayım. Martılar sevişirdi gökte İstanbul'dan habersiz; her çığlıkta bir aşk doğardı. Yüzünde kan yerine kaygı vardı. Ölürken bile... Ne loş bir mutluluk bu, var mı yok mu belli değil! Oysa büyük şeyler var içimde; güzel şeyler, obular, harika ölümler. Bu aynaya bahar mı gelir sanıyorsunuz, gelirse hüznün gelir, akşam gelir, mavi bir tren olarak İzmir'den Ankara'ya. Sen gelirsın sonbahar olarak! Bir güzel yaşamak değildir de nedir bu, acıysa ellerin var; efkar dağıtan ellerin Eleni. Sevinç dağıtan, su dağıtan... Ellerin ki taşlar kadar güzeldir, bulutlar kadar.

Yazınsal Safari'ye katılanlar: Cemal Avcı, Güven Soydan, İraz Yaşar, Kâzım Özcan, Güven Türkay, Özgen k.k, Uluer Aydoğdu

ergenlik öyküleri

Ergenlik Öyküleri'nin bu ayki konuğu müzisyen, besteci sevgili Teoman.

Kral Öldü

6 Ocak 1977'de öldü Elvis. 9 yaşındaydım, onu tanıımıyordum ve bir gün sonra **Günaydın** gazetesinde gördüm ölüm yazısını; "Kral Öldü". Kim olduğunu sordum anneme, habere üzüldü ama eklemekten de edemedi; "**çok serse-riydi**".

Resmine baktım, beyazlar içinde bacaklarını kollarını açmış garip bir adam. Evet, dedim, işte seviyecek biri.

Eniştemler İsviçre'den teyp getirmişlerdi bana ve bir de kaset, kavunçu Maxwell 120. Bakırköy Piccatura'ya gidip iki yüzünü de doldurttum. O sırada plakçı vitrininde Kiss'in plaklarını gördüm, yüzleri gözleri boyalı dört adam. Dakikalarca onları seyrettim. Eğer "cool" sözcüğünü bilseydim o sıralar, öyle olduklarını düşünürdüm herhalde... Mahalledeki kimseye benzemiyorlardı.

O yıllar öyle geçti. Radyoda saat 17:12'de **Sebla Özveren** ve Sizler için programı, **Yavuz Aydar**, Kiss ve Elvis'in her albümü, sürekli radyodan şarkı çektiğim yeşil bir TDK kasedi daha. Ha bir de televizyonda beni kusturan "James Last Orkestrası".

Her haftasonu Sahaflar Çarşısına gittim, 50'li, 60'lı yıllardan bütün dergileri karıştırdım saatlerce. Kitapçılar artık beni tanımaya ve benden sıkılmaya başladılar. Vesikalık büyüklüğünde olanlar dahil her Elvis resmini topladım. Onca yıl içinde, iki de şarkı sözünü buldum; "**It's now or never**" ve "**Marie's the name-of his latest flame**". İkisi de Hayat dergisinden...

İnsan o yaşlarda müzik, edebiyat, sinema diye ayırmıyor zevklerini. O yüzden de Elvis, Kiss, Zagor, James Bond, Ajan Langelot, Simon Tempel "The Saint", sonradan parmak izlerini değiştirip adını John Pratt yapacak Hubert Bonisseur, Sean Connery, Kaygısızlardan Dany Wilde, Ivanhoe ile karışıp bir bütün oldular. Onlar benimdi, hatta "ben" diler. Onlar da mahalledeki kimseye benzemiyorlardı.

Bir de arkadaşım oldu Elvis Hastası, Kemal. Artık o çok sevdiğimiz dostumuzdan beraber bahsediyor, şarkıları beraber dinliyor, resimleri beraber arıyor, pantolon paçalarını beraber daraltıyorduk. Briyantine ve ağzımızı Elvis

gibi yamultmaya başladık.

Kemal -üzerinden 25 sene geçti- şu anda **Türkiye Elvis Fan Club**'ın kurucusu ve başkanı. O eski dostlara karşı benden daha vefalı çıktı. Ağzımın yamukluğu o yıllardan.

O yıllarda bir yandan da ajanlık faaliyetimi yürütüyordum. Tam kararlı değildim, Langelot gibi Fransız gizli servisinde mi çalışacaktım, yoksa Bond gibi MI-5 da mı? Sonunda daha gerçekçi olup MİT'te karar kıldım.

Langelot 18 yaşındaydı, yani kahraman olmak için önümde sadece 6 senem kalmıştı. Hem o da benim gibi siskanın tekiydi. Yine de büyüyünce Sean Connery'ye benzemeye karar verdim. Daha doğrusu hem Elvis'e, hem Sean'a.

Gitarımdan bahsetmeyi unuttum. Sprey boyayla siyaha boyadığım, çalınması imkansız, boynuma taktığımda dünyanın en güçlü çocuğu olduğum ilk gitarım.

Yanı sıra futbol, karate, hipnotizma, sihribazlık vs.yi de denedim Aksaray'dan aldığım 3. hamur kitaplardan, ama herhalde pek bilimsel değillerdi, ki işe yaramadılar.

Babamı tanımak için ondan kalan kitapları da okuyordum o sıralarda. Bilgi Yayinevi'nden sinema senaryosu olarak çıkan "**La Notte**"yi okuduğumda pek bir şey anlamadım ama Marcello Mastroianni'yi sevdim, Elvis ve Sean Connery'nin arasına

kattım.

O yaz Büyük Çekmece'de tatil ediydik, annem Bakırköy Sinema 74'teki Bond filmine gitmeme izin vermeyince evden kaçtım, onları pişman edene kadar da dönmedim. Bir şey fark etmedi, filmi yine de seyredemedim.

Sahaflara gide gele, Çınaraltı'ndaki sinema makinelerine, 8 mm'lik filmlere aşık oldum. Her hafta sonum onlara bakıp yalanarak geçti. Oradaki satıcılar da sıkıldılar benden.

Aylarca para biriktirdim, bütün Tommikslerimi sattım, bayramlarda yüz-

lerce el öptüm, topu topu 4000 lira için.

Makineyi almaya gideceğim gün ihtilal oldu, ben 4000 lirayla eve tıklandım. Annemler ülkenin rahatlamasından filan bahsediyorlardı. Akşam televizyona çıkan ve daha da çıkacak olan adamdan o an nefret ettim. Ben kavuşamadığım sinema makineme yanıyordum, onca yıl insanların neler çekeceğinin farkında olmadan.

Sonradan darbeciler bir tanıdığımızı idam ettiler. Annem üzüldü, ailesine yazık olduğunu söyledi, Erdal'a da, "**aptal çocuk**" dedi.

Onun da gazetede resmini gördüm. Asılırken imam istememişti, "**Ben halkımın dini duygularına saygılıyım, ama....**" demişti. Onu da çok sevdim, diğer sevdiklerimin yanına koydum. O da benimdi, "ben"di.

Hepsine teşekkürler. H

ALO OOOOO!

HAYVAN'dan Arıyoruz

Hazırlayan: SİNAN SÜLÜN

Alo Hayvan'dan arıyoruz, Pazartesi Dergisi mi?

- Buyrun, ben Beyhan Demir.

Pazartesi Dergisi yeniden yayın hayatına başladı, hayırlı olsun.

- Sağ olun, bir buçuk yıl önce maddi sebepler yüzünden yayın hayatına ara vermek zorunda kalmıştı Pazartesi. O dönemde yeniden çıkarabilmek için tartışmalar yaptık. Sırtımızı büyük medya gruplarına dayamak istemediğimiz için yurtdışından çeşitli feminist örgütlerle temasa geçtik. Ve onlardan aldığımız destekle yeniden çıkarmaya başladık. Şunu da belirtmek isterim; yurtdışındaki feminist örgütlerden aldığımız fon dergiyi çıkarmamızın bir kısmını karşılıyor. Gerisini destek ve dayanışma ağıyla sağlıyoruz.

Eski dergiye oranla farklılıklarınız var mı?

- Çok büyük bir değişiklik yok, eski Pazartesi ile

aynı. Sadece süren bir işleyiş içerisinde bazı değişiklikleri yapmak kolay değildi. Ara vermek bunları yapmayı biraz daha kolaylaştırdı.

Pazartesi Dergisi Türkiye'deki tek feminist dergi mi?

- Kürt kadın dergisi de var, fakat profesyonel olarak, yedi yıldır yayın hayatını sürdüren, piyasada belli bir yer edinmiş olan başka bir dergi yok.

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

- Pazartesi'nin kadınların yaşadığı problemlere bir çözüm önerisi getirdiğini düşünürsek, kadınların sorunlarını Türkiye'de gündeme çıkarabilmiş tek dergidir. Dolayısıyla da bundan sonra gerek kadın politikasının bir bileşeni

olarak gerekse kadın bakış açısıyla haber yapmayı devam ettirerek bu yayın politikasını sürdüreceğiz.

Teşekkür ederiz.

- Biz de.

Alo Hayvan'dan arıyoruz, Şerif Mantu ile mi görüyorsunuz?

- Benim.

İlk kitabınız "aşk'a zeyl" hayırlı olsun.

- Sağ olun. Bir kıza aşık olmuştum; "yeteneklerini değerlendir, kitap çıkar" dedi. Onun için çıkardım bu kitabı.

Aşka zeyl ne demek?

- Aşka ilave, aşka ek demek.

Kitabın içinde bir şiirimin adı. Yüzyıllardır söylene gelen şeyler üzerine bir katkı. Sekiz uzun şiirden oluşuyor. Her birinin bir öykü kurgusu var.

Şiir kitabı satmıyor, ne düşünüyorsunuz?

- O kadar önemli değil benim için. Önemli olan ortaya bir ürün koyabilmek. Satış popülarizmle ilgili bir şey.

Yayınevinin sorunu. Reklamla, promosyonla ilgili.

Son olarak...

- Bir derdim var benim; kuşku yaratmak.

Şiirlerimde mistizm ve erotizm buluşması var.

İnkâr ve tapınma aynı yatakta akar sonuçta.

Teşekkür ederiz.

- Ben teşekkür ederim.

Alo Hayvan'dan arıyoruz, Fuat Çiftçi ile mi görüyorsunuz?

- Evet, benim.

Şiiri Özlüyorum şiir dergisi ne zamandır yayımlanıyor?

- Temmuz 2003'te, Nevşehir-Avanos'ta yayımlanmaya başladı. Şu an 5.sayı hazırlığı içindeyim.

Böyle bir dergi çıkarma düşüncesi nasıl doğdu?

- Şiirin bir medya figürüne dönüştürüldüğünü sezinlediğim anda-şiirin yaşamın önünde olduğunu savunurum-şiir dergisi çıkartma düşüncesine kapıldım. Şiir dergilerindeki kadrolaşma, kendimi geliştirmek için çırpınışım, bu arada, güce yaklaşarak varoluşunu pekiştirmek isteyenlere, kendini egemen güç olarak görenlere karşı içimdeki baş kaldırış, beni bu zorlu yola itti. Şiiri Özlüyorum Nevşehir'in ilk şiir dergisi. Ulusal boyutta 850 kişiye ulaşıyor...

Son olarak söylemek istedikleriniz?

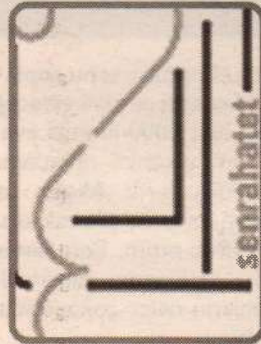
- Gerçek şiir için başımızı gömüyoruz. Yazın dünyasının katı loncasına girebilmek için kırk dere-den getirilen kırk kova suyun yetersizliğine kafa tutuyoruz. Şiir kaygılarının işlendiği düşler, türler bizim konumuz. Türkçe'yi bir adım öteye yürütmek için var olanları arıyoruz kucaklaşmak için.

Şiirle ilgilenenlere size nasıl ulaşabilir?

- Adresimiz: Fuat Çiftçi, P.K: 5 Avanos / Nevşehir

Teşekkür ederiz, kolay gelsin.

- Sağ olun, size de.

Aloo Hayvan'dan mail atıyoruz, www. senrahatet. com mu?

- Buyrun. Ben Soner Özcan.

Bize sitenizden bahseder misiniz?

- Adı üzerinde, rahat ettirme amaçlı bir akademik danışmanlık grubu bu. Çoğumuz

akademisyen, 23 kişiyiz. www.senrahatet.com sitesi üzerinden gelen taleplere göre, Türkiye ve yurtdışındaki üniversitelerde okuyan lisans, master ve doktora öğrencileri için Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca akademik çalışmalar hazırlıyoruz.

Ücret karşılığı tez ve ödev mi yapıyorsunuz?

- Tam değil. Biz, yalnız bizden istenen bir çalışma olduğunda onu hazırlıyoruz. Yoksa onun tez mi, ödev mi olarak kullanılacağı ilgi ve sorumluluk alanımız dışında.

Bazı profesörler gibi eser hırsızlığı falan yapmadan ve müşteri gizliliği ilkesine azami saygı göstererek gelen talepleri karşılıyoruz.

Bir ödev ya da tez danışmanlığı için ne kadar ücret alıyorsunuz?

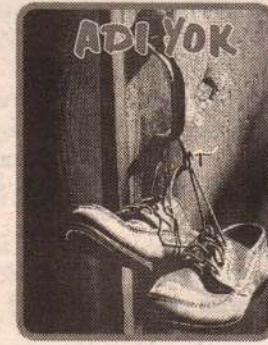
- Çalışmanın boyutu ve istenen özelliklere göre 45 ila 1250 Euro arasında değişiyor.

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

- Öküz idim, oldum Hayvan emekçilerine sevgiler.

Teşekkür ederiz.

- Biz de teşekkür ederiz.

Alo Hayvan'dan arıyoruz, Adı Yok edebiyat dergisi mi?

- Buyrun ben Sibel Talay.

Böyle bir dergi çıkarma fikri nasıl ortaya çıktı?

- Bundan 7 yıl önce bir grup liseli ve üniversiteli arkadaşla birlikte bir edebiyat kulübü kurduk.

Amacımız, bizim gibi edebiyata gönül vermiş, bu alanda okuyan, düşünen, yazan, çizen, üreten insanlara ulaşmak ve "paylaşmak"tı. Birlikte kitap kritikleri, yerli ve yabancı yazarlarla ilgili tanıtım programları, gitar eşliğinde şiir ve öykü dinletileri, edebiyat geceleri, şiir ve öykü yarışmaları gibi faaliyetler yaptık. Ayrıca her hafta kendi yazdığımız yazıları okuyarak, bıraktığı izlenimler üzerine konuştüğumuz periyodik bir toplantı düzenledik ve adına "Amatör Genç Yazarlar Toplantısı" dedik.

Ne zamandır yayın hayatında?

- Adı Yok mevsimlik bir dergidir. İlk sayımız 97 yılının yazında basıldı.

Periyodu ve ücreti ne kadar?

- Periyodu mevsimlik, fiyatı 2 milyon.

İyi yayınlar, kolay gelsin.

- Size de.

Yalnız Bir
Adamın
Kitabı
Gao
Xingjian

Doğan
Kitap

k.marks/
engels hayat
ve eserlerine giriş
David Riazanov

Belge

Gölgeli
Yürek
Zeynep
Arpat

Elma

Anarşik
Armoni
Halil
Turhanlı

neKitaplar

Kaçış
Şefik
Asan

Gendaş
Kültür

Alo Hayvan'dan arıyoruz, Şizofreni Dostları Derneği mi?

- Buyrun ben Aysel Doğan. **Şizofreni Dostları Derneği ne zaman kuruldu?**
- 1996 yılında doktorlar ve hasta yakınları tarafından kuruldu. Amacı şizofren hastaların yalnızlıktan kurtulmalarını, hasta ve ailelerinin bilgi, birikimlerini paylaşmalarını, damgalanmalarını, dışlanmalarını sağlamak.

Neler yapıyorsunuz?

- Hasta ve ailelerine gönüllüler tarafından terapiler yapılıyor. Bunların dışında halk oyunları ekibimiz, Türk Sanat Musikisi korumuz var. Bu ekiplerin tamamı hastalardan oluşuyor. El sanatları ve yabancı dil kurslarımız var. Tüm bunlar ücretsiz.

Şizofreni nasıl bir hastalıktır?

- Şizofreni bir beyin hastalığıdır. Beyindeki kimyasal salgıların düzensizliğinden kaynaklanan bir rahatsızlıktır. Korku, şüphe, içe dönüklük, arkadaş topluluğundan uzaklaşma, konsantre olamama, çeşitli sesler duyma, halüsinasyonlar görme...

Derneğe nasıl üye olunuyor?

- Şizofreni olduklarına dair bir raporu getirip üye olabilirler. Hastalar değil hasta yakınları da üye olabilir.

Türkiye'de ortalama kaç şizofren var?

- 600 bin şizofreni hastası olduğu söyleniyor. Bu 600 bin hastanın yaklaşık 150 bini İstanbul'da.

Ekleme istediğiniz...

- Şizofreni tedavi edilebilir bir hastalık, yeterki en kısa zamanda doktora gitsinler.

Alo Hayvan'dan arıyoruz, Yaşar Gürsoy'la mı görüşüyoruz?

- Buyrun, benim.

Beyninle Seviş(me) kitabınız hayırlı olsun.

- Teşekkür ederim.

Kitabınızdan bahsedermisiniz?

- Biraz yalnızlıktan, biraz işsizlikten, biraz da yoğun yaşanan duyguların çatlak bulup dışarıya

süzülmesi. Çatlak saksıdan sızan su gibi bir şey benimkisi. Ama fazla çatlamamak gerekir. Bu yüzden Seviş(me)... Kitaptaki 43 öyküdeki kadın ve erkek kahramanlar ve yaşadıkları işte bunların birer özeti aslında. Hayat kadını da var... Birbirlerini asla af etmeyen kadın ile erkek, kıskanç ve güvensiz ikilinin didişmeleri, ürkek ama kararlı vedalaşanlarda... Sevgi nefret itişmelerinin adını "aşk" koydum.

Yazarken nelere dikkat ediyorsunuz?

- Detaycı biriyim. Radarları normalin biraz üstünde açarsan çok şeyi değişik bir açıdan görüp; değerlendirebiliyorsun. Yazarken çıplak olmaya gayret ediyorum.

Gerçekten çıplak mı yazıyorsunuz?

- Hava çok soğuk değilse evet. Yalın olmak; kendi kendimi ya da karşımdakini kandırmadan yazmak... Çıplak yazarken yaşanan ve düşlenen her şey daha fazla doğru geliyor bana...

Teşekkür eder, başarılar dileriz.

- Ben de teşekkür ederim. İyi yayınlar.

Alo, Hayvan'dan arıyoruz, Habip Aydoğdu'yla mı görüşüyoruz?

- Evet, buyrun.

Yeni serginizle ilgili bilgi verebilir misiniz?

- Tabi. 7 Ocak'ta açıldı. Kadıköy Koşuyolu Sanat Galerisi'nde. 3 Şubat'a kadar sürecek. Bir ressamın son resimleri zaten bugüne kadar ürettiklerinden süzülendir.

Kendinizi hangi resim anlayışına yakın hissediyorsunuz?

- Bu daha çok sanat tarihçileri ya da eleştirmenlerin yanıtlayacağı bir soru. Gerçi onlar da farklı düşünüyorlar.

Resimlerinizin adları şiir kitabı adı gibi. Şairlerle aranız nasıl?

- Şairlerin dostluğunu seviyorum. Resmimi üretirken çektiğim sıkıntıları, serüveni onların da yaşadığına inanıyorum. Çok şair dostum var. Severim muhabbetlerini. İyi rakı içerler.

Bu arada resim fiyatları...

- Valla bana pahalı ressam derler. Ne yalım var ne de konağım. Namerde muhtaç olmadan götürüyoruz.

Yapıtın tek bir duvara gitmesi nasıl bir duygu?

- Her eve, her duvara resim yapamam ki... Ömrüm yetmez. İyi ki matbaa icat olmuş. Bol yayın da var bu aralar; kitaplar, kataloglar...

Teşekkür ederiz, kolay gelsin.
- Ben de teşekkür ederim. Hayvan isterse merada da sergi açabilirim.

Alo Hayvan'dan arıyoruz, Mehmet Erte ile mi görüşüyoruz?

- Buyrun benim.

Şiir yazmaya ne zaman başladınız?

- "Şiir" beni etkilediği zaman, şiirin de bir gücü olduğuna inandığım zaman şiir yazmaya başladım. Aşkla tanışacak yaşa gelmeden Cemal Süreya'nın Üverçinka'sından etkilenilebilmek mümkün değil. Öte

yandan aşkla tanıştıktan sonra Üverçinka'yı seveceksiniz diye bir durum yok. Ben aşkla tanıştığım zaman şiirin ve aşkın içinde bana yetmeyen şeyi düşünerek kendime ait bir dil ve şiir arayışına girdim.

Şiirleriniz bugüne kadar hangi dergilerde yayınlandı?

- Varlık, Kitap-lık, Milliyet Sanat, E, Papirüs, Yasakmeyve.

Şiir kitapları çok satmıyor, neden?

- Sadece Türkiye'de değil, dünyada şiire ilgi yok. Zaten her devirde edebiyat okurlarının çok az bir kısmı şiirle ilgilenmiştir. Bugün hayatın dinamikleri değişti. Şiirin bütün bütüne sofistike bir dil kullandığını ya da nasıl bir dil kullanıyorsa onu terketmesi gerektiğini söylemiyorum. İkinci Yeni şairleri pek de halka ait olmayan bir dil kullanıyorlardı ama (sınırlı bir kesimde de olsa) bireyde bu dilin bulunduğu zemine tırmanma ve kendisini yeni bir gerçekliğe bırakma arzusu uyandırıyorlardı. Bugün, şiir dili ile halkın dili arasındaki merdiven köhnemiştir; hatta kırılmış, yok olmuştur.

Teşekkür ederiz, kolay gelsin.

- Sağ olun, size de. H

Neler gördüm?

zaman zaman amanın amanın

- > Fren ışıkları ve acele, su damlatan tanker var önde
- > Çatılar ve hayatlar, martılar büyüdükçe hafifler büyüdükçe zayıflar
- > Hüzün ve sahanda yumurta, çaylar illa fincanda
- > Duvar kağıdı ve maarif takvimi, bu kuş hep muhabbet etmeli
- > Kibar hoyratlar ve yalnız kalabalıklar, yürüyelim arkadaşlar
- > Beton ve ormanları, filiz vermiş dalları
- > Yokuşlar ve çıkmazlar, söyliyim bazılarından hikaye çıkmaz
- > Beykoz ve beyaz yalı, geçmişim gül kurusu boyalı
- > Alışveriş ve alışmak, kat kat otopark
- > Musluksuz çeşme, eski kabarik yazıların üstüne püskürmüş yeniler
- > Simit ve Çamlıca, binsem mi bi vapura
- > En parlak güneş, en gri bulut, mani olmayalım depresyona buralar iniş çıkış
- > Çocuk ben ve rüzgar, dördüncü levanten birinciye yadigar
- > İskeleler ve kılçık, atalım bu göbekleri artık
- > Boğaz ve müzik, çok su akmış bazı köprülerin altından
- > Dondurma ve kağıthelva, mutluluk tam ortada

Baktıkça
yere yurda,
bendeki
İstanbul'a.

BAKANGÖR

Türk Sinema Tarihi
Giovanni Scognamiglio

Kabalcı

hayata
asılmak
tehlikeli
ve yasaktır
Ekin Atalar

Varlık

Zaman
Hırsızı
Clive Barker

Günışığı

kül
ve yel
Müge
İplikçi

Alkim

Öteki Hayatlar'da bu ay, lezbiyen ve ayak fetişisti olan, üstelik erkekleri kolayca homoseksüel yapabileceğini iddia eden Şeyma, deneyimlerini ve bu konudaki görüşlerini açık açık anlattı.

Manikürü, pedikürü yapılmış kaymak gibi bir kadın ayağı sevilmez mi?

Bu Ayak Ne Ayak

MEHMET DURU

"Bana Şeyma diye hitab et" dediniz, Şeyma hanım kendinizden bahseder misiniz?

- Ben, moda sektöründe görev yapıyorum. İ.T.Ü'den mezunum. İsterseniz önce fetişistliğinizden başlayalım.

- Hayır, önce benim sizin yazı dizinizle ilgili açıklamamdan başlayalım.

Neden?

- Şimdi şöyle, "Siz öteki hayatlar" diyorsunuz ya... Bir kere benim konumum öteki hayatlara girmiyor.

Marjinal bir yanınız yok mu? Ayak fetişistisiniz ve lezbiyensiniz...

- İşte sorun burada. Siz beni ve benim gibileri ötekileştiremezsiniz...

Sizi ben ötekileştirmedim ki! Toplum, size o gözle bakıyor. Ben de bu toplum ile sizin aranızda katalizör görevi yapıyorum. Bu öteki dediğiniz yaşamlarda, aslında sizin gibi düşünüyor, sizin gibi hareket ediyor.

- Evet evet anladım ne demek istediğinizi. Ancak, siz öyle söylediğinizi iddia ederek, onlara çanak tutuyorsunuz. **Ne münasebet... Aksine bu tür marjinal yaşayanları tüm insanlara kanıksatıyorum. Sizleri tanıyorlar, sizlere bir öcü gözüyle bakmıyorlar. Bu kötü mü?**

- Eşşegin aklına karpuz kabuğunu getiriyorsunuz... Sizleri okuyan insanlar bizlere daha temkinli yaklaşıyorlar, bu da bizim işimizi zorlaştırıyor...

Bu nasıl açıklanabilir?

- Ha.. ha.. ha.. Çok hoşsun ama belki haddini aşan bir benzetme oldu yani, ben bizim gibi olmayanlara eşşek demek istememiştim. Yani bir bayan, bir bayana rahat bir şekilde açılabilir, derdini anlatabilir ve önünde soyunabilir... Fakat sizlerin bu yazılarını okuduktan sonra "Acaba, bu da lezbiyen midir?" düşüncesiyle artık daha temkinli davranarak bu rahatlığı yaşayamazlar.

Bu da sizin işinize gelmiyor o zaman?

- Öyle demeyelim de, tabii biraz etki si olmuyor değil hani. Her neyse, sözümün sonunu getireyim isterseniz... Biz bu yaşamın içinde bir kişi, iki kişi değiliz.

Yüzlerce, binlerceyiz... Yani biz bu topluma yabancı değiliz... Benim gibi bir insan senin yaşadığın mahallede, apartmanda belki de ailenin içinde bile vardır... Ama sen bunu göremezsin, duyamazsın... En tutucu ailelerde bile vardır. Kadınlar, erkekler kadar özgür değiller, her yerde bu konuları konuşmazlar. Kadınlar, konuşmak yerine yaşarlar... Kadınlar, masturbasyon yaparlar ama bunu saklarlar, ama erkekler masturbasyon yaptığını herkesin önünde anlatırlar.

Peki masturbasyon yapmak kötü

- Çatladın di mi? Çatladın o konuda, bir şey alamadın benden, çatladın.. Hah ha hah...

Nasıl bir şey bu ayak fetişizmi?

- Gayet normal bir şey. Herkes birilerinin bir yerinden hoşlanır, ben de ayak parmaklarından hoşlanıyorum.

Mesela kokan bir ayaktan nasıl hoşlanır normal bir insan!

- Pis olan şeyi kim sever canım. Tabii ki bakımlı bir ayaktan bahsediyorum. Manikürü, pedikürü yapılmış kaymak gibi bir kadın ayağı sevilmez mi?

birşey mi?

- Hayır değil, ama kişinin namahremidir. Gizli yapılır ve gizli kalmalıdır.

Böyle bir şeyin varlığını da kimse söylememelidir, ortaya çıkarmamalıdır. Tartışma konusu yapılamaz. Sonra da hastanelerde insanlar röntgen filmi çektiğinde, içlerinde şişeler çıkmalıdır. Çeşitli rahatsızlıklar içten içe yayılmalıdır, buna da alenen dur denmemelidir. Öyle mi?

- Bu memleketin doktorları var, hastaneleri var canım Allah Allah!

Bırakalım bunları da, ayak fetişizmine gelelim...

Nasıl seviyorsun, ellerinle dokunuyor musun, okşuyor musun?

- Farklı farklıdır. Dokunuyorsun, okşuyorsun, ağzına alıp somuruyorsun, hafif dişlerini değdiriyorsun. Sen, hiç kadın poposu yalamadın mı?

Beni ne karıştırıyorsun canım, ne anlatmak istiyorsun onu söyle...

- Aslında kadın poposu da pistir size göre. Ama yüz binlerce erkek kadın poposu yalıyor. Ben ayak parmaklarını yalamışım çok mu? Ayrıca kadının poposunu da yalarım yani, ne var bunda?

Peki ayaklarını yaladığın insan etkileniyor mu bundan?

- Anlaşılan hiçbir kadın senin ayağını

yalamamış ki, sen o duyguyu bilemiyor-sun. Ayağını iki dakika yaladığım kadın orgazm üstüne orgazm olur.

Kendinden o kadar eminsin.

- Evet, o kadar eminim. Tabii bu olay "Getir ayağını yalayım" demeye olmaz, ön sevişme vardır, duyguları harekete geçirme vardır. Sonra belli kıvama geldimi de, ayaklara dokunma ve ustaca yalama vardır.

Sence en ideal ayak hangisidir?

- Onun belli bir kıtası yoktur. Kimileri benim gibi kemikli parmakları sever, kimisi tombul parmakları sever. Kimisi de tırnakları kesilmiş parmakları sever.

Anladığım kadarıyla kadının ayakları da bir nevi cinsel obje öyle mi?

- Aslında kadının tüm bedeni bir cinsel objedir. Bütününü ele almak lazımdır... Gözler mesela ne anlarsın? Masum bir çift göz değil mi? Oysa gözleriyle sevişen ve orgazm olan binlerce kadın vardır. Burun koklamayla bile seks yapılabilir, ayrıca birçok kadın da koku fetişistidir. Erkek, çirkin olsa da kokusu güzelse tamamdır kadın için. Kulak bir çift güzel kelimelerin kulu kölesi olabilir. Seks anında çiftler birbirlerine güzel ve şehvet dolu kelimeler fısıldamıyorsa, o yapılan sekste bir eksiklik var demektir. Kulak memeleri, göğüsler... Kadının sırtı, kalçası, göbeği, cinsel uzvu, kalçaları, baldırları, diz kapakları, ayakları bunların hepsi kadının zevk alma ve orgazma ulaşma noktalarıdır.

"Kadınların tüm bedeni bir cinsel objedir" kelimesine feministler kızacaklar...

- Bıraksana sen, ben çok feminist gördüm. Söyledikleriyle, uyguladıkları bir değil. Onlar da biliyor ki, kadınlar bir cinsel objedir. Erkekler de cinsel objedir. Yabancı ülkelerde pasaportlarda nüfus cüzdanlarındaki cinsiyeti bölümüne cinselliği, ya da sex diye yazar. Karşılığın kadınsa kadın, erkekse erkek yazılır. Peki ne yazılması lazımdı? Yıllarca duygu sömürüsü yaparak, kadın hakları diye diye birçok hakka sahip oldular, ama bir başbakan çıktı, kadın başbakan, yüzüne gö-

züne bulaştırdı her şeyi. Zavallı erkekler, acıyorum erkeklerle. Hadi şimdi çıkalım İstiklal Caddesi'ne, ben bir erkeğe parmak atayım, sen de bir kadına parmak at, hangimizi karakola götürecekler, hangimiz ceza yiyecek ona bakalım.

Tabi ki ben.

- Eee o halde hani .mlarını yırtarak bağdırdıkları, "Erkek Egemenliği?"

Ne zamandan beri kadınlara karşı ilgin var?

- Hah. Hah. Haaaaaaay... (Gülmeğe konuşmıyor.)

Hiç erkek sevgilin olmadı mı?

- Hem de çok oldu. Bak biliyorum kafanda hemen bu soru canlanacak. "Seni adam gibi düzen birisini bulamadın, ondan lezbiyen oldun" diyeceksin di mi?

Hayır. Erkeklerle ilişkin varken, neden tercih değiştirdin?

- Bak şimdi. Birçok erkek arkadaşım oldu, onlarla seks yaparken çok da zevk aldım. Ama içimde hep bir kırıklık vardı. Yani emir almayı, oldum olası sevmem, pasif durumda olmayı da hiç sevmem. İşte erkeklerle ilişkilerimde hep kendimi öyle hissettim. İkinci sınıf insanmışım gibi. Aslında erkekler bana onu hiç hissettirmediler. Hepsini birbirinden kıbardı, hatta aralarında homoseksüel yaptıklarında oldu. Ama bunlar bile beni o hislerimden vazgeçirmedi.

Bir erkeği nasıl homoseksüel yaptın?

- Ne var canım, çok zor bir şey değil ki! Seksin doruk noktasında kışına iki çift dil at, hayalleriyle makatının arasını bir iki kez okşa, sonra orta parmağınla yavaş yavaş makatının etrafında okşa ve gir. İşte sana taze taze homoseksüel erkek.

Erkekler o kadar kolay mı elden gidiyor?

- Ne sandın ki. Erkeklik dediğin nedir? İşte o kadar basit. Biz nice erkekliğiyle övünenleri i ne yaptık.

Erkekliği de yerden yere vuruyorsun...

- Ne yapayım ama, erkeklik budur. Ben erkekleri böyle tanıdım.

Yanlış tanımışsın.

- Sen kaç erkekle yattın? Hiç değil mi?

Tabii ki hiç.

- Evet belki de erkekliği de erkekleri de sen yanlış tanıyorsun. Erkeklerle o dört duvar arasında yatan benim, yaşayan benim. Ayrıca siz erkekler üç kişi biraraya geldiğinizde mafya kurarsınız, tek olarak hiç bir b.k değilsiniz. Yalnız kaldığınız zaman en azından bir bıçak, bir silah koyarsınız belinize. Çünkü onlar sizin yalnızlığınızı giderir.

Nasıl lezbiyen oldun peki?

- Nasıl oldum işte, bu yüzden oldum. Allah beni ters yaratmış, aslında ben erkek olacak adammışım da, beni kadın yaratmış. Nasıl sallardım ortalığı biliyor musun?

Kadın arkadaşlarını, nerelerde buluyorsun?

- Genellikle barlarda.

Hangi barlar bunlar?

- Rock barlar, pop müzik yapan barlar. Oralar çok müsait bu türlü ilişkiler için.

Ectasy gibi haplar kullanıyor musun?

- Yoo, benim öyle haplara ihtiyacım yok. Viskiye içince zaten azıyorum. Ama kullananlar da var. ♪

Güneş Rocky dağlarının ardından yavaş yavaş batarken Rosmeri kasabası çoktan karanlığa teslim olmuştu. Kevin tek mal varlığı olan atı Fırtına'nın yemini, suyunu vermek için ahıra doğru seyirtti. Ahırda saman balyalarına doğru uzandığında araya saklanmış zenciyi farketti.

Rosmeri'nin Çiçeği ya da Yalnızlık Üzerine Rapsodi

UMUT SARIKAYA

Sen hayvanın önde gidenisin! diye Shaykırda Suzi. Ve ardından okkalı bir tükürük yapıştırdı Kevin'ın suratına. Kevin "yarapı şükür" dedi umarsızca. Bunu duyan O'kanır hemen din değiştirip müslüman olmaya karar verdi. Kevin yüzündeki tükürüğü elinin tersiyle silip bir müddet güldü. Hatta yetinmeyip kakhaha attı. Suzi sinire kesmişti, göğüsleri tıpkı fırtınalı denizdeki bir sandal gibi yükselip alçalıyordu. Bunu gören O'kanır din değiştirmekten vazgeçip tahrir oldu. "Ulan hepsi Allah'ın dini değil mi, ha müslümanlık ha hristiyanlık" diyerek de vicdani muhasebesini yaptı. Kevin "Hahahaha!" diyerekten kakhaha atarken boğazından kopup gelen bir balgam parçası ağızından istemsiz bir şekilde fırlayarak Suzi'nin gömleğine yapıştı. Bunu da gören O'kanır hemen sigarayı bırakmaya karar verdi. Kevin baktı bu balgam olayı ile daşşakoğlanı olma yolunda ilerliyor, hemen ciddileşti ve sinir krizi geçirdi. Suzi'ye bütün gün o, çocuklar ve halasınınoğlu O'kanır için çalıştığını "Hey lanet olasıca", "Hey kahrolasıca" gibisinden sözlerle süsleyerekten biir bir anlattı.

Bu sözleri işiten O'kanır Kevin'ın hayata karşı olan bu canpare duruşu karşısında efsarlandı. Ve ansızın bir sigara yakma isteği peydahlandı yüreğinde. Sigarayı yakarken "Azaltarak pirakayı bari.

Bunu içicem bi de yatmadan önce içicem o kadar" diye belli belirsiz mırıldandı. Kevin'ın sözlerinden etkilenen Suzi "Oh Kevin üzgünüm, gerçekten üzgünüm" diye ona sarıldı. Bu mutlu aile tablosunu gören O'kanır da gitti onlara sarıldı. O'kanır'ın elinin Suzi'nin gütüne değmesi üzerine Suzi işgillendi ama bu mutlu tabloyu bozmamak için ses etmedi.

Kapının vurulmasıyla Kevin gitti, kapıyı açtı. Bu gelen kişi Şerif Ohara'dan başkası değildi. Şerif Ohara bir kanun adamından beklenmeyecek şekilde iyi yürekli, mert fakat sözüne güvenilmecek biriydi. Kevin "Evet Şerif?" diye sordu. Şerif "Hey Kevin dostum bay Makkenzi'nin çiftliğinde çalışan zencilerden birisi bir beyazı öldürmüş ve buralara doğru kaçmış. Acaba olaydan

haberdar mısın?" diye sordu. Kevin "Hayır. İlk defa senden duyuyorum" dedi. Şerif "Peki buralara doğru kaçan bir zenci gördün mü?" diye yineler gibi yaptı sorusunu. Kevin şerifin bu suçlayıcı tavrından hoşlanmamıştı. "Hey şerif lanet olsun zencilerle işim olmaz neden anlamıyorsun?!" diye çemkirdi. Şerif "Lan oğlum hemen celallenme ben sadece sordum. Senin de havandan geçilmiyor" dedi ve gitti. Suzi Kevin'a "Kimdi hayatım o?" diye sordu. Kevin'ın tepesi attı. "Kim olacak amiya goduuumun Ohara'sı. Zenci kaçmış onu soruyor. Ulan zenci kaçtıysa git tut! Bana ne

na'nın yemini, suyunu vermek için ahıra doğru seyirtti. Ahırda saman balyalarına doğru uzandığında araya saklanmış zenciyi farketti. Bu şerifin bahsettiği zenci olmalıydı. Tırtığı için görmemezlikten geldi. "Ben gidince çekip gider o da" diye içinden geçirmeyi de ihmal etmedi. Kevin atın suyunu, yemini verir gibi yapıp kapıya yöneldi. Tam çıkarken zenci arkasından "Abi" diye seslendi. Kevin duymamazlıktan gelip, yürümeye devam etti. Zenci "Abiiii! Alooo! Abii!" diye yinedi. Kevin "Efendim abi?" dedi. Bunun üzerine zenci durumu anlattı. "Çok üzerime geldiler abi. Sırf zenciyim diye çok ezdiler beni." dedi. Kevin zenciyi onayladı. Hatta yetinmeyip "Ben zencileri çok severim. Keşki zenci olsaydım diye hep içimden geçiririm" diyerekten yalakalıkla karışık bir geyiğe girdi. Kevin'ın geyiğinden tiksinen zenci sadede geldi. "Abi çok müşgölüm, kaçmak için atına ihtiyacım var. Gerçi çalabilirdim ama terbiyemden ötürü sormak için seni bekledim" dedi. Kevin "Hay hay başımla beraber" dedi. Zenci ata binip gitti... Kevin şerifin yanına koştu durumu bire bin katarak anlattı. Merkezden dönerken yolda Hakilberiy'le karşılaştı ona da durumu anlattı. Eve geldi evdekilere de durumu anlattı. O'kanır at kısmını tam olarak anlamadı, Kevin baştan alıp bir daha anlattı.

Gece karanlığı Rosmeri kasabasına tamamıyla hakim olurken Suzi yatakta Kevin'a halaoğlu O'kanır'dan ne kadar şikayetçi olduğunu belirtti. "Biraz da kardeşin Stiiiv baksın o da akrabası. Biz zaten gendi garnımızı zor doyuruyoruz" dedi. "Hem geçen gün donlarımdan birinin arkasında sigara deliği buldum. Açık söylüyeyim O'kanır'dan şüpheleniyorum" diye de ekledi. Kevin Suzi'nin bu sözlerinden etkilenmişti. Meramını Suzi'ye direkt anlatmak yerine çullanmakla belirtti. Suzi "Yorgunum, yapma" dedi. Kevin "Bütün gün çalışan benim virgül yorulan sensin. Bu nasıl iş" dedi ve operasyona devam etti. Suzi sessizce inledi. Kapı arasındaki O'kanır bu inleyişten de etkilenmişti... ♪

Güneş Rocky dağlarının ardından yavaş yavaş batarken Rosmeri kasabası çoktan karanlığa teslim olmuştu. Kevin tek mal varlığı olan atı Fırtına'nın yemini, suyunu vermek için ahıra doğru seyirtti. Ahırda saman balyalarına doğru uzandığında araya saklanmış zenciyi farketti.

Güneş Rocky dağlarının ardından yavaş yavaş batarken Rosmeri kasabası çoktan karanlığa teslim olmuştu. Kevin tek mal varlığı olan atı Fırtına'nın yemini, suyunu vermek için ahıra doğru seyirtti. Ahırda saman balyalarına doğru uzandığında araya saklanmış zenciyi farketti.

Zamanında Anlaşılmamış Filmlere Yeniden Bir Bakış Denemesi (XI)

'Gelmiş geçmiş en "batıcı" komedyenlerden biri Öztürk Serengil... "normal"ın sınırları içinde düşünülebilecek en laçka, en sivri nevi şahsına münhasır tiplerle, Yeşilçam'daki hayalet. Gerçek bir ayırıkotu. Girdiği yerde ahengi bu kadar imkansız kılacak başka bir adam daha düşünebiliyor musunuz? İşte burada da, bırakın başka bir şeye uymamasını, kendi içindeki şu anarşiye bakın. Bıyıklarıyla bitirim Adanalı Tayfur mu, tabancasıyla bir Jesse James mi, şu montla asi bir genç mi? Dünyanın en saçma kızılderilisi...

Kolsuz Kahramanın Kolu

OSMAN CAVCI

Seksen doğumlular tanımaz Öztürk Serengil'i. Eski siyah beyaz Türk filmlerinde görmüşlerdir... Ya da Seren'in babası diye tanır. Normal zeka ve altındakilerin izlediği Şaban, İnek Şaban filmleri kadar çok oynamaz Öztürk'ün filmleri. Aykırıdır, absürdtür, uçuktur, kitsch'tir. İşte size Öztürk'ün filmlerinden biri. "Kolsuz Kahramanın Kolu". Adından da anlaşılacağı gibi yetmişli yıllarda uzakdoğudan gelen karate filmleri furası vardı sinemalarda. Wank yu'nun Kolsuz Kahraman maceralarının çeşitlemeleri silsilesi. Tabi ki Öztürk'de bunun parodisini yaptı. Senaryo yanılmıyorsa, Ahmet Üstel imzası taşıyor. Yönetmen, Temel Gürsu. Kesinlikle Türk Sinema tarihinin kült filmlerinden biri olan "Kolsuz Kahramanın Kolu" benim komedi filmlerim listemde bir numarada.

Öztürk bir han da çay ocağı işletiyor, yani sıradan biri. Gayet laz. Biraz sakar. Bir sürü sululuklar yapıyor. İştten kovuluyor, bir sürü iş deniyor, hiç bir işte dikiş tutturamıyor. Buraya kadar herşey normal. Fakat Yeşilköy havaalanına bir uçak iniyor, çin makyajı yapılmış, sarkık bıyıklar. Çekik gözler. Eskişehir'den bir sürü tatar bulmuşlar, ya da Çin lokantalarından garsonları toplamışlar. Sırtlarında karate elbiseleri latince harflerle "karate" yazıyor. İki sıra halinde ayrılmış saygıyla eğiliyorlar. Kolsuz Kahraman uçaktan inecek, saygı ona. Kolsuz Kahraman'da Öztürk, yani iki rolde birden oynuyor. Kelli felli sarkık bıyıklı laz çinli. "Tutsiki koy ama" diye garip bir çince konuşuyor. Bir lüks arabaya biniyor, çin lokantalarının haraçları konusunda Kürt İdris'le bir mesele için kapışacaklar. Fakat Çin'de motorlu taşıt yok. Herkes bisikletli, trafik nedir bilmeyen Kolsuz Kahraman ve maocu arkadaşları araba kazası geçiriyorlar. Kolsuz kahramanı hastahaneye kaldırıyorlar. Öbür koluda ayva yemiş. Tesadüf bu ya, bizim Laz Öztürk'te bir kaza geçirmiş hastahane bir sedyede hatta Çinliyle yan yana. Deli doktor sedyede yatan iki adama bakıyor ve benzerliklerine şaşıyor. Kolsuz Kahraman'ın kopmuş kolunu laz Öztürk'e diktiriyor. Laz Öztürk iyileşip hastahaneden çıkıyor. Yeni takılan kolunda bir acayiplik hissediyor. Kol, eski sahibi Çinli'nin özellikleri taşımakta. Acayip bir kuvvet. Meyhanede çıkan bir kavgada Laz Öztürk yeni koluyla herkesi marizliyor. Kısa zaman da laz Öztürk'ün kolu herkesin ilgi odağı

oluyor. Tabii ölen kolsuz kahramanın maocu arkadaşları laz Öztürk'ün peşine düşüyorlar. Kolu alıp Çin'e geri götürcekler. İnanılmaz uçuk film, Laz Öztürk'ün zaferiyle bitiyor...

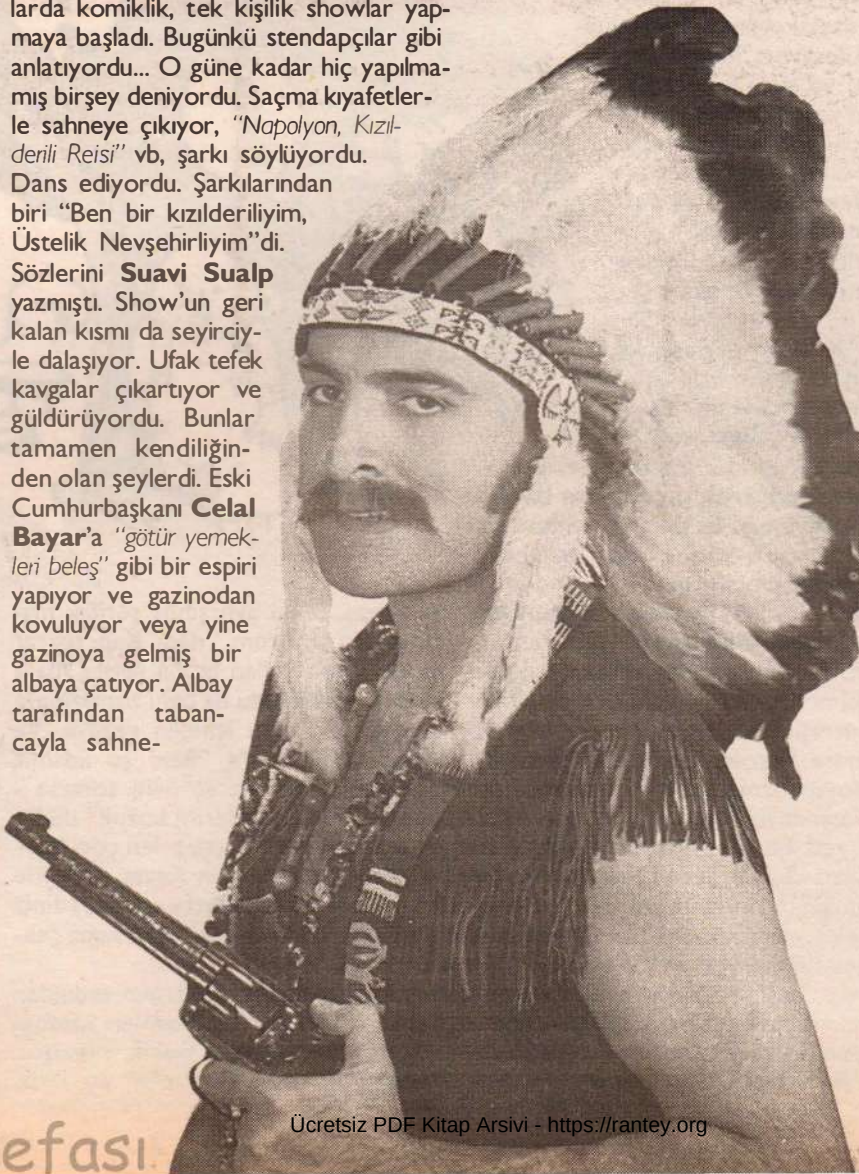
Kesinlikle zamanında anlaşılmamış filmler listesinde. Öztürk Serengil abidik gubidik uslubuyla hayatı, tek kaşı havadaları, ciddiyet manyaklarını, gülme özülleri gırgıra almıştı. Tutucular ve işgüzarlar tarafından sinemadan aforoz edildi. Geçenlerde Jim Carey'in oynadığı "Ay-daki Adam" adlı filmi seyrettim. Carey, Andy Kaufman'ın hayatını oynuyordu. Andy'de tıpkı Öztürk gibi uyumsuz, aykırı Kaufman bir komedyen. Adeta seyirciyi kızdırmak, kendini her yerden kovdurmak için yırtınıyordu. Aklıma kesinlikle Öztürk geldi. Öztürk sinemadan idealistler tarafından kovulduktan sonra, gazinolarda komiklik, tek kişilik showlar yapmaya başladı. Bugünkü standapçılar gibi anlatıyordu... O güne kadar hiç yapılmamış birşey deniyordu. Saçma kıyafetlerle sahneye çıkıyor, "Napolyon, Kızıl-derili Reisi" vb, şarkı söylüyordu. Dans ediyordu. Şarkılarından biri "Ben bir kızılderiliyim, Üstelik Nevşehirliyim"di. Sözlerini Suavi Sualp yazmıştı. Show'un geri kalan kısmı da seyirciyle dalaşılıyor. Ufak tefek kavgalar çıkartıyor ve güldürüyordu. Bunlar tamamen kendiliğinden olan şeylerdi. Eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a "götür yemekleri beleş" gibi bir espiri yapıyor ve gazinodan kovuluyor veya yine gazinoya gelmiş bir albaya çatıyor. Albay tarafından tabancayla sahne-

den kovalanıyordu. Devamlı negatif olan Öztürk'e tepki büyüyordu. Hem aydınlar, hem de muhafazakarlar savaş açmışlardı. Film de Andy Kaufman'da benzer şeyler yaşıyordu. Tabii ki Öztürk'ün gazino showları da bir yerlerde bitti. Bir ara ortadan kayboldu, öğrendik ki Libyaya gazino açmaya gitmiş. Bol miktarda Arapların hoşlanacağı türde dansözler ve kanı kız götürmüş. Her akşam Kaddafi ve Başbakan Callut gazino da (Ay-daki Adam'da da Andy komedyenliği bırakıp, kadinlarla güreş yapmaya başladığı gibi.) Fakat Öztürk Kaddafi tarafından tutuklanıp zindana atılıyor ve casuslukla suçlanıyordu. Daha sonra Libya'da mütahitlik yapan Sezai Türkeş'in gemisi ile hastahaneye viziteye çıktığında kaçırılıyor ve Türkiye'ye getiriliyordu. Zayıflamış adam baba

gibi olmuş Öztürk, vatan topraklarını öpüyordu.

Film gibi bir hayat inanmak çok zor. Kendisiyle arkadaşlık yapmaya başladığım günlerde Libya'daki casusluğunu sormuştum. İtiraf etti, ama dinlemediğimiz (osuruk) kaseti. Böyle bir kaset vardı. Adlı adında. Birinci anlamda, bütün misafirlere bu kaseti dinletirmiş, Almanca bir Türk hediye etmiş Öztürk'e. İnanmak çok zordu. Ciddi olduğu anlar en komik anlarıydı. Libya olayından sonra ortadan yine yok oldu... Bir de baktık televizyonda, "Gülünüz Güldürünüz" adlı bir ilki gerçekleştiriyordu. Programın olduğu komedyen versiyonu. Çok eleştirildi. Türkçeyi katlediyor... Örf, aile, tabular, falan gibi yükleniyorlardı Öztürk'e. Her kelimenin sonuna "J" harfi ekliyor... Gelmek gelaj, gitmek gidaj, kel kelaj gibi konuşuyordu. Tabi bütün Türkiye onun gibi konuşuyordu.. Öztürk Türkiye'den kovuldu düşünün, TGRT'de mağarada doğmuş arabeskçigillerin yaptığı tolk showlar kimsenin umurunda değil. Öztürk Almanya'ya kaçtı, kumar yüzünden, beş kuruş parasız Türkiye'ye döndü. Havaalanında tutuklandı. Suçu hizmetçisiyle yatmak, kız reşit değilmiş. rezalet. Artık Öztürk bitmişti, üç ay hapiste yattı. Sıfır olmuştı itibarı, ama bir kez daha döndü, yine TRT'de "Gülünüz Güldürünüz" konseptinde bir program yaptı. İlk programda millî güreşçi Salih Bora'yla gırgır geçti, artık daha agresifti. Milli değerlerimizle dalga geçiyordu, programın ortasında sesler yükseldi. "Yeter Öztürk, ileri gidiyorsun" diye. Öztürk, canlı yayında ceketini çıkarıp gazetecilerin üzerine atladı "komünistler Moskava'ya" diye bağırıyordu. Ne alaka, herşey birbirine karışmıştı, müdahale muhafazakar bir kesimden geliyordu.

Öztürk aykırılığın paranoyasıyla yolunun aydınlar tarafından kesildiğine inanmıştı. (Aydınlara da tepki duyulmayacak gibi değil ki, ulusal kurtuluş savaşımızı bile küçümsemişlerdi. Şu aydınlar her şeyi küçümseyenlerdi). Ertesi gün, bütün gazeteler şöyle yazıyordu. "Yine mi bu rezil adam" Öztürk yine kovulmuştu. Öztürk herkese kızıyordu... Sağcı olduğunu ilan etti. İntikam alıyordu. Aykırıydı, uyumsuzdu, marjinaldi, en son MHP kongresinde elini kaldırıp kurt işareti yapmaya çalışıyordu ama gölgesi tavşana benziyordu. Yeşeeeeee Abidik gubidik... Yaşasın saçmalık..

Öykünün en iyi seslerinden biri Sema Kaygusuz, Doğan Kitap'ta!

"Sema Kaygusuz şimdiden ustalaşmış bir hikâyecisi."

Fethi Naci / Cumhuriyet Kitap

"Sema Kaygusuz öyküde kendine özgü bir çizgide üslupçuluk yaratmayı başarmış."

Doğan Hızlan / Hürriyet

"Sema Kaygusuz'un öykücülüğümüze gerçek bir katkı yaptığını düşünüyorum."

Semih Gümüş / Okudukça

"Sema Kaygusuz tutkuyla bilincin, istekle zorunluluğun kesiştiği yerden kuruyor hikâyesini."

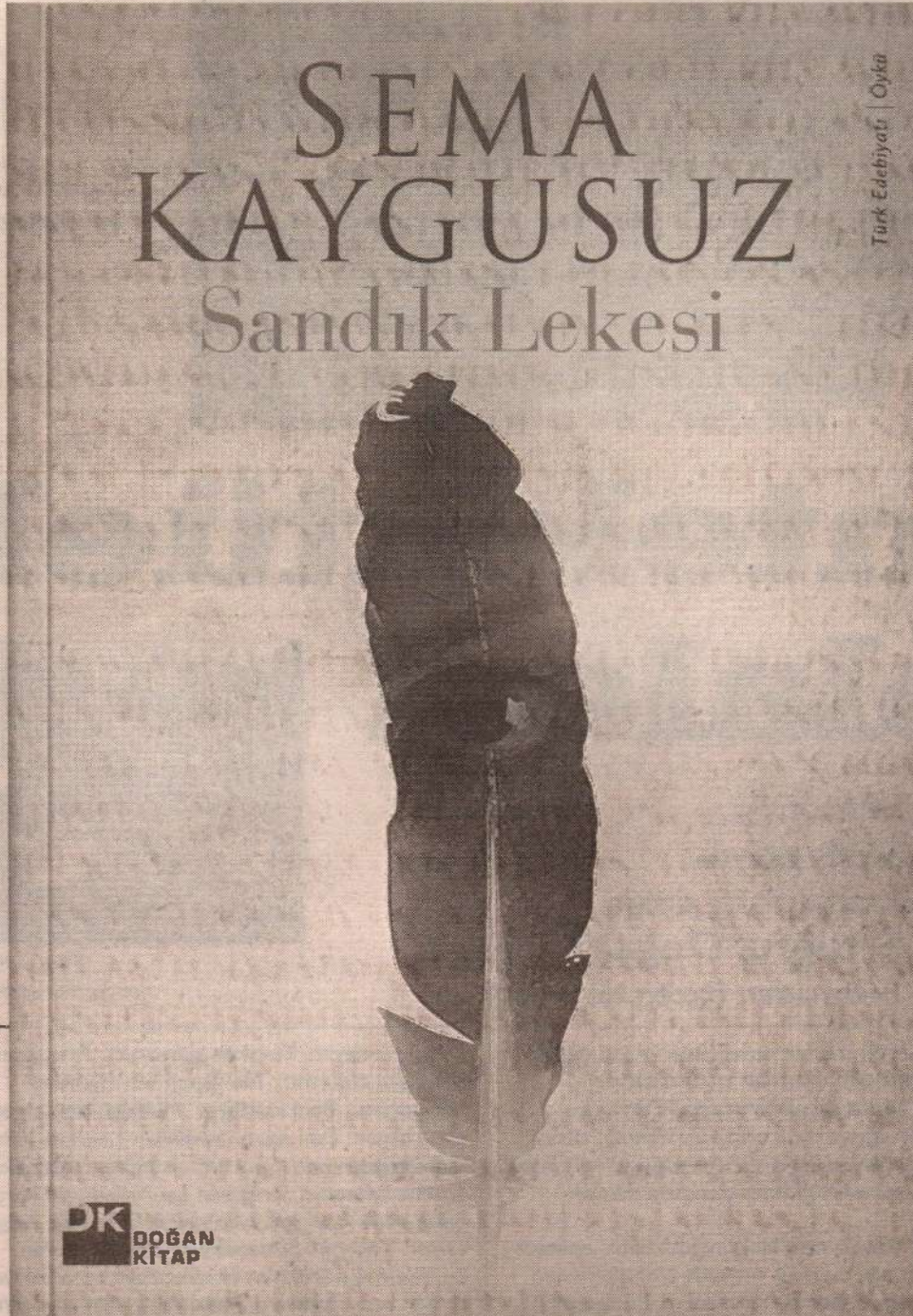
Zeki Çoşkun / Radikal

"Okurken tanıdık bir ses size seslenebilir. İçinizden biri."

İnan Çetin / Virgöl

"Sema Kaygusuz, hemen her öyküsüne farklı bir sesi konuk ediyor; bu belki de onun en belirgin özelliği. Anlatıcı sesleri yaratmadaki ustalığı hiç şüphesiz yazarın özgün tarafını bizlere göstermektedir."

Ahmet Sait Akçay / Parşömen

2000
Cevdet Kudret
Edebiyat Ödülü

"İsimsiz"
130x160 cm.
tuval üzerine yağlıboya
1991

Kontr-entelektüel sanat şelalesi

Akademi'de resim okudu. Akademi dışı tarzıyla resim yaptı.
Yıllarca Almanya'da yaşadı. Döndüğünde hiç gitmemiş gibiydi.
Entelektüel bir duruştan hiç hazzetmedi. Çevresi sanatçılarla doldu.
Resim ve sanat hakkında konuşmayı sevmeyen, **Ertuğrul Doğan'a** sordum.
O da uzun uzun sustu. Uzandı. Daldı... Sessizliği bozmadan bazen de anlattı.

"Tavla" / 100x130 cm.
tuval üzerine yağlıboya / 1998

Memed Erdener: Sanırım çılgın bir sanatçısınız?

Ertuğrul Doğan: Çılgın bir ressam olsaydım röportaj başlarken koltuğa uzanmazdım. Her şey ters orantının içinde gizli. Bunu görebilenler gerçekten sevebilenlerdir.
ME: Ressam olmak nasıl bir şey? Ressam olmayı istemiş ama becerememiş biri olarak bu soruyu herkese soruyorum çünkü her defasında cevabı çok merak ediyorum... Buyrun sizi dinliyorum.

ED: Ressam olmanın ne olduğunu bilmiyorum. Resim yapmanın ne olduğunu biliyorum. Herhalde böyle bir şey... Ressam olmayı istemiş ama becerememiş olman senin duruşunu çok güzel gösteriyor. İlk resmi yapacağım zaman Akademi'deki atölyede şaseye bezi gerip astarını atıp beyaz yüzey oluştuğunda, o beyazlığa boya dokundurmanın günah olduğunu düşündüm. Günah olduğunu bile bile bu işin içine girdim. Mümkün

değil çıkamam. Artık o beyaz tuval kadar beyaz değilim.

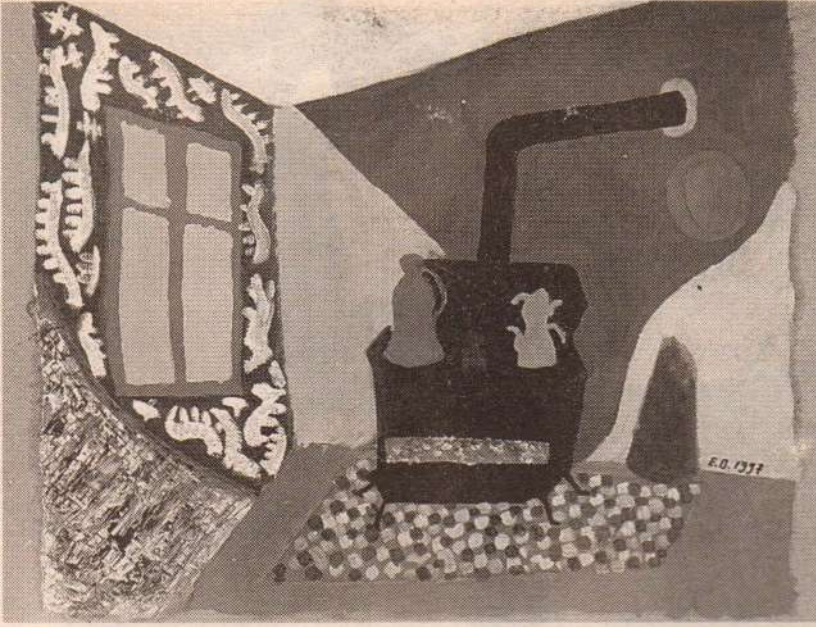
ME: Resimlerindeki adamlar neden böyle? Bunlara boya insan diyebilir miyiz? Boyaya batmış figürler. Boyayla beraber akanlar, tavuk kafalı kadınlar, bir de şu örtü altında akrep. Tüm bu kontr-entelektüelliğinizin yanında sıkı bir ezoteri.

ED: İşte o ilk tuvale elim bir gün gitti. El bir noktada kendiliğinden başladı, başladığı noktada bitti. Bu benim değil elimin yaptığıydı. Ben de anlamadım. Bu figürler Akademi'deki o anlayışıyla hiç uyuşmuyor. Çünkü ben Akademi'deki anlayışla uyuşmadım. Tuhaftılar. Her şeyi yapıyorlardı. Bense elimin yaptıklarını boyadım. Bir de merdivenden kaymasın diye çakmış olduğum kilimi. Onu çocukken yaptım ben biliyor musun? Merdiven vardı üst kata çıkan... Bir gün, arkadaşım yurtdışından gelmiş,

onun evindeyim. Tuvalet gidiyorum. Arkadaşım sevgilisini öldürmüş. Ne yaptın sen diyorum. Kaçıyorum... Beni kovalıyor. Mutfığın ordan geçerken çatalı alıyor. Tam daire kapısından çıkarken karşı merdivenden ben iniyorum! Arkadaşım elindeki çatalı gözüne batırıyor! Sanki ben batırmışım gibi karşıdan gelen ben'i kandırmaya çalışıyor. O esnada rüzgar esiyor. Terliyim. Buzdolabının yanında oturan beyazlaşmış arkadaşım elinde çatalla bana bakıyor. Birden ben oluyorum. Merdivenlerden iniyorum. Rüya işte. Napim?... Yani boyaya batmış figürler...

ME: Ugh! Peki millet resimlerine ne diyor? Beğeniyorlar mı? Hayranların var mı? Sergilerini takip edenler filan?

ED: Mezuniyet diplomasında bütün atölye hocaları resimlerime baktıktan sonra bana dönüp şu soruyu

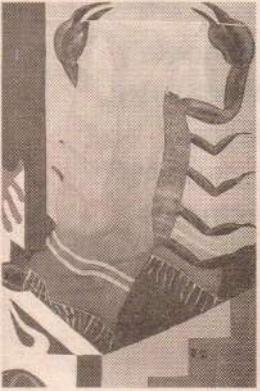

"İsimsiz"
37x43 cm.
kağıt üzerine yağlıboya
1997

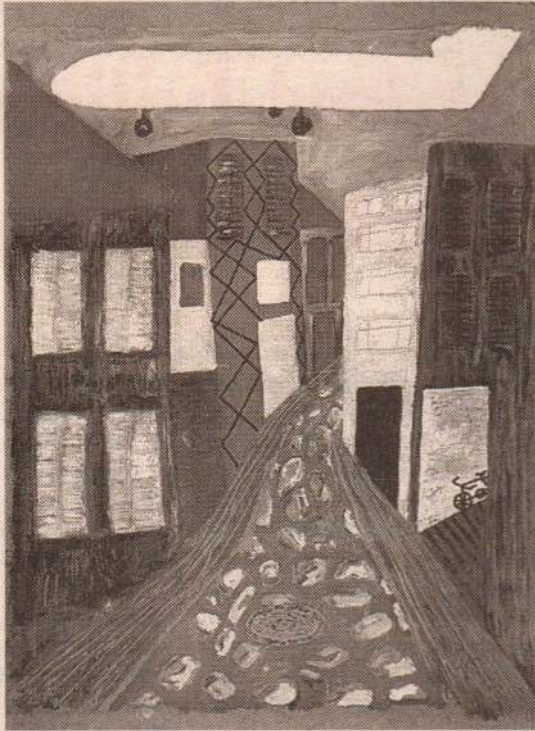
"İsimsiz" / 100x130 cm. / tuval üzerine yağlıboya / 1991

**"...Rüyaların
görüldüğü anlar
resimlerin en güzeline
gebedir."**

detay
tuval üzerine yağlıboya
2001

**"...İnsan yanlış olanı
yapmak ister.
Çünkü doğru olarak
yapılan şey
yanlıştı..."**

"Boing 727"
33x47 cm.
kağıt üzerine yağlıboya
2001

"İstanbul Boğazı ve yaşam" / 135x165 cm. / tuval üzerine yağlıboya / 1992

**"...İlk resmi yapacağım zaman
Akademi'deki atölyede şaseye bezi gerip
astarını atıp beyaz yüzey oluştuğunda,
o beyazlığa boya dokundurmanın
günah olduğunu düşündüm.
Günah olduğunu bile bile
bu işin içine girdim..."**

sordular: "Akademi dili dışında bir dil oluşturmandaki neden nedir?" Cevabım: "Sadece resim yapmaya geldim. Yaptım, bitirdim." Çünkü göz gezdebilirdi. Resimlerim de uzun süre gezdiren. Bu anlatıma bir de şu eklenince: İnsan yanlış olanı yapmak ister. Çünkü doğru olarak yapılan şey yanılttı. Hayranlarım da işte böyle... Dolayısıyla hitab edilen nüfus çok az. Kendi içinde bir organizma. Yaşamdan ayrı fakat yaşamda en güzel yeri dolduran.

ME: Bu yeni, eğlenceli ve alçakgönüllü boya anlayışı rüyaların etkisiyle, içgüdüyle oluşmuş gibi. Akademi dışı bir tarz diyebiliriz sanırım. Sahi nasıl bir yöntem uyguluyorsun kuzum?

ED: Akademi dışı diyebilirsiniz. İçgüdü için de söyleyebileceğim: Hayatın içinde gözümle gördüğümün görünen şekli tuvaldeki resimdir. Ben böyle

görüyorum... Tabi bu ülkede. Yöntem yok, direk giriyorum. Oysa resim, yapılma süreci içinde solunan havayla aynı zamanda çizgisine de müdahale edilebilirdir. Çizilmiş olan eskizin ruhu, içi boyanarak ve ona boya dengesi verilerek katlediliyor. Oysa boyayla çizgi aynı anda müdahale edilebilen olmalı. Rüya geçirdiğimiz zamanın içinde denge oluşturuyor. Bu dengenin etkisi olmaz mı. Rüyaların görüldüğü anlar resimlerin en güzeline gebedir.

ME: İnsanlar, sabah dokuz akşam altı işe giderken siz ressamın böyle bir zorunluluğu yok. Siz hayata sahipsiniz. Sorumlu olduğunuz tek şey tuval. Ya da insan ressam olunca çalışmak mı istemiyor yoksa çalışmak istemeyenler ressam mı oluyor? Çalışmamak ve ahlaklı kalmak arasında bir ilişki var mı?

ED: Aslında sorumlu olduğumuz tek kıymetlimiz, var olan hayat.

ME: Uzun süre Almanya'da bulundun. İstanbul sanat olaylarıyla ve resim anlayışıyla orayı kıyaslar mısın? Orda okulda neler oluyor? Ne kaçırıyoruz? Panik var mı?

ED: Düseldorf Sanat Akademisi yılsonu öğrenci işleriyle bizim Akademi'nin işleri arasında fark yoktu. Yıl 1995. Varsa bir fark o da aradan geçen sekiz yıl içinde kapanmıştır. Aralıktan bakabilenler başarabilenlerdir.

ME: Gavurda kızlar güsel miydi?

ED: Adem yalnızmış. Her gün ağlamış yalnızlığına. Allah bile dayanamamış, Havva'yı verivermiş ona. Adem'se ne bulsa razıymış.

ME: Danke.

ED: Bitte. H

Hoş bir kadın, her ne kadar fiziği sanat dünyasında onay görmese de, sesinin, sanatının gücü ile içindeki güzelliği dışarı çıkarabilmiş, yapmacıksız, samimi, -kabul etmese bile- aynı zamanda hırslı. Hem çok masum, hem çok zeki, hem çok neşeli, hem de kederli. Evinin kadını, Birgül'ün annesi, arabesk'in kraliçesi. Kibariye, kırkından sonra okuma öğrenmiş, şimdi yazmayı öğreniyor. Daha da önemlisi İngilizce öğrenmeyi, caz söylemeyi hedefliyor. Çünkü büyük bir aşk var onda, tutku var, inanç var. Kısacası, yaşamın içindeki her türlü yoksullukla savaşıyor bir kadın var. Onun adı Kibariye...

'Bu Çingenedir' Diyenleri İyiliğimle Kalbimle Yola Getirdim

DENİZ DURUKAN

Çocukluğunuzdan, Bahriye'den söz edelim. Kimdir Bahriye Tokmak?

- Hakiki ismimi nerden biliyon?

Bu çok zor değil.

- Bravo sana! Kibariye ismi takma değil, yani imitasyon değil. Ninemin adıydı. Çocukluğumu çok yaşadığımı söyleyemem. Çok küçükken, dokuz yaşında dışarıya çalışmaya çıktım. Tabii bu konser, sahne falan değildi. Sesim vardı ama bu yaşlarda daha şarkı söylemiyordum. Ailemle beraber pamuk, zeytin, yemiş, incir gibi tarla işleri ile uğraşıyordum. Sonra tütün fabrikasına girdim, paketleme işleri yaptım. Babam ayakkabı boyacısıydı. Allah bereket versin iyi gidiyordu, ama çok fakirlik çekiyorduk. Rahatsız oldum bu durumdan. Katkıda bulunmak istedim.

Kaç kardeşsiniz?

- Sekiz. Ondan sonra güzelim, annemlerle tütün kırdım, Torbalı Köyü'nde yine annemlerle birlikte amelelik yaptım. Benim Mucize diye bir arkadaşım vardı, anneme "bu kız burada olmamalı, çok güzel sesi var, şarkı söylemeli" dedi. Çok uğraştı meşhur olayım diye. Önce pavyona lanse etti beni.

Anneniz ne dedi bu işe?

- Önce "Olmaz, biz bu işlerden anlamayız, korkarız, bırak böyle kalsın" dedi.

Kaç yaşındaydınız o zaman?

- On iki-on üç yaşlarındayım. Babam da istemedi. Ama Mucize çok uğraştı ve

onları ikna etti. Sonra Mucize beni Kim Bilir'in bestecisi Cengiz Özşeker'e götürdü. Adam fiziğimi beğenmedi. Yaşımın küçük olması da onu korkuttu. Beni dinlemeden "sesi yeterli değil" dedi. Orada hep güzel kadınlar çalışıyor, konsomatrislik yapıyorlar. Dolayısıyla müşteriler de ona göre geliyor. Ben tabii çok üzül-düm.

Bütün bunları yapamayacağınıza mı, güzel bulunmadığınıza mı, yoksa sesinizin yeterli görülmediğine mi üzüldünüz?

- Allah korusun! Konsomatrislik yap par mıyım hiç. Zaten öyle bir şey mümkün değil, yaşıam çok küçük, cesaret ede-

mezler. Güzel değil, sesi yetersiz gibi laflara çok üzül-müştüm. Ben de "burada zaten çalışmam" dedim. Bunun üzerine Cengiz Özşeker "tamam bir dinleyelim seni" dedi. Adam tabii tipime bakıp hiç konduramıyor, sesim de koftirikten bir şeydir diye düşünüyor. Ama sahneye çıkıp söyleyince şaşırdı, Atatürk'ün bir zamanlar Safiye Ayla'yı dinlediği gibi, beni de öyle perde arkasına koydular. Bunları yaşadım, kara kuru bir şeydim. Hiç önemli değil, insan insandır. Ancak çok gücüne gitmişti.

Aklınızdan o an neler geçmişti?

- Neden burada ekmek yemeyim diye ağlamıştım. Belki bir süre sonra meş-

hur olacaktım, anlayamadım yapılan bu ayrımı. Ancak Cengiz ağbi beni dinleyince "bu kız burada kalabilir" dedi. Ailemle konuşuldu, onlara avans gönderildi. Sağ olsun, o zamanlar için ufak fiyatlar ama, karnımız doyuyordu.

Sonra ne oldu?

- İlk gece hemen işe başladım. En kral gacıları getirip koyuyorlardı sahneye ama ben çıktığım zaman rekor kırıyordum. Şampanyalar, viskiler açılıyor, ortalık kırılıyordu. Müşteri de geliyordu.

Hakettiğiniz ücreti alıyor muydunuz?

- Hayır, ama karnımız doyuyordu. Cengiz ağbi benle zaten kontrat falan yapmadı. İstedikçe kadar çalış dedi. Dört beş sene çalıştım, ful doluydu pavyon. Hasta olduğum zaman bile Cengiz ağbi gelir beni alırdı. Çünkü ben olmayınca müşteri pek gelmezdi.

Peki bu ortamdan zevk alıyor muydunuz?

- Ben şarkı söylemekten zevk alıyordum, şarkıcıyım ben. Allah beni böyle yaratmış. Altmış yaşına da gelsem şarkı söylerim. Bu çok başka bir duygu. Allah'ın haricinde bunu kimse benden alamaz.

Sizi Beyaz Kelebekler'den Turgut Akyüz keşfetmiş galiba.

- Evet, ama ondan önce Muzaffer Akpınar vardı. Zeki Müren, Muazzez Abacı, Gönül Akkor, Kamuran Akkor gibi isim-

Muazzez Abacı beni kışkandı, istemedi. Ekmeğimden de etti. Onlar çok iyi para kazanıyordu, bense henüz o kadar meşhur değildim. Muazzez Abacı beni hazmedemedi, sahneden indirtti.

lerin şefiydi o. Turgut Ağbi'ye "burada bir kız var, sesi çok güzel, buralarda yazık oluyor, alıp İstanbul'a götürelim" demiş. Turgut ağbi "hayır" demiş, fiziğimin olmamasından dolayı İstanbul'a gitmemi riskli görmüş. O zamanlar bile fizik arıyorlar. Neyse, ona güvenmedim, çünkü alışmışım böyle laflara. Sonunda anem me avans verip beni İstanbul'a götürdüler.

Peki siz memnun oldunuz mu bu durumdan?

- Hayır, aslında sevinmedim, meşhur falan da olmak istemiyordum. Benim derdim ailemi geçindirmekti. Ancak Allah o kadar büyük ki, yürü ya kulum dedi. İnsanlar da beni çok sevdi. Gayrettepe'de Stardust Gazinosu vardı, yedi yıl orada çalıştım.

En çok hangi sanatçıyla çalışmaktan zevk aldınız?

- Hepsıyla çalışmaktan ayrı ayrı zevk aldım, çünkü beni hiçkimse kırmadı. Zaten herkes beni evladı gibi görürdü, çünkü çok küçüktüm. Bir de o zamanlar kışkançlık gibi şeyler yoktu. Ancak Muazzez Abacı beni kışkandı, istemedi. Ekmeğimden de etti. Onlar çok iyi para kazanıyordu, bense henüz o kadar meşhur değilim, o nedenle çok az bir ücretle Manolya'da Abacı'nın altında uvertür olarak çalışıyordum. Pop, arabesk, fantezi müzik gibi her türden şarkı söylüyordum. Muazzez Abacı bunu hazmedemedi, sahnenen indirtti beni zilli (espiye vurarak söylüyor)! O benim çok gücüm gitmişti. Zaman içersinde, meşhur olduktan sonra onunla karşılaştım. Hiçbir şey olmamış gibi davranarak, "hoş geldiniz" dedim. Çünkü sanatına saygı duyduğum, yılların radyo sanatçısı, önemli biriydi benim için. Ben onu iyiliğimle ezdim. O da onu idrak etti, problem de kalmadı.

Sahne hayatında hiç tacize uğradınız mı?

- On altı yaşındaydım. Muğla'ya konsere gitmiştim. Benim cacığının içersine bir hap atıyorlar. Affedersin, çok özür dilerim, beni soymuşlar, gömleğim falan üzerimden çıkarılmış, memeciklerim zaten şu kadarlık... Selma abla diye biri vardı, o kurtarmış beni. O olmasaydı, ben yanmıştım. Allah, sonra o şahsın cezasını verdi. Üç sene sonra ölmüş. Çok çileler çektim, ama en kötüsü buydu. **Müzik piyasasında ses kadar görsellik, güzellik de önemli. Siz bunun acısını çok çeken bir insansınız. Ancak sesinizin gücü ile güzellik tabusunu da yıktınız. Sanatınızı ön plana çıkardınız. Bu zor bir şey mi?**

- Zorun ötesinde imkansız bir şeydi. Sadece sanatı ve namusu ile öne çıkmak kolay değil. Ben Allah'ın sevgili kuluydum, bana yardım etti. İddialı bir sesim olması da başarılı olmamda rol oynadı. **Sizin için Kibariye yurt dışında yaşasaydı, dünya çapında bir cazci olurdu diyorlar.**

- Bunun bilincindeyim. Sesim sadece Türkiye'de değil, Japonya'da da onay aldı. Sesi akortsuz ve en güzel kullanan biri olarak ödüllendirildim, birinci oldum. Onlar da bana "Türkiye'de durmamalısın" demişti. Bundan büyük gurur duymuştum.

Bütün bunlar sizi motive etmiyor mu? Yani yurt dışında şansınızı de-

nemeyi düşünmediniz mi?

- Birincisi, dışardan bana hiç çağrı gelmedi. Ben de tek başıma herhangi bir şey yapacak kadar bilinçli değilim. Birinin beni yönlendirmesi gerek. Ancak yaşadığım müddetçe hiç gecikmedim. İnşallah o da olacak.

Siz hem çok iyi niyetli, hem de çok hırslı bir insansınız.

- Sanatıma mı hırslı diyorsun?

Evet.

- Yok, ona da hırslı değilim. Kaset çıkıp parçalar da tutarsa bu seni zaten bir yere getiriyor. Bu nedenle hırs yapmam gerekmiyor. Ben kaset kadınıyım.

Güzellik konusunda sizi kompleksiz görmeme karşın, son dönemlerde bunu çok konu ediyormuşsunuz gibi geliyor.

- Güzel söylüyorsun, ama kompleksli olan bir insan estetik yaptırır. İstesem dişimi, ayıptır söylemesi burnumu yaptırırım. Güzel olanı da kıskanmam, Allah'ın yarattığı güzellere ben de hayranım.. Allah isteseydi beni ona göre çizerdi, ama o bana en güzel şeyi, sesi vermiş. Ağzım düzgünse, güzel bakıyorsam, kalbim iyiye en büyük güzellik bu. Neyi kıskanıyorsun diye sorarsan, bir tek kocamı kıskanırım. Bir de temiz, titiz olan kadınları kıskanırım, ben de çok temizimdir.

Evlilik nasıl?

- Beş buçuk senedir evliyim. Birgül üç buçuk yaşında oldu. Her şey çok iyi gidiyor.

Peki ya aşk?

- (Gülüyor) Bana geçenlerde aşk var mı diye sordular. Aşk tabii ki var. Genç bir kocam var, o aşkı da yaşıyorum. Ancak gerçeği söylemek gerekirse -ne kadar mutlu olsam da- aşk bir zaman sonra bitiyor. Kimse bunu saklamasın, ama sevgi ve saygı devam eder.

Yeni albümünüzün adı Ben Ayakta Ağlarım. Bu şarkı bana "yıkıldım ayaktayım" sözünü hatırlatıyor.

- Sen dertli değil misin? Herkes dertli değil mi? Göz yaşlarımızı içimize akıtıyor muyuz? O da onu anlatıyor. **Bu aynı zamanda bütün bir yaşamınızı karşılamıyor mu?**

- (Bu sefer çok manalı gülüyor) Eski davalara sokamazsın beni, sıkıntılı olmayan insan yoktur. Ben geçmişe bakmıy-

On altı yaşındaydım. Muğla'ya konsere gitmiştim. Benim cacığının içersine bir hap atıyorlar. Affedersin, çok özür dilerim, beni soymuşlar, gömleğim falan üzerimden çıkarılmış, memeciklerim zaten şu kadarlık... Selma abla diye biri vardı, o kurtarmış beni. O olmasaydı, ben yanmıştım.

rum, geleceğe bakıyorum. Bir dinleyicim bana "genç kocayla evlendiğiniz için rahatsızlık duymadınız mı" diye sordu. Hayır hiçbir zaman duymadım. Bilerek evlendim, çok da mutluyuz. Kadere çok inanırım. O nedenle de kaderimde Ali varmış. Bir de bebeğimiz var. Yarası olan gocunur.

Peki şarkınızda dediğiniz gibi kade-re, hayata gücendiniz mi?

- Hiçkimseye güvenmedim ben. Hayat dolu bir insanım. Ne diyorum şarkımda; Ben Ayakta Ağlarım. Hiçbir zaman hiçbir şeye olumsuz bakmadım ki. Ben cahil bir kadınıyım. Şimdi şimdi biliyorum okumayı biraz.

Temiz kalplisiniz.

- Bunun bir yararı var mı bilmiyorum ki?

Olmaz mı, içtenliğinizden dolayı halk sizi kendinden biri olarak görüyor. Bir anlamda fenomensiniz siz.

- O ne demek gı? (Menajerine dönerek) Yaz bu lafı bir kenara, çok hoşuma gitti...

Yanılmıyorsam şu anda siz hayatınızın en mutlu dönemini yaşıyorsunuz.

- Öyle, öyle. Benim gözümde bir perde vardı. Dışarıya yalnız çıkamayan, arabalar ezmesin diye birinin elinden tutmasını bekleyen bir kadındım. Yani aynı kızım Birgül gibi. Zaman içersinde, sevgili Ali gelince o perde açıldı, bana bir şeyler öğretti. Kırk üç yaşında bir kadınıyım, ama okumayı bile bana Ali öğretti. Yoksa ben ot gibi olmuştum. Okumayı öğrenmek çok önemli. Okumayı sökmeden önce kendi yolunu bulamıyordum. Çocuğuma bile neredeyse yanlış ilaç veriyordum. Onun zehirlenmesine neden olabiliyordum. Bu nedenle bütün kadınlar okumayı öğrensin. Beni örnek alsınlar..

Yaşım geçmeden bir çocuk doğurmayı daha düşünüyorum. Bütün seyircilerim "hemen yap" diyor. Biz de çalışıyor, üzerimize düşeni yapıyoruz, korunmuyoruz da.

Tekrar bir çocuk düşünüyor musunuz?

- Yaşım geçmeden bir tane daha düşünüyorum. Bütün seyircilerim "hemen yap" diyor. Biz de çalışıyor, üzerimize düşeni yapıyoruz, korunmuyoruz da. Ama Allah lütfetmedikten sonra ben ne yapayım.

Artık beni enteller de dinleyecek demişsiniz bir söyleşide.

- Bunu yeni nesil için söylemiştim. Beni tanımıyorlar. Onların da beni tanımamasını, dinlemesini istiyorum.

Arabesk sevmeyenler bile sizin sesinize pek itiraz edemezler gibi geliyor bana.

- Ben top ile pop denilen davaya inanmıyorum. Çünkü bizim bütün alt yapılarımız popçularda var. Ancak arabeskte pop temaları yok. Bugün dinlediğiniz pop şarkıları tamamen arabesk. Yirmi üç senedir bu piyasanın içindeyim, belki nota bilgim yok, ama hayat görgüm var, neyin ne olduğunu biliyorum artık. Top, pop yok anam, hepimiz aynı şeyi yapıyoruz. Yurt dışındakiler hariç. Oradakiler caz, pop. Örneğin; Tarkan'ın, Yıldız Tilbe'nin şarkılarında bizim alt yapılarımız var. De mi gı? Diyelim ki Tarkan'ın, Emre Altuğ'un parçasını okudum, onlar popçu zannedildikleri için diyorlar ki Kibariye de pop söyledi. Değil işte! Onun için demesinler ki bizim alt yapılarımız onlarda var, tam tersi popçuların alt yapılarında arabesk var.

Roman kültüründen söz etsek, nasıldır o kültürün insanları?

- Onları tanıman gerek, böyle anlatmayla olmaz. Önceden ben çok yadırgandım, aşağılandım. Romanları kabul ettirmek için çok uğraştım, hep iyi, güzel şeyler yaptım. Romanları tanımayanlara "insana insan gibi bakın" dedim. Roman'ı, Kürt'ü, Türk'ü aynıyız, hepimizi Allah yarattı. İrk ayrımı olmamalı. Artık Roman olmayanlar da Roman oldu. İlk ben yaptım roman şarkılarını, şimdi herkes yapıyor. Bu Roman'dır, çingenedir diye birbirlerinin kulağına fısıldaşmaları, iyiliğimle, kalbimle yola getirdim.

Yeni albümünüzde birçok önemli isimle çalışmışsınız.

- Bu bir kaset değil, bir proje. Yaz bunu bir kenara. Birçok albüm yaptım, ama bu başka. Emrah, Ozan Çolakoğlu, Doğuş, Melih Kibar, Şehrazat, Hakkı Yalçın, Ozan Doğulu, Kadir Tapucu... gibi birçok değerli isimle çalıştım. Bu kimseye nasip olmayacak bir çalışma. Bu bir rüya, rüya... H

Yetmişlerin ünlü pop yıldızı Şenay, halen Bakırköy Akıl Hastanesinde paranoid şizofreni tanısıyla yatıyor. Sev Kardeşim, Hayat Bayram Olsa, Honky Ponky gibi şarkıları dillerden düşmeyen bir pop kadınının, Şenay'ın hayat hikayesidir bu.

Kısa Bir Rüyayım Belleğinizde

Şene 1970, mevsimlerden yaz. Şerif Yüzbaşıoğlu, Selçuk Başar, Atilla Özdemiroğlu, Uğur Başar ve Asım Ekren'i yanına alarak herkesin imreneceği bir orkestra kurmuş, yaza hareketli bir giriş yapmıştı. Nejat, İhsan Kayral ve Şenay'ın da solist olarak yer aldığı bu orkestra, ilerde on sekiz kişilik kadrosuyla İstanbul Gelişim Orkestrası'na dönüşecektir, ama elbette bizi ilgilendiren isim Şenay.

Şerif Yüzbaşıoğlu ile daha o zamanlar evlenmemiş olan Şenay, emin adımlarla müzik piyasasında ilerleyen tazecik bir genç kız. Hem güzel, hem de akıllı. Sesi de oldukça iyi. Ondaki bütün bu özellikler Yüzbaşıoğlu'nun ilgisini daha ilk başlardan çekmişti, dolayısıyla bu ilgi evliliğe kadar uzandı ve o yılın sonuna doğru evlendiler. Tam on küsur yıl sürecek olan bu evlilik büyük bir tutkunun, hiç sönmeyecek bir ateşin alevlenmesinin başlangıcıydı. Daha da ötesi Şenay'ın yok oluşunun ilk adımlarıydı diyebiliriz.

Ama önce güzelliğe bakalım. Türkiye'nin en önemli müzik adamlarından olan Şerif Yüzbaşıoğlu, Şenay'ın salt kocası değil, hocası, arkadaşı, sevgilisi, var olmasının en önemli nedeniydi. Şenay onunla huzur buluyor, onun yardımıyla bir anlamda hayattaki dansını yapıyordu. Evde, işte, her yerde beraber olan çift, gece hayatına çok dadanmadan, mütevazı bir yaşam sürerek, müzikle yoğruluyorlardı. Şenay içinse yaşam Şerif Yüzbaşıoğlu ile daha da kolay ve anlaşılır bir şeydi. Çoğunlukla onun yazdığı şarkıları seslendiriyor, festivallere katılıyordu.

İlk olarak 1971 yılında Yunanistan'da düzenlenen 4. Apollonia'ya katılan Şenay ilk yirmiye girememiş, Koreli bir müzisyenle beraber sonuncu olmuştur olmasına ama, bu yarışma Türkiye'de Şenay'ın Türk Popu'nun en popüler kadın şarkıcı olarak karşılanmasına neden olur. Hatta Atina'da yaşanan bu başarısız giri-

şim, Şenay'a uğur getirir. Bu yarışmanın hemen ardından Şenay, ayağının tozuyla "Benim Olursan"ı plak yapar. Plajın arka yüzüne de İsrailli şarkıcı İlanit'in "Veshuv Ithem" adlı şarkısına Türkçe sözler yazarak Naim Dilmener'in de-yimiyle Türk Popu'nun gelmiş geçmiş en popüler şarkılarından biri olacak "Sev Kardeşim" adlı şarkıyı koyar. Oldukça büyük bir ilgiyle karşılanan bu şarkıyı ilk etapta sevmeyen Şenay, daha sonraları kafasında şekillendirerek, bu şarkıya ruh vermiştir. "Sev Kardeşim" in sevilmesindeki en önemli neden de şarkının hem çok basit melodiler içermesi, hem de Şenay'ın daha sonradan yaşayacağı dramın, o hayal dünyasının dışı vurumudur. Sevgi ve kardeşlik üzerine mesajlar içeren "Sev Kardeşim" umut gibi duygulara da yer verir. Tıpkı 1972'de çıkardığı ve neredeyse "Sev Kardeşim"i gölgede bırakan, temelinde aynı duyguların yattığı diğer plak "Hayat Bayram Olsa" da olduğu gibi. Bu bir anlamda Şenay'ın yaşamı salt bu çerçeve içerisinde görmek istediğinden kaynaklanan bir bakış ya da kendi içinde kurduğu hayal dünyasının sonucu, kaçışın bir başka biçimi. O nedenle çok içten, çok duyumsayarak okur bu iki şarkıyı. Neşeli şarkılar gibi görünür, ama temelinde korku ve hüznü vardır.

Aslında o bütün şarkılarını çok gö-nülünden, büyük bir adanmışlıkla okur, tıpkı kocasına duyduğu büyük tutku gibi. "O çerez türü şarkılara hiç itibar etmedi. 'Sev Kardeşim' gibi mesaj veren şarkıları seçti. Bir parladı, bir söndü. Ama hep kabuğunu zorladı," diye yorum yapacaktır Gong Dergisi onun için.

Evet, o kimi zaman ödüllere boğuldu, 1971-1973-1976 yıllarında Tokyo Festivali'nde çeşitli ödüller alırken, 1973 yılında Altın Orfe'de üçüncülüğü hak etti. Kimi zaman miting alanlarında şarkı

söyledi, müzikli fikir duyurusunda bulundu. 1980 yılına kadar on beş şarkısı İngilizce'ye çevrilerek çeşitli ülkelerde yayınlandı. Bunların arasında en dikkat çeken Honky Ponky adlı şarkısı Midem Festivali'nde tanıtıldı. Bu plajın dünya hakları Hollandalı CNR firması tarafından alındı. Hayat Şenay için böylesine bayram gibi geçerken, kocası Şerif Yüzbaşıoğlu'nun kalp krizi geçirerek hastaneye yatmasıyla sekteye uğrar. Honky Ponky adlı plak için yurtdışına davet edilen Şenay, kocasının rahatsızlığından dolayı gitmek istemez. Bir süre sonra, 19 Şubat 1981 yılında Şerif Yüzbaşıoğlu ölür.

Bu ölüm Şenay için yıkım olur. Evet! her ölüm biraz yıkımdır, her ölüm geride kalan için biraz boşluktur, biraz yalnızlıktır. Şenay içinse sonun başlangıcı. Adım adım deliliğe yaklaşır, belki de hayattan kendini bu şekilde korur. Şenay eve kapanır, kimseyle konuşmaz, yalnız yaşamaya karar verir. Bu arada yurtdışında Honky Ponky adlı plajı satışa çıkar, üstelik listelerin en üst sıralarına yerleşir. Hatta karma kasetlerle Avrupa'nın hemen her tarafına yayılır. İlk başlarda yurt dışından yapılan hiçbir çağrıya cevap vermez, hastadır. Bir çeşit hastalık hastalığına yakalanır. Önce eklem ve baş ağrıları, ardından baş dönmesi, sonra diş ağrısı ve dişlerin sallanması gündeme gelir. Ateşi çıkar, ama ateş 38 derecede durur. Ağlamaktan uzağı görememeye, yakını da buğulu görmeye başlar. Taşıkardı, sebepsiz bunalımlar, korkular sarar Şenay'ın her yanını. İnsanlardan, yükseklikten ve kanser olmaktan korkar. Önceleri Lale Belkis destek olur kendisine, ama yine de Belkis çaresiz kalır. Gelen bütün sahne çalışmalarını "kendimi şimdilik iyi hissetmiyorum, ama yakında toplayacağım" diyerek erteler. Ancak hiçbir zaman toparlayamaz. Bir ara zoraki Aydın Esen'e ait Müzikle Yaşam adlı şarkıyı TRT için seslendirir. Kocasının ölmeden önce kurduğu Karma adlı grubu dağıtır, gittikçe biraz daha içine kapanır. Müzik dünyasından sessizce kendini soyutlar. Evine gelen ziyaretçilere, kendisiyle röportaj yapmak isteyen gazetecilere saldırgan bir tutumla yaklaşır. Geçtiğimiz yıllarda,

yetmişlerin ünlü yıldızı Şenay Bakırköy Akıl Hastanesine, paranoid şizofreni tanısıyla yatırılır.

Bir zamanlar herkesin peşinden koşturduğu, yurtdışında şarkıları yayınlanan bu güzel, alımlı, ama bakışlarında her zaman ayıksılığının ve kişiliğinin ip uçlarını taşıyan bir pop kadının yaşam hikayesidir bu. Tanrı diğer pop kadınlarını korusun! H

Kara Kutu

French Fries a la Turca

Ömer Ahunbay / Jazzamax (vokaller, sintizayznır), Erol Çay / Baba Çay (vokal, perküsyon) Kerem Eye / KRMV (vokal, davul), Oğuz Kaplangı / Ozzy Aka (mixman - elektrik gitar, vokal) Hakan Özer / Haximum (klavye, sintizayznır, sampler, vokal) ve Cem Özkan / Melungeon (bas gitar, vokal)'dan oluşan Rebel Moves'in, French Fries a la Turca adlı üç parçalık single dinleyeni fıkır fıkır oynatıyor. Elektronik alt yapı, afro-beat, funk, punk gibi tarzları birleştiren Rebel Moves'in bu çalışması oldukça eğlenceli, renkli ve bir o kadar da coşkulu. Aynı zamanda parçalarda çocukça bir hınzırlık, muziplik de var. Bu dinleyene iyi geliyor. Bütün gerginliğini alıyor. Çalışmaya adını veren ilk parça French Fries a la Turca'yı sanki Fransa'nın sokaklarında, güneşli bir havada, baharın ılık nefesi eşliğinde eliniz cebinizde, başınız havada -yani biraz leyle durumunda- hadi olmadı dudaklarınızda bir ısıklık dolaşır gibi dinliyorsunuz. Hatta koro halinde şarkı söyler gibi de dolaşabilirsiniz bu müziğin eşliğinde. Bu sizin ruh halinize, daha olmadı hayal dünyanıza bağlı. Ben her iki durumum da yaşadım şarkıları dinlerken. Demek ki hayal gücüm çok kuvvetli, demek ki oynamaya çok hazırım. Eee, ne duruyorsunuz orada, bir ben mi bu kadar heyecanlıyım; bu kadar aşka geldim. Sanırım sıra sizde....

Özlü Sözler

Ajda Pekkan'ın sesi gerçekten var, ama bugüne kadar değerlendirmeyi düşünememiş Nükhet Duru (Gong -1980)

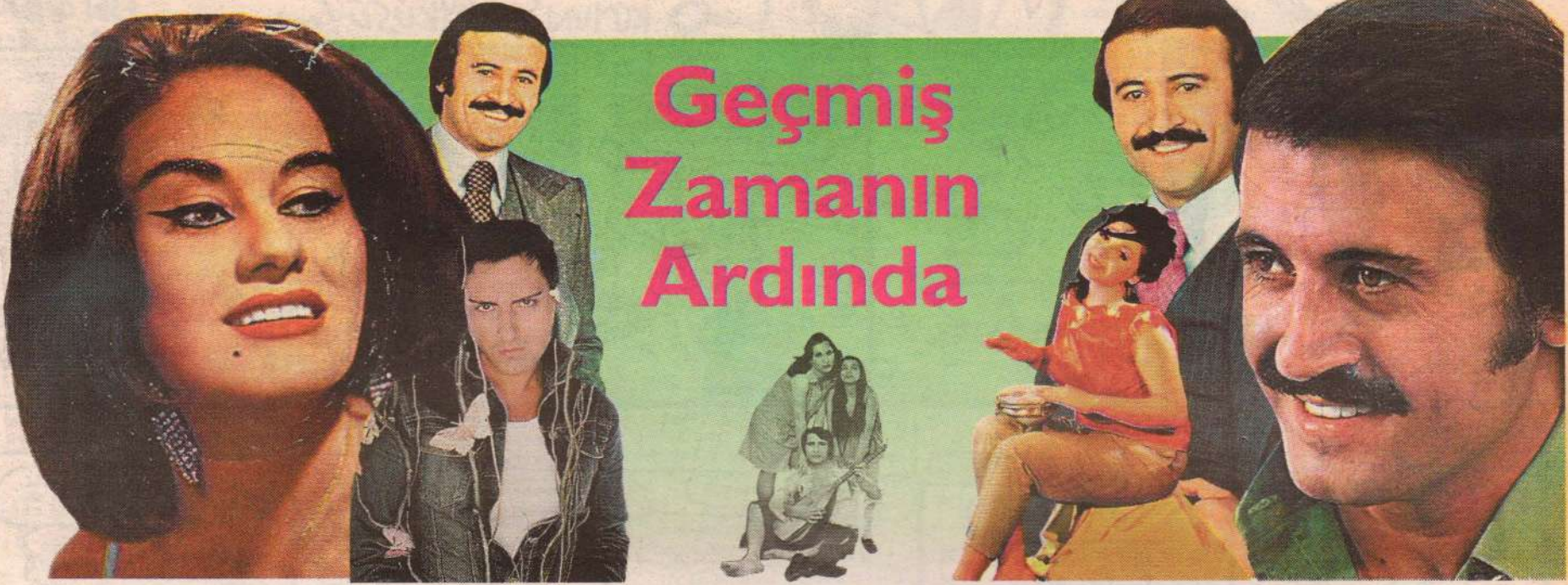
Şarkıcılıkta bu kadar başarılı olmamın yüzde yetmiş nedeni yöneticilik deneyimimdir. Yoksa sesim mi vardı benim önceleri?

Arto

Ben rahat, vaadkar bir koltuk takımı değilim.

Umay Umay

Aksamsefası

Bir "geçmiş zaman" patlaması yaşadığımız kesin. Her alanda böyle bu; mimariden kılık kıyafete, sanatın her alanından en gündelik eğlenceye kadar. Özellikle sinema ve müzik alanında... "Nostalji" elbette yeni bir şey değil. Bu sözcük ile açıklanıyor olmasa da, dünya kuralları her kesi sarıp sarmalamış bir "kavram" olmalı nostalji.

ve bize benzer ülkelerde zaten hiçkimse yakasını sıyıramamıştır bu beladan; ama sözde demokrasinin egemen olduğu ve imrenerek baktığımız ülkelerde de bu böyle. Görünürdeki cıvalı örtüyü azıcık aralamaya niyetlendiğinizde görüyorsunuz her şeyin aslında ne kadar bizimle aynı olduğunu. Etrafımızı tamamen batırdık, kaynaklar kurumakta, bizden başka

yacağını sandığınız bir yere saklanmış gibi oluyorsunuz. Bu zırha epeydir herkes talip.

Muazzez ve Sonrası

Bizim dışardakilerden ne eksikimiz var ki, elbette bu dalga anında bizi de vurdu. **Muazzez Ersoy**'un bu konuda katkıları azımsanacak gibi değil... "An-

dükkanların sayısında epeyce bir artma oldu. Galatasaray Aslı Han'da mükemmel bir dükkanı olan **Meral Altundal** artık rakipsiz değil. Beyoğlu Anabala Han tamamen 45'liklerle dolup boşalıyor. Gittigidiyor.com adlı dev bir internet sitemiz bile var artık. Herkes plak topluyor. Bir de pikap... Bit pazarlarından iki-üç milyona alınabilen pikapların peşinde herkes. Meral Altundal ya da diğerlerinin dükkanlarında, çoğunlukla konfeksiyon ya da mobilya işinde çalışıyor olan çocuklara rastlıyorum sıklıkla... Büyük bir heyecan ile, Orhan Gencebay ya da **İbrahim Tatlıses**'e ait fotoğraf ve poster arıyorlar. Sevdikleri starın yer aldığı Ses, Hayat, TV' de 7 Gün ya da Hey dergilerini ceplerindeki bütün paraları vererek satın alıyorlar. **Gökhan Akçura**'nın "Albüm" dergisinin zamanlaması çok doğrudu, çok da ilgi gördü. Ne yazık ki sabredilemedi. Sürebilseydi, bu dergi günümüzün en çok satan dergilerinden biri olacaktı, buna eminim...

Daha bir sürü şey: **Cep Foto Roman**, **Killing**, **Yelpaze**, **Muhterem Nur** ve **Belgin Doruk**'lu siyah-beyaz film lobileri, afişler, "Dünyayı Kurtaran Adam", "Yol", "Arkadaş" hatta **Dilber Ay**, **Zerrin Doğan** ve **Zerrin Egeliler**... Hatta "Tatlı Tatlı" **Mine Mutlu**, hatta "Cıvıv Çıkacak Kuş Çıkacak"... Bir dizi CD-Rom var piyasada. İsterseniz "Püsküllü Bela"yı koyun bilgisayarınıza ve **Dilber Ay** eşliğinde (arada bir **Laura Branigan** hayali karıştırmayı ihmal etmeden) "Self Control" günlerinize şöyle bir uğrayın. İsterseniz de "Top Gun"ı takın aletinize ve "o zaman ben de çakı gibiydim" diye hayıflanın. Hatta "tam da **Tom Cruise** gibi" diye yalan söyleyin, hem kendinize hem etrafınızdakilere... Böyle böyle idare edeceğiz. Hem 90'lar nostaljisi yapmamıza da az bir zaman kaldı. Biraz daha dişimizi sıkalım. Bugün dudak büküğümüz **Hande Yener**'lerin, **Mustafa Sandal**'ların, **Rafet El Roman**'ların tam da kucağına bir zaman sonra düşmeyeceğimizi kim söyleyebilir? Üzerinden zaman geçtikten sonra her şey kıymete biniyor nasılsa...

POPÜLER ANSİKLOPEDI

ASIM'IN "A" SI (YA DA MÜZİSYENİN BİR "DAMAT" OLARAK PORTRESİ): ASIM EKREN

Türk popunun gelmiş geçmiş en önemli bateristlerinden biri olan **Asım Ekren** 17 Nisan 1951 doğumlu. İstanbul Konservatuvarı mezunu olan Asım Ekren, 60'lı yılların hemen başında **Haramiler** grubu ile profesyonel olmuş ve bu grupta dikkatleri üzerine çekerek çok çabuk bir şekilde ünlenmiştir. **Üstün Poyraz Set** ve **Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası** gibi dönemin en önemli gruplarından geçen Asım Ekren, 70'li yılların hemen başında, Türk popuna yeni bir soluk getirmek üzere kurulan ve sonra da bunu gerçekten başaran **İstanbul Gelişim**'in içinde yer almış ve kendisinden çok şey bekleyenleri yanıltmamıştır. Her zaman için "magazin" yanına da yakın durmuş olan Asım Ekren; 80'li yıllarda, müziğinden çok "**Özal'ın damadı**" ünvanı ile anılır olmuş ve **Zeynep Özal** ile olan evliliği basının her zaman birinci gündem maddesi olmuştur. Hala faal olan Asım Ekren'in, **Mert Ekren** adlı oğlu da Türk popuna 90'lı yılların ortalarında bir giriş yapmış ve **Tarkan-Mustafa Sandal** arası imajı ile yaşlılarının arasından sıvırmayı bilmiştir.

"Bugün" den memnun değilseniz, kendinizi çok daha çabuk, çok daha hızlı bırakabilirsiniz "geçmiş"in kollarına. Elbette yalnızca bu değil. Ama en önemli sebep bu. Dünyanın, geçen her gün ile birlikte çok daha iyiye gidiyor olduğunu söylemek mümkün değil. Aksine, dünyanın her noktasında "faşizm" giderek daha fazla belli etmeye başladı kendisini. Biz

diğer canlıların hali içler acısı... Ama artık insanların da hali öyle... Dünyanın önemli bir bölümü aç yaşıyor. Önemli bir bölümü de yarı aç yarı tok. Düzeleceğine dair de en ufak bir umut yok kimsede... O zaman gelsin geçmiş zaman, gelsin bir on yıl - yirmi yıl - otuz yıl öncesi, sökün etsin hatıralar. Sağlam bir zırh "nostalji". Size kimsenin dokunamı-

nemin sevdiği şarkıları yaptım" demişti ilk albümü yaptığında. Görüldü ki **Sigmund Amca**'ya bir selam çakmak isteyenlerin meraklısı hiç de az değilmiş. Hepimiz, annelerimizin söylediği ve sevdiği şarkıları dinlemeye başladık. Hem de; çok abartılmış, kötü günlerden çok, iyi günlere ait olmasına özen gösterilmiş hikayeler eşliğinde. Herkesin anne ve babasının cebinde, bu şarkılar çalındığı sırada çıkartılmak üzere hazır bekleyen epeyce hikayesi vardı nasılsa. "Bu şarkı çıktığında biz öğrenciydik, babanla henüz tanışmamıştık..." diye başlayan ve "Yalan Rüzgarı"nı yaya bırakabilecek bir ton hikaye. **Muazzez Ersoy**'un albümleri, biliyorsunuz herkesi harekete geçirdi. **Orhan Gencebay**, **Müslüm Gürses**, **Ümit Besen**, **Ferdi Tayfur**, **Yıldırım Gürses**, **Coşkun Sabah**, **Edip Akbayram**, **Nilüfer**, **Ajda Pekkan** ve diğerleri "bir demet geçmiş" ile çıktılar karşımıza. Sırada diğerleri var, bu dalga daha çok "demet" taşıyan ve birkaç yıldır plak alıp satan

Ayın Elma Şekeri

1978 yılında yapılan Eurovision Türkiye elemelerinde karşımıza çıkmış bir "küçük kız". **Baha Boduroğlu**'nun bir projesi olan ve başta **Nilüfer** olmak üzere epeyce önemli isim ile aynı yarışa sokulmuş **Ayça** ve grubu **Elma Şekerleri**, jüriden bizi yurtdışında temsil etme hakkını elde edemedi ama, geçen yıllar ile birlikte, hem şarkıcımız ve grubu hem de şarkısı bir kült statü edindi. Şarkının çalındığı herhangi bir yerde etrafı incelemek, süzmek büyük bir keyif. Herkes, yaşına başına durumuna aldırmaaksızın büyük bir mutluluk ile şarkıya eşlik ediyor. Şarkının o günden bugüne çoğunluğun kafasında yer ederek gelebilmesi oldukça tuhaf. Ama anlamaya çalışmak da (yersiz hesaplaşmalara girme ihtimali bulunduğu) şart değil.

Kasaba limanının da, küçük bi ada da, koyunlarıyla birlikte yaşayan bi kız varmış,

Aslında çobanlık, baba mesleği değilmiş...

Eyleniyomuş, seviyomuş mesleği sadece...

Bayramdan seyrana bu adada yaşayan çoban kızdan, koyun almaya gidermiş kasabada kileri,

Birazda tırsarlarmış kendisinden Bayram seyranı dışında pek uğramazlarmış yanına!...

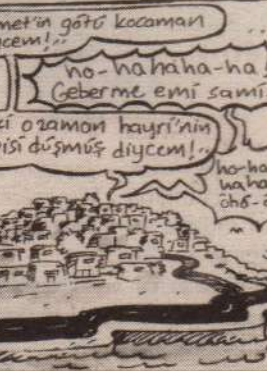
Çünkü sattığı koyunların karşılığında "Biraz cümle istiyomuş insanlardan bu çoban kız,"

Kasabalılar, kızın bu alış-veriş şekline bi anlam veremez, bunun nedenine sarmaktansa, hiçbir düşünmezlermiş üzerine.

Birtek bayramlardan önce, makara konusu oluyomuş kendi aralarında bu cümleler

fakat alış-veriş esnasında bambaşka kelimeler fısıldıyolarmış kızın kulağına,

kaz bunları sabırla ve bir bir not almış koyun derisi kaplı defterine...

ve bütün gene göz gibi baktığı koyunlarını tek tek vermiş bu kelimelerin karşılığında,

Bütün bu alış-veriş tıvrısı bitip ada tekrar sakinediğinde,

herbitararı yemyeşil otlarla kaplı bu güzel adanın her yerine, sayfa sayfa gömmüş bu defteri, toprağa göbre olun diye!

Bir gece, Limandaki vejeteryanlardan biri, hadi napıyo bu çoban delisi bu cümleleri, o kadarın biranını solaya merakıyla gizliden adaya gitmiş...

Defterin sayfalarını toprağa gömerken çobanı görmüş veeee,

sayfalardan birini topraktan çıkarıp, Fotoğrafıyla çoğaltmış, saçırarmış kasabanın üstüne!

Önce, bütün bokları ortaya çıkarıp, Liman halkı "hayır öyle değil böyle hesabı birbirlerine qırmışlar,

Meğerse seavpları yerine, görahlarını fısıldıyolarmış çoban kızın kulağına...

Sonra gidip çobana hönkürmüşler,

tam o sırada koyunlardan biri çok acayip sinirlenip "dile gelmiş,"

Limanın halkı artık korkudan mı nedir, öyle bi kaçmışlar ki adadan,

Bir iki bayram seyranı boyunca koyun yerine hakkatende "koyun boku" yemek zorunda kalıp zaııflıktan gebermişler, (üstelikte, iyi niyetli cümleleri karşılığında...

Bir süre sonrada, Adada ki çobandan 82ür dileyip, eski güzel etli, butlu yaşıntılarına geri dönmek istemişler!.. Hiçbişey eskisi gibi olmamış tabii...

Füseyin Canımın içi! Hemen şimdi kessene beni jütfen, Kikir Kikir kes ohh! jühüh...

yenmez abi bu GÜNAH!..

Yol kenarında yaralı, yavru bir ceylan bulan Artvinli vatandaş İkrâm, onu evine götürür, iyileştirir, nihayet ormana salar. Fakat ceylan kendisini iyileştiren aileye alışır ve geri döner. Olan o vakit olur işte! Jandarma gelir, olaya el koyar. İkrâm, mahkemeler neticesi filanca yasayı ihlalden suçlu bulunur. Üç milyar para cezasına çarptırılır. Şimdi İkrâm, gelen icra kararı ile ya hapse girecek, ya da haczedilecek. Suçu bir canlıyı yaşatmak. Şimdi o çocuklarına suçunu nasıl anlatır, ya da bu anlatılabilir mi?

Koru-ma

PANTER EMEL

İspanya kralı Carlos Konya'ya yabani koyun vurmaya geliyor. Bütün efendilerin katliama yabancı olmadığı düşünülürse çok da garibe gitmeyecek bir olay. Haberin kaynağı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. Kan dökülecek alansa, yaban koyunu koruma alanı. Koruma altında olsunlar diye de telle çevrilmiş bir bölge. Müdürlük, bu işten üç yüz bin dolar kazanılacağını söylüyor. Yani her doların üstünde yine kan damlaları olacak. Yüzlerce yıl, krallar iktidarın tek temsilcisi oldular. Şimdi sadece kültürel sembollere dönüşmüş olduklarından, ne kocaman orduları ne de kıtaları saran toprakları var. Onlar da efendiliklerini başka yollarla göstermeye çalışıyorlar. Efendinin kurbanı artık değişmiş olsa da, değişmeyen sonuç ölüm olmakta. Yani "avcılık". Amaç bir bedene sahip olmak ve bu beden üzerindeki iktidar gösterisinin verdiği "zevk". Ancak, kralların yeri kanla boyanmış saraylarıdır. Kendisi gibi iktidar sahiplerinin yanında, onlara da bir koltuk bulunabilir. (Muhtemelen ceylan derisinden). Kısa bir süreliğine, makamları başlarına geçirilinceye kadar orada rahatça oturabilirler.

Adı: İkrâm Güneş

Artvin'in Borçka ilçesi, Demirciler Köyü'nde yaşıyor. Söylediğine göre, oralarda kar kalınlığı bir metre olunca "kar yok" derlermiş. Gene, karın metreyi aştığı bir gün İkrâm, yol kenarında yaralı, yavru bir ceylan bulur. Alıp evine götürür tedavi eder, iyileştirir. Yavru ceylan, kendisini iyileştiren bu aileye alışır. Götürülüp ormana bırakıldığında tekrar onlara döner. Toplum hayatını bahçe düzenler gibi düzenlemeye çalışan anlayış devreye girer ve jandarmalar gelir ceylanı alır götürür. Onu iyileştiren İkrâm da, mahkemeler neticesi filanca yasayı ih-

lalden suçlu bulunur. Üç milyar para cezasına çarptırılır. Kararı temyiz eder, fakat yargıtay kararı onar. Bu sürede üç milyar, faizi ile beş milyar sekiz yüz milyona ulaşır. ATV'de gündüz yayınlanan A'dan Z'ye programı herhalde konunun ilginçliği nedeniyle, İkrâm'ı konuk almış, beni de telefonla canlı yayına bağlayıp olayla ilgili fikrimi sordular. Orman Bakanlığı temsilcisi de orada, şöyle

düğü bir canlıya yardım duygusu ile hareket etmiş. Bence, yüreğinde en ufak sevgi kııntısı olan herkes öyle yapardı. En azından hakim bu iyi niyeti göz önünde bulunduramaz mıydı? Benim başıma gelse cezasının idam olacağını bilsem aynıını yapardım. Birileri oturup yasa yapıyor, sonra birileri gelip bozuyor. İyi de bazı duygulara ne yazık ki gem vurulamıyor. Orman Bakanlığı ormanları talan eden yasayı çıkarırdı. Kendisi mecliste ceylan derisi koltukta oturuyor. Yaralı ceylanı kurtaran köylü suçlu. Bence de... Çünkü

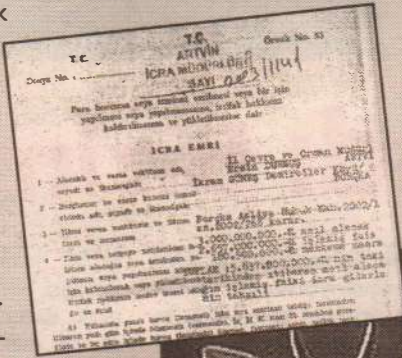
önce milletvekilinin üzerinde oturduğu koltuk gibi bir koltukta oturmakta, onu canlı görmeyi tercih ediyor. Bundan büyük suç olur mu? Neyse ben telefon bağlantısının sonunda kendisine yardım edeceğimi söylediğim İkrâm'la memleketine dönünce konuştuk, bana mahkeme ve icra kararlarını yolladı. Bekir Coşkun'a durumu anlattım, "cezaların böyle artması için ben uğraştım, doğaya zarar verilmemesin diye" dedi. Anlaşıldığı gibi uygulamada hiç de doğaya asıl zarar verenler değil, göstermelik bir iki garibanın canı yanıyor. İkrâm gelen icra kararı ile ya hapse girecek, ya da haczedilecek. Suçu bir canlıyı yaşatmak. Şimdi o çocuklarına suçunu nasıl anlatır, ya da bu anlatılabilir mi? "Bireyin, modern devlette etik ve moral yönünden durumu, temelde Auschwitz'deki bir mahkumla hemen hemen aynıdır; ya yetkililerin zorladığı davranış standartlarına uygun davranacak, ya da onların çektirmek istediği sonuçlara katlanacak."

(George M. Kren)

Adı: Osman Pepe!

Hakkı Devrim, Radikal'de diyor ki! "Orman niteliğini kaybetmiş! arazilerle ilgili, bana göre adı Orman Katliamı Kanunu olmak gereken metin, meclisten geçti. Kızılçam ve kestane ağaçlarının idam fermanıdır bu. Önleyemedik. Orman Bakanı Osman Pepe'nin gözü aydın. Adı tarihe bu cinayetle geçecektir."

Zaten sayısız canlının barındığı ormanlar için ölüm kararı alanla, bir canlıyı kurtaran kişiden davacı olan da, aynı bakanlık. Hiç çelişki yok... H

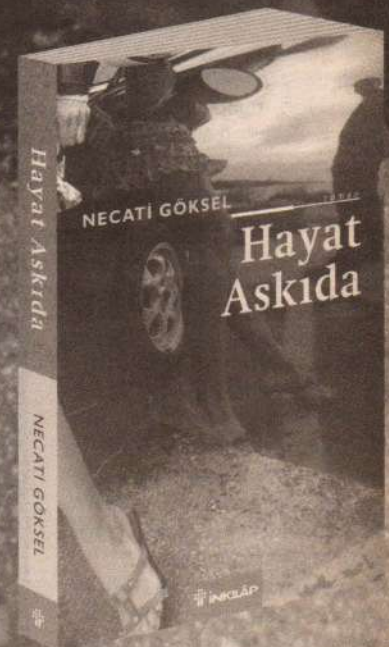

NECATİ GÖKSEL

Hayat Askıda

roman

Bazen işler yolunda gitmeyebilir, hayatı askıya almak zorunda kalabilirsiniz. Buna hazır mısınız?

INKILÂP
www.inkilap.com

Kars'ta onunla tanışır tanışmaz bize "Ben Şanssızlığın Beş Kuvveti'nden geliyorum. Şanssızlığın birinci kuvveti geri kalmış bir ülkede dünyaya gelmek. İkinci kuvveti geri kalmış ülkenin geri kalmış bir bölgesinde dünyaya gelmek. Üçüncü kuvveti geri kalmış bölgenin geri kalmış şehrinde dünyaya gelmek. Dördüncü kuvveti yoksul bir ailenin çocuğu olmak. Beşinci kuvveti eğitimsiz bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmek." diye kendini tanıtan psikolog Cengiz Şıklı, bu şıkları şık şık halinde Hayvan'a anlattı.

Kış Zalim Bir Düşmandı Bizim İçin

Ben Bu Kente Aşığım

1960 yılında 'Doğu'nun Uygur Kenti' Kars'ta doğdum. Doğu Anadolu, hele Kars, Batı'dakiler için Hakkari ya da Şırnak gibi algılanan büyük köylerden biriydi. Oysa Kars, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Ruslar'a bırakılmış, Avrupalı mimarlarca Batlık mimarisi tarzında, görenlerin biraz da Prag'a benzettikleri, izgara planlı, caddeleri birbirini dik açıyla kesen, taş yapılarıyla özgün bir kentti. Bu, kültürel anlamda beni de etkiledi. Bu yüzden, doğduğum kentten gurur duyuyorum. Arnavut kaldırımlarında düşe kalka büyüdüğüm bu kentte adam oldum. Bu atmosfer, beni farklı yetiştirdi. Eskinin Kars'ında olup da bugün yok edilen saat kulesi, Büyük Katedral, dünyanın en güzel postane ve istasyon binaları şimdi yok, ama yine de ben bu kente aşığım.

Babam Ayakkabıcıydı

Çocukluğum Ortakapı Mahallesi'nde geçti. Kars'tan 10 kilometre uzaktaki Azat Köyü'ne arazilerini işlemek için gider, rençberlik, yapardık kardeşimle. Babam ayakkabıcıydı. Okul dışındaki bütün zamanım babama yardım ederek geçti. Bazen sabahlardık. Yaptığı ayakkabılar, tam bir sanat eseri idi. Babam, bir keman yapar gibi ayakkabalara özenirdi. Sayasını kendi diker, kalıba çeker, kapatır, uğraşır uğraşır... O, köseleye harama açar, ben iğnesiz balmumu iplikle fora dikerdim. Sanatla ve dünyayla çok ilgiliydi. Ayakkabı yaparken, ben ona dünya olaylarını, pehlivan tefrikalarını okurdum. Bir yandan çaylarımızı içerken, yaprakları rüzgar gibi çevirirdik. 16 yaşına geldiğimde,

dünya klasiklerini ve sol klasikleri birlikte bitirmiştik. Radyo merakı vardı. Küçük bir radyosu vardı. Açar, söker takar, bazen elindeki ayakkabıyı bırakır, saatlerce radyoyla uğraşırdı. **Tiran Radyosu**'nu, **Zagreb Radyosu**'nu, Amerika'nın Sesi Radyosu'nu soluğumuzu tutarak dinlerdik. Eri van'dan yayın yapan Kürtleri ve şarkılarını dükkan komşularımızla kalabalık bir şekilde dinlerdik. Kendi dükkanı olmadığı dönemde, diğer kunduracıların dükkanında çalışırdı.

Cumhuriyet Okuyorsun Delikanlı

Çok erken atıldım hayata. Annemin bir amcası vardı. Beni 5 yaşında Cumhuriyet Gazetesi almaya gönderirdi. Cumhuriyet Gazetesi'yle o yıl tanıştım. Gazeteci yaşlı bir adamdı. Bu fötr şapkalı, gözlüklü adamın dudağı yarıktı. Bu adam, Atatürk'ün Kars'a

gelişinde "Hoş gelişler ola" türküsünü yazıp, besteleyen **Mehmet Türkel**'di. Cenub-i Kafkas Cumhuriyeti'nin kuruluşunda bulunmuş bir aydın, bir müzisyenmiş. Bana, "Cumhuriyet okuyorsun delikanlı, büyük adam olmuşsun" der, başımı okşardı.

Kış, Zalim Bir Düşmandı Bizim İçin

Taş caddelerde, faytonların arkasına binerdik. Arkadan biri bağırırdı, "**Dala kamçı, dala kamçı**" diye. Faytoncu, uzun sığır sinirinden yapılmış kamçısını geriye doğru sallarsa, yavaşta kırmızı bir iz ve ince bir sızıyla atlardım faytondan. Komşularımızın çoğu varsıldı. Bir çoğu memur ailesiydi. Düzenli gelirleri ve yaşam düzeylerine imrenirdim. İki teyzem vardı, birlikte otururduk. Biri öğretmen oldu, diğeri memurdu. Sonra evlenip Almanya'ya gitti. O sıralar babam kumar oynu-

yor, bizimle ilgilenemiyordu. Onlar bizi geçindiriyordu ilk zamanlar. Onlar gittikten sonra ben ve kardeşim, hurda demir, bakır toplar, satar ekmek parası yapardık. Zeytin kutusundan boya sandığı yapmıştım. Kardeşimle sırayla boyacılık yapardık. Yazları kova içinde buzhaneden buz alır, **Taşçı Gazozu** satardık. Odunumuz, kömürümüz çoğunlukla olmazdı. Kışı zor geçirirdik. Kış, zalim bir düşmandı bizim için, sofralarımız ise yoksul. Çay ve ekmekti tüm yiyeceğimiz, şekerimiz olduğunda mutlu olurduk.

Her Şeyimi Anneme Borçluyum

Annemi, amcası yıllarca köyde tutmuş, köyde çalıştırmış, okutmamış. Cilavuz Köy Enstitüsü'nden geri almış. Annemin sınıf arkadaşlarından biri şimdi Hacettepe'de profesör. Okusaydı büyük yerlere gelirdi. Çok zeki bir kadın. Yoksulluğun çelik zırhını okuyarak kıracağımızı biliyordu. Yaşamı boyunca bizi okutmak için çırpındı ve bunu da başardı. İlkokula gittiğimde okuma-yazma biliyordum. O yüzden okul, başlangıçta ilgimi çekmedi. Sonra, sınıflarla büyüdüğü ben okul ve kitaplarla daha çok ilgilendim. Galatasaray Lisesi'ni "parasız yatılı" olarak kazandım, ancak birçok nedenden dolayı devam edemedim. Ortaokuldayken babam dükkan açtı, yeni bir hayat başladı. Ayakkabılardan aldığım bağışlar, yaptığım tamirlerden aldığım birkaç lira babamın sigara parasını çıkarıyordu.

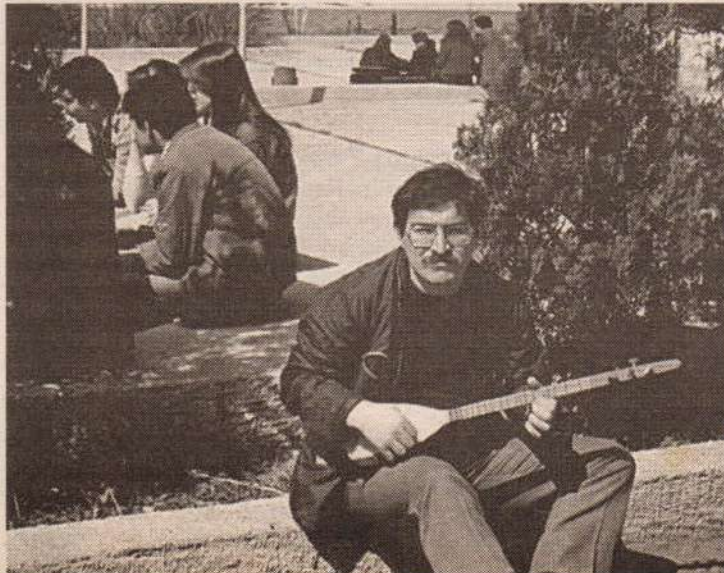
Sinema, Gırgır, Şarap

Bazen sinemaya giderdik. He-

le bir İsmihan'ın Sineması vardı. Filmleri birleştirip, öyle seyrettirirdi. Bazen elektrik kesildiğinde ya da makine arıza yaptığında, sahneye bir sandalye atar, o tatlı Azeri şivesiyle filmin geri kalanını anlatırdı. O yıllarda yeni yayımlanan **Gırgır**'in tiryakisi oldum. **Oğuz Aral**, hocam oldu. Karikatür çizmeye yöneldim. Bu yüzden çizgim iyidir. Kendimi, **Gırgır** ailesinden biri gibi hissettim. **Gırgır**'in yaşamımda yeri büyüktür. 12 Mart dönemi idi. Deniz ağabeylerin asıldığı dönemde, çok güzel düşünceleri olan ağabeylerimiz, hocalarımız oldu. Liseyi bitirinceye kadar hiç param olmadı. Biriktirdiğim bir on liramı, arkadaşlarım şarap içmek için çalmışlardı. İki ineğimiz vardı: Tulum giyer, onlara yem verir, tımar yapar, tulumu çıkarır ahırdan okula giderdim. Her akşam banyo yapmamıza karşın, yine ahır ve gübre kopardım, bundan utanırdım. Arkadaşlarımın da benden farkı yoktu. Yazları hayvanları köye götürür, iki ay kalır, kışlık yağ ve peynirimizi hazırlardık. Bir ayağımız Kars merkezde, bir ayağımız köydeydi.

Derslerin Çoğu Boş Geçerdi

Öğretmenlerimi hiç unutmadım, hep bağımlı korudum. **Fuat Özbey**'le hala görüşürüz, baba-oğul, ağabey-kardeş gibiyiz. Liseyi bitirdiğim yıl ODTÜ Fizik Mühendisliği'ni kazandım. Lisedeyken derslerimizin çoğu boştu; derslere, çevremizdeki eczacılar, mühendisler, avukatlar gırıyordu. O dönem Kars'ta dersane de yoktu. Hoş olsaydı da ben gidemezdim parasızlık yüzünden. Arkadaşlarımdan hiç kimse nitelikli eğitim

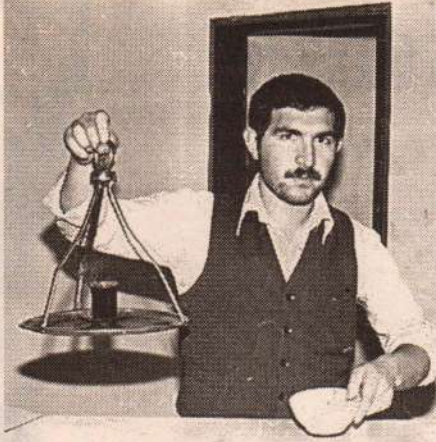
alamamıştı. Bu başarımla herkesi şaşırtmışım.

Jandarma Dipçisini Yiyince Anladım

Öğrenciyken, "en büyük öğretmen olan hayat" hayallerimizi değiştirdi. Çünkü ülkenin koşullarıyla birlikte bizim yaşamımızın da değişebileceğini düşünmeye başladım. Toplumsal dönüşüm ve değişimi hayal ediyor, bireysel kurtuluşun gerçek kurtuluş olmayacağını kavıyordum. Arkadaşlarımla, "Sen, mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin?" şiirindeki soruya yanıt olarak, bir Türkiye haritası çiziyor, üzerine "Türkiye Sosyalist Cumhuriyeti" yazıyor ve onu hayal ediyorduk. Başlangıçta kahramanım Ecevit'ti. O iktidara geldiğinde Türkiye'nin ve dünyanın değişeceğine inanıyordum. Tabi böyle olmadığını ODTÜ'de jandarma dipçisi yiyince anladım. Coplar öğretmendi artık... ODTÜ'den, hazırlıktan sonra, parasızlık ve olayların kesilmemesi nedeniyle ayrıldım.

Sıvacılık, Kalıpcılık, Betonculuk, Soğuk Demircilik, Oto Tamirciliği

Bir süre inşaatta çalıştım. 100 lira yevmiye alıyordum. Benim için hayali bile zor paraydı. Günde 14 saat çalışıyordum. Kamyon boşaltan bir Kürt oğlan vardı, Oko. Bana bozuk Türkçe'siyle, "Lo, manyah, biz iki gamyondan adam başı yüz lira alıyoruz, bir satte bitiyor, aslen gibisin, çalışkansın, bize katıl" dedi ve onlara katılıp, bir üniversiteli olarak kamyon boşalttım, hamallık yaptım. O sıralarda, "Hamallar Derneği"ni örgütledik. Ondan sonra Kars'taki sağ eğilimli esnafa karşı hamalların direnişi başladı. Tabi, öğrenci kafasıyla davranıyordum. Annem, o halimi görmüş, bir tanıdığına rica etmiş, Or-

yapmıştık. İyi de para kazanıyorduk. İçimizdeki keskin Ortodoks arkadaşlar, bu köylülere ajitasyon çekiyor, sert tepki koyuyorlardı. Bizse, bu köylülere (işçilerimize) gülüyor ve acıyorduk. O zaman Türkiye insanının gerçek yapısını anladım. Nazım haklıymış, dünyanın en tuhaf mahlukuymuş Türk köylüsü, Türk insanı...

Parayı Banker Kastelli'ye Kaptırdım

Sonra her yıl yeni bir sınava girip, değişik bir fakülte kazandım. AİTİA Maliye Fakültesi, (AİTİA Diş Hekimliği'ne kaydolup, üç gün sonra kaydımı sildirdim); Yüksek denizcilik Okulu'na girdim, güverte bölümünü tercih ettim. Kaptan olmayı hayal ediyordum. "Gözlerim bozuk" diye kabul etmediler. DMMA'ya girdim, bıraktım. Sonra, 12 Eylül geldi. Toplumsal hayallerimiz bitmişti. Geleceğimi kendim kurmalıydım, yalnızca bunu biliyordum. Babam beni iyi eğitmişti. Kendime güveniyor, her zorluğun üstesinden geleceğime inanıyordum. Barajda çalışırken, kardeşi okuttum, aileme destek oldum. Aldığım kıdem tazminatı, okurken bana yetecekti. Ama olmadı. Parayı Banker Kastelli'ye kaptırdım. Bir kısmını aldım, ama yarısını para kuyruğunda kalp krizi geçiren yaşlı bir emekliye yardım ederken, çaldırdım.

Öğrenciliğimde Çay Ocağı İşlettim

Ankara Üniversitesi Psikoloji bölümüne girdim; çalışarak okuyabileceğim bir okul olarak düşünmüştüm. Üniversitede çok yetenekli, çok yönlü hocalarımız

vardı. İzaftı olarak öğrenci sayısı azdı, bizimle yakından ilgilenebiliyorlardı. Şu anda iddia ediyorum: Dünyanın en nitelikli eğitim veren bilim veren yuvalarından biriydi fakültemiz. Sonra, YÖK ile yok oldu, işlevi değişti, sıradan bir okula dönüştü. Öğrenciliğimde, fakültede çay ocağı işlettim, fotoğrafçılık yaptım, arkadaşlarıma destek verdim, parasal sorunlarımı çözdüm, ailemden tek kuruş para almadan 1985 yılında mezun oldum. O yıl, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdim. İkinci sınıftan sonra uzun bir süre ara verdim, şimdi hala öğrenciyim. AİTİA'dan üçüncü sınıftan sonra ayrılmıştım, o da bitti. Her türlü bilimsel-sosyal etkinliğe katıldım. Cumhuriyet Yurdu'nda da kaldım, benim için çok önemli oldu. Tiyatro, müzik, folklor ve sporla uğraştım. Fakültede Sança'yı kurduk, hocalarımızla birlikte soruşturmalar da geçirdik. Sança, sanat çalışma grubuydu, kültürel etkinlikler düzenliyordu. O zaman öğrenci dernekleri yoktu. Belki de o derneklerin temeli orada atıldı. Tamer Levent, Ergun Orbey gibi sanatçı hocalardan dersler aldık. Engin Gençtan, Bekir Onur, Gülseren Günce, İnci San, İpek Gürkaynak gibi dünya çapında bilim adamları hocalarımız oldu-lar.

Kars'ta Zihinsel Engellilerin Sayısı Az

Şimdi psikoloğum, aynı zamanda özel eğitim uzmanı ve konuşma terapistiyim. Ülkemizdeki ruhsal hastalıkların dağılım oranı Kars'ta da aynı. Gerçi diğer illere oranla, beslenmenin süt ve süt ürünlerine bağlı olması sonucu, her toplumda yüzde 2 olarak kabul edilen zihinsel engellilerin sayısını diğer illere göre daha az. Bunun, özel merkezlerin olmayışıyla da açıklayabiliriz. Yani, oran yüksek olsaydı, tecimsel düşünen şahıslar burada mantar gibi ticari amaçlı eğitim merkezleri açardı. Kars, değişik etnik sitelerin mozağı. O yüzden, çok kültürlülüğü yansıtan kişilikler belirgin. Bu da kimlik bunalımının kişilik bozukluğuna dönüşmesine yol açıyor. Şiddete yönelik kişilik bozukluğu sayısı son yıllarda artış gösterdi.

Gerçek Zaferim 'Gürkan'dır

Ben, doğuştan konuşamayan (işitme engelli) dört çocuğu akıcı ve anlaşılır bir biçimde konuşturmayı başardım. Onlar şimdi normal okula devam ediyor. 4-5 çocuk daha geliyor, amacım onlara da konuşmayı kazandırmak. Zihinsel engelli olarak birkaç çocukla bireysel çalıştım ve bir yerlere getirdim. Ayrıca, spastik genç olan Gürkan liseye başladığında, "Bu zihinsel özür; buna test uygulayıp, zihinsel engelliler okuluna gönderin" diye kendini bilmez bir okul müdürü

direktif yollamıştı. Gürkan'a zeka testleri uyguladığımda, onun üstün zekalı olduğunu gördüm. Ancak, el ve dudaklarında ve başında titremeler, motor koordinasyon bozukluğu vardı. Konuşması anlaşılır değildi. Onunla çalıştıktan sonra şimdi cep telefonunu kullanabiliyor, yazı yazıp resim yapabiliyor, çevre sorunlarına duyarlılık gösterip dilekçeler yazıyor, belediye başkanı ile görüşerek çevre sorunlarını çözmeye çalışıyor. Sınıflarını direk geçti. Şimdi lise son sınıfta, üniversiteye hazırlanıyor.

Engelli Çocukların Yüreğindeki Sevgi Bana Enerji Veriyor

Kars, benim için aşk, tarih ve geçmişimle bağlarımdır. Hemen hemen tüm Türkiye'yi dolaştım, bir çok ilde yaşadım, ama Kars çok farklı. Şehirde yaşayan yüzbin insanın neredeyse hepsinin sizi tanımamasını, sevmesini hissetmek ne demektir bilemezsiniz. Yaklaşık 16 sivil toplum kuruluşunda çalışıyorum. Enerjimi insan sevgisinden alıyorum. En çok enerjiyi, engelli çocukların yüreğindeki sevgi veriyor bana.

Hâlâ Bekarım

Evet, taşra sıkıntısı çekiyorum. Hâlâ bekarım. Aradığım sevgiliyi ve aşkı Kars'ta bulamadım. Büyükşehirlerde yaşasaydım, seçim şansım daha yüksek olurdu. Kendimi hiçbir zaman genel, büyük hayatın dışında hissetmedim. Türkiye'nin birçok yazarı, şairi, sanatçısı, bilim adamı dostum oldu. Bunlarla iletişimimi sürdürüyorum. En çok da Prof. Dr. Metin Sözen hocamızı seviyor, ona imreniyorum.

Elimde Olsa Sınır Kapılarını Açardım

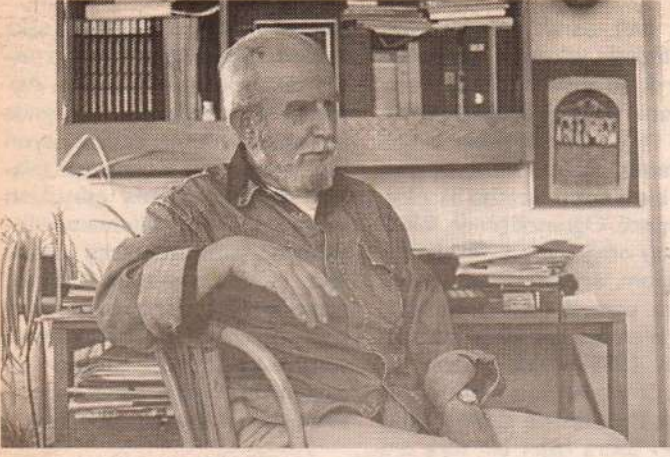
Kars-Hopa yolunu yaparak, denize mesafeyi bir saate indirir, Kars'ın çok zengin maden kaynaklarını işletmeye açar (dünyanın en zengin altın yatakları Güney Afrika'dan sonra Kars Kağızman'dadır), kentin arpa-buğday ürünleri yerine, baklagiller (nohut, mercimek) üretimine yönelerek, ürün profilini değiştirilmesini sağlardım. Kızılçalçak'tan (sınıır kasabası olan Akyaka'nın eski adı) Kamçatka Yarımadası'na trenle yolculuk mümkün olduğundan, oraya yolculuk etmek isterdim.

Bu Dünyaya Yüksek IQ ile Geldim

Ancak, bunu iyi kullanamadım. Ama hedeflediğim her şeye ulaştım, ulaşacağım. Kendimle onur duyuyorum. Akla inanan aydın olan herkesin dostuyum çünkü. Yılmaz Güney, Fatoş Güney'e, "Hayat bize mutlu olma şansı vermedi sevgili. Çünkü biz hayatımız boyunca hep yandık. Ne güzeldir insanın insana yanması" der. Bunu şiar edindim. H

Ben, doğuştan konuşamayan (işitme engelli) dört çocuğu akıcı ve anlaşılır bir biçimde konuşturmayı başardım. Onlar şimdi normal okula devam ediyor. 4-5 çocuk daha geliyor, amacım onlara da konuşmayı kazandırmak.

Mihri Bey bana bu mektubu yazıp verdi ama sonra, boş ver götürme. O korkağın tekidir. Sana iş filan vermez dedi diyeceksin. Ama ben Mihri Belli'yi dinlemedim.

TKP Sanıklarından Mustafa Arhavi

ARİF DAMAR

HAYVAN'da daha önce de **Mustafa Arhavi**'den söz etmiştim. TKP'nin en dirençli militanlarından biri olan Arhavi, **Dr. Şefik Hüsnü**'nün başkanı olduğu 1946 yılı 20 Haziran'da kurulup 16 Aralık 1946'da kapatılan **Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi** üyesi olduğu için, sanık olarak Sansaryan Han'ın en üst katındaki 1.Şübede **Parmaksız Hamdi** adıyla maruf **Hamdi (Özdemir) Bey** tarafından başka sanıkların ifadesiyle falakalı sorgusunda kolları yoruluncaya kadar Arhavi'yi dövdükten sonra Arhavi'ye **"Bana bak, ya suçluluğunu kabul edersin ya da seni öldürürüz. Buradan ölün çıkar!"** diye tehdit edince Arhavi **"Öldürürsünüz! Hasan Bahri'yi de siz öldürdünüz!"** diye yanıtlaması üzerine **"Hasan Bahri intihar etti. Biz öldürmedik."** der. Arhavi **"Siz öldürdünüz!"** diye yanıtlayınca tekrar sopayı eline alır ve sorar **"Hasan Bahri intihar etti, değil mi hadi söyle..."** Arhavi yine **"Siz öldürdünüz!"** diye ısrar eder. Sorgunun asıl konusu bir yana bırakılmış Hasan Bahri öldürüldü mü yoksa intihar etti inatlaşmasına dönüşmüştür. Bu böyle saatlerce sürer gider. Hasan Bahri bir öğretmendir. Çaloğlu adıyla o zamanın TKP'nin yayını olan **"Yürüyüş"** dergisinde ve belki Ses dergisinde de şiirleri yayınlanır. 1944 TKP davası sanıklarındandır. **Sansaryan Han**'daki 1.Şubenin balkonundan aşağıya düşüp hayatı son bulmuştur. Komünistler bu olayı siyasi polisin bir cinayeti olarak kabul eder. Siyasi polis intihar olduğunda ısrarlıdır. Gerçek hala gizemini korumakta olup iki olasılık da mümkündür.

Mustafa Arhavi 1951-52 TKP davasından cezasını çektikten sonra sürgünlüğünü Bursa'da geçirmektedir. İşsizdir. Daha önce söylediğim, yazdığım gibi eşi Nebahat hanım da kendisinden ayrılmıştır. Yardım edecek kimsesi yoktur. Aç bulaştır. Nasıl olduysa bir ara İstanbul'a gelir ve durumunu **Mihri Belli**'ye anlatır. Mihri biraz düşündükten sonra Bursa Çelikpalas Oteli genel müdürünün Robert Kolejden arkadaşı olduğunu hatırlar. Arhavi'ye der ki **"Ben şimdi ona bir mektup yazacağım. Sana bir iş vermesini rica edeceğim. Ama sen mektubu alıp ona gideceksin ve şöyle diyeceksin: Mihri Bey bana bu mektubu yazıp verdi ama sonra, boş ver götürme. O korkağın tekidir. Sana iş filan vermez dedi diyeceksin. Ama ben Mihri Belli'yi dinlemedim. Ümit kalmasın da emek kalsın diye düşünüp size geldim. İşte Mihri Beyin mektubu bu deyip kendisine vereceksin."**

Arhavi, Belli'nin söylediklerini eksiksiz yapar. Çelikpalas genel Müdürü: **"Kim! Ben mi korkakmışım. Şöyle lütfen oturun Sayın Arhavi der ve zile basar. Gelen görevli'ye 'Sayın Arhavi'ye bir oda hazırlayın. Bugünden sonra bizim çalışma arkadaşımızdır. Ne içersiniz Sayın Arhavi çay, kahve ya da soğuk bir şey'"**

Rahmanifesto

dediler ki,
işit kabuğunun içinde haykıranı bir bir
burada, bu sonsuz çölde, durgun
daya kulağını kumların çeperine
ve kabuktaki çınlamayı dinle

ömrünü tüket de bul ve birleştir
bin bir gece kum tanecliğini
ki bir bebeğin olsun senin de

yoksa çömlekçinin elindeki vazo gibi
gittikçe yükselecek, daralarak açılacak
ve boğacak seni, bir çölün rahme benzeyişi
kimse, kimse anlamıyor bu kıfayetsizliği
sokaklarda taşınan uğultu, gizli bir hastalık gibi
hep de bir şavkımanın ardından gelen
doğurmamanın dehşetini

otuz üç kere eğilip büküldüğün
an genleşmesi

çöl, onca dağılmış, un ufak
sen gün denilen yerdeysen,
rahmin nerededir?

çağın erdemleri analık özleminin içinden geçmedi, yazık
bir erkeğe dölüne, mümkünde kalmayı arzulayarak bakarken
rahmin çarpışmasının utanç haline getirilişi
önerilen suskunluk, sevmek değil artık
aşkta sevgide cıvı cıvı, beride suskun kal
o her yerde takipte üzerine yapışan hayvansı salgı
kaçmak için evlenerek tuzağa düşürme yaftasından
ah ne kadar da onurlusun, modern kadın modern kadın
sen misin o, bırak öyleyse parçalansın

keşke dediğin tedbirde gezinen sevimlilerin
gökyüzü gibi örtülüyor üzerine oysa rahmin
her yerde, her yerde

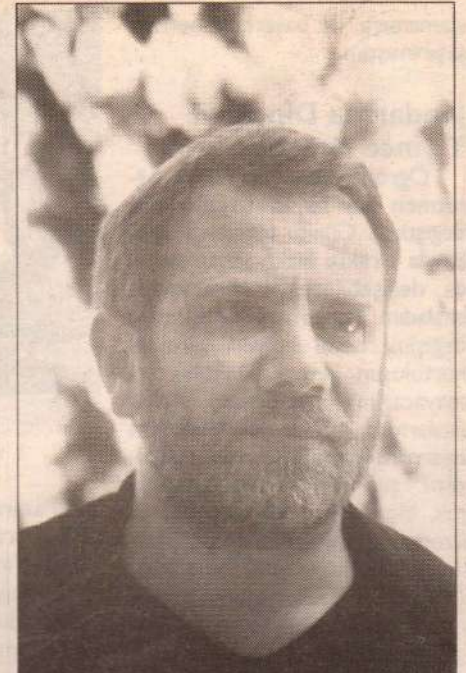
bir çatının dibine, kömürlüğün köşesine gömülmekle
gecenin körüne konuşarak, meyhanelerde içip aylarak
işte şurada kitaplar, pikapta gün boyu Çaykovski
resim kalemleri, boyalar, şiir, kağıtlar, kağıtlar
ara sıra elin elinin içinde kaybolsun diye bir sevgili

bastırdı mı, sindirdi mi
o üzerindeki elbise parçalandığı anda
gömüldüğün yastıkta
sana kalan hırçın ama sıcak, ama yaren ve senden
çınla dur hiç olmazsa, çınla dur
bir kuyunun dibindeki

çıplak ve dehşette bir rahmin serzenişini

ÖZLEM SEZER

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

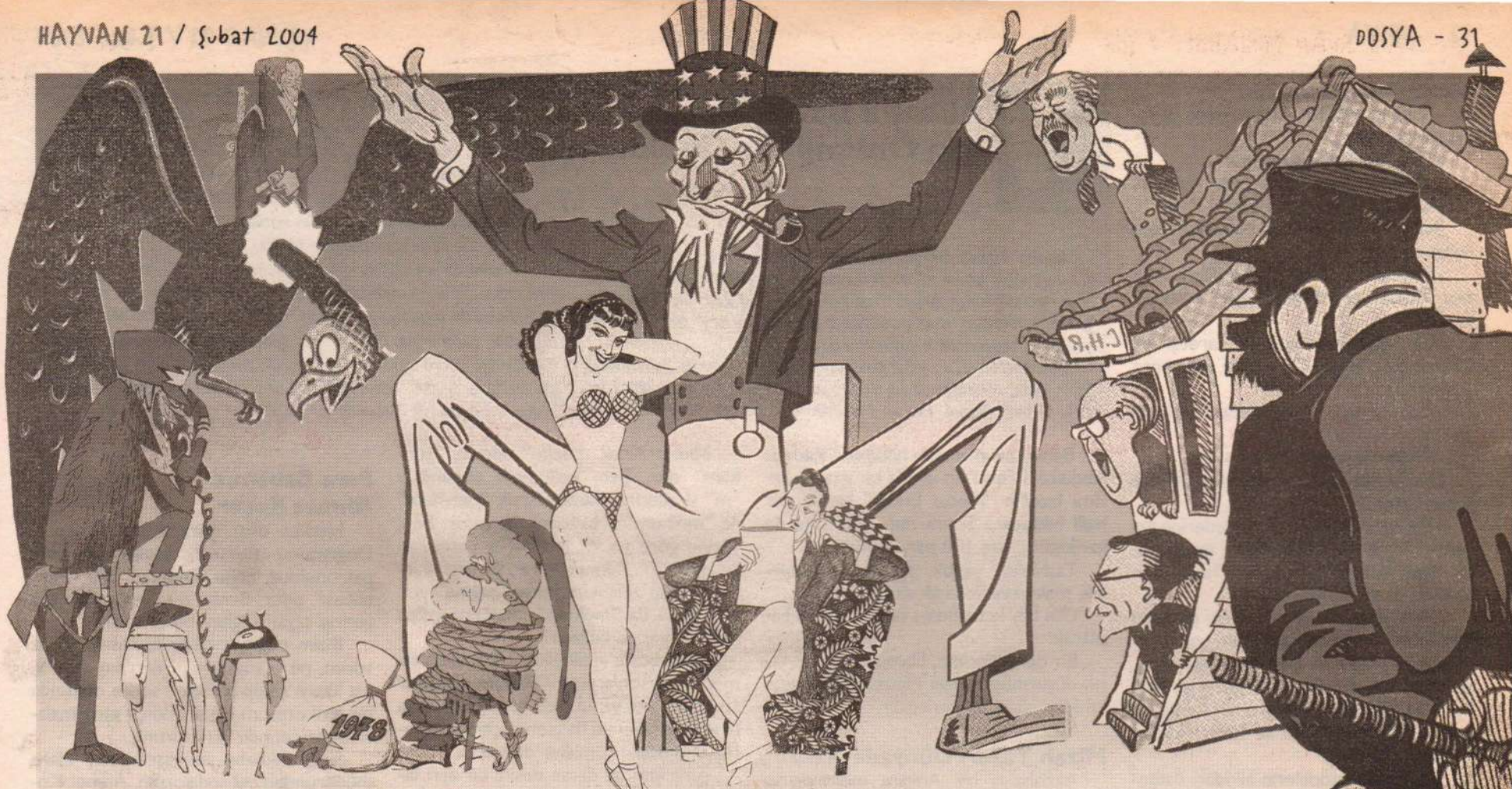

CEZMİ ERSÖZ

SUÇTUR UMUTSUZLUĞA KAPILMAK

Ve hayatta kalacak olanlarla
ölecek olanlar birbirlerine öyle
yoğun bir sevgiyle sarılıyorlar
ki, işte o anda hayatla ölüm
arasındaki o kesintisiz akışı
görüyorum. Hayat ölümü
alnından öpüyor...

1920'lerin başında yayın hayatına başlayıp 70'lerin sonunda kapanan Akbaba'yı kurucusu Yusuf Ziya Ortaç'ın kaleminden ve yaşayan çizirlerin ağzından dinledik.

Türkiye'nin En Uzun Ömürlü Mizah Dergisi

Akbaba

Önce Bir Arkadaş Lâzımdı.

Bir iş ve kafa arkadaşı... Kim olabilir diye düşünmedim bile. Gece, gündüz beraber olduğum tek adam Orhan Seyfi idi. Ben, o günlerde Beylerbeyi'nde otuyordum. Babamdan kalan evde. Seyfi, Horhor'dan Aksaray'a inen yokuştaydı. Ama, ikimiz de, hatta Faruk Nafiz, hatta Nazım Hikmet, hatta Vâlâ Nurettin, beşimiz, kendi evlerimizden çok Emin Âli Çavlı'nın evinde kalyorduk.

Orhan Seyfi, bir mizah gazetesi çıkarmağa hiç hevesli görünmedi. Bir kere yüz lirayı nereden bulacaktık?.. Sonra, gazete imtiyazını, İstanbul'un sokaklara taşıdığı o başsız günlerde kimden alacaktık?.. Hele bir üçüncü mesele vardı ki, o hepsinden önemliydi: Bakalım, satılır mıydı, okunur muydu çıkaracağımız gazete?

Ama Emin Âli Çavlı bizim cesaretimizi kamçıladi, bize hız verdi o bütün ömrünce kötümserliği tatmamış yaman gücüyle...

Önce bedavasından başlayalım işe dedim: İmtiyazı alalım bir kere..

İsimler düşündük birçok: **Çelebi, Tırpan, Horoz...** Sonunda, Akbaba en uygunu geldi ikimize de...

Bir dilekçe yazdık, pulladık, imzaladık, doğru Şemsi Efendi'ye gittim.

Bizim Yokuş'un en ünlü adamıydı o: Sansür Şemsi efendi. Taaa, Abdülhamit devrinden kalma... Hikâyelerden "Yıldız" kelimesini çıkaran, bütün yıldızlı geceleri, kırmızı kalemi ile mehtaplı gece yapan adam!

Dahiliye Vekâletinin alt katında, kalın perdelerle büsbütün loşlaşmış, büyük, güneşsiz bir odada otururdu: Arapça, Rumca, Ermenice yayınları okuyan eski yıllar artığı üç arkadaşı ile..

O, saltanat devrinin sansürü idi. Sonra, Meşrutiyetin sansürü oldu. Kitap, dergi, gazete dizilir, makineye atılmadan, prova tezgahında kolonlar basılır, ona giderdi. Elinde kırmızı mürekkepli kalem, hepsini okurdu tek kelime atlamadan. Kendince zararlı gördüğü satırları çizirdi. Bir de anlamadıklarını!

Size bir örnek vereyim, fikir, sanat, politika hayatımızı kontrol eden bu kafadan:

Ruşen Eşref, Türk Yurdu'na bir hikâye yazmıştı. Düğününde tam koltuk töreninde, sevinçten kalp krizi geçiren büyükanne ölüverir... Dâvetliler, yaşlı gözlerle fısıldaşırlar:

- Aman ne uğursuz damatmış!

Şemsi efendi "damat"ı çıkarmış, yerine "adam" yazmıştı. Kendisine sordum. Uzun, kıvrık sakallı yüzünü yüzüme yaklaştırarak, kalın, kısık sesi ile:

- Evlâdım, dedi, dikkatli olmalı biraz... Enver Paşanın damat olduğunu bilmiyor musun?

Eveet, Enver Paşa damattı, damad-ı Hazret-i Şehriyâri idi ve harbin uğursuz yıllarındaydık!

İşte bu Şemsi efendinin bize yol göstermesini isteye-

Vallahi de, Billahi de Ayağını Kırarım

Eflatun Nuri

Dolmuş Dergisi'nin ilk hazırlıklarında bulundum. Derginin iskeletini oluşturunuyorduk. Ben grafiğini de üstlenmiş durumdaydım. Kalıba başlıklar kendi çizgilerimle süsleyerek çizdim. Aslında başlıklarda çizdiğim çizgilerim, karikatürü modern çizgilerle birleştirmekti. O başlıklar benim ileride neler yapacağımın bir göstergesiydi. Tam bu Dolmuş Dergisi'nin çıkma aşamasında bacağım da bir rahatsızlık beni yürüyemeyecek hale getirdi. İlhan Selçuk Dolmuş Dergisi'ne parasal yardım yapan kişiyle beraber beni Ömür kliniğinde ameliyat ettirdiler. Ben aylarca yattım. Bir gün beni Aziz Nesin ziyarete geldi. Ayılırken bana dedi ki; "Yusuf Ziya'nın çok selamı var, Ziya ısrarlı şekilde senden karikatür istiyor, sende Dolmuş dergisine yapıyorsun". Ben de dedim ki; "Ya onlar gücenirse!" Aziz ısrar etti, ve onu kıramadım her şeyi göze aldım. Dolmuş'a gönderdiğim karikatürlerden bana gelen orijinalin arasında çıkmamış üç karikatür vardı. Bu üç karikatürün Dolmuş Dergisi'nde beğenilmediğini ve onun bana iade

edildiğini düşündüm. Onun için Aziz Nesin'e verdim Akbaba'da çıkması için. Akbaba bir hafta evelden hazırlanıyordu. O yüzden son çıkan Dolmuş Dergisi'nde o benim iade ettiklerini zannettiğim ve Akbaba'ya gönderdiğim karikatürler Dolmuş'ta çıktı. Bir hafta sonra da aynı karikatürler Akbaba'da çıkınca Yusuf Ziya'dan bana mektup geldi. Ben hayatımda o kadar hakaret dolu bir mektup görmedim. Bana mektup da diyor ki; "Akbaba Türkiye'nin en büyük dergisidir. Bunun şerefi haysiyeti vardır. Sen benim bu nadide dergime nasıl vurursun" gibi son paragrafta diyor ki; "Karikatüristler hakkında bir kitap yapacağım, hepsinin karikatürlerini ve özgeçmişlerini basacağım ve hepsi hakkında güzel yazılar yazacağım ve sen ki kırk iki yılında bana gelmiş, ilk karikatüristtin. 42 yılında sana ben yer verdim dergimde. Bu kitabımda seni göklere çıkaracağım. Ama ben seni şimdi yerin dibine batıracağım." Halbuki ben bu olayı bilerek yapmadım. Bu olayı bir türlü ona anlatamadım. O sözünde durdu ve beni o "Meşhur kitabına" almadı. Mektubun dışında bana haber göndermiş. Tonguç Yaşar'la. Yusuf Ziya'nın "Sakın ha çıkan o karikatürlerin parasını almaya gelmesin. Vallahi de, billahi de ayağını kırarım" dediğini söyledi Tonguç. Ben de Tonguç'a dedim ki; "Şu işe bak yahu! Biri yapıyor, biri kırıyor" dedi. Çünkü öbürleri ayağını yapmıştı, bu da kıracaktı.

cektim. Önce, nasihat etti:

- Vazgeç evlâdim, bu zamanda iş açma başına, diye...

Sonra, korkutmağa çalıştı:

- Dinle beni.. Aksi bir şey yazarsın, vallahi kim vurduya gider insan, diye...

Baktı ki olmuyor, sesi biraz daha bo-
rularak:

- Pekiii, Vali beye arzet istidanı... Al-
tına "Mucibince" derlerse, gelir imtiyazı-
nı alırsın...

Vali Müşir İzzet Paşanın kardeşi idi:
Miralay Esat Bey... Dilekçemi okuyunca
şaşırdı:

- Gazete neşretmek müsaadesini Va-
liler mi verirmiş?

- Öyleymiş efendim...

Durdu, düşündü, sonra istidamı yine
bana uzatarak:

- Siz bunu Refet Paşa hazretlerine ar-
zediniz, dedi. Milli hükümetin temsilcisi-
dir. Eğer muvafık görür, bize havale bu-
yururlarsa icabını yaparız...

Önce, Refet Paşanın nerede kaldığını
keşfettim. Sonra, ev sahibinin yakın bir
dostunu buldum ve Çapa'da, mavi gözlü,
açık kumral, kıvrıkcık saçlı, güzel gönüllü
bir Türk zabitanın, binbaşı emin Âli Bey'in
evinde, elimde dilekçe ile Refet Paşanın
huzuruna çıktım.

Günlerdir, caddelerin alkışları üstün-
de dolaşan Refet Paşa, hiç de bulutlar
arasından bakmıyordu insana. Kibardı,
inceydi, güler yüzlü idi pek.

- Lütfen bir kalem, dedi.

Dilekçeyi imzaladı ve elimi sıktı. Bu
kadar kolay olacağını hiç ummamıştım.

Kadromuzu hemen kurduk: **Münif
Fehim, Ramiz, Hakkı**, karikatürleri
yapacaklar. **Orhan Seyfi, Halil Ni-
hat, Osman Cemâl, Selâmi İzzet,
Abdülbâki Fevzi**, ben, yazılarını yaza-
caktık. Şimdiki Akbaba'dan biraz daha
büyük, dört sayfa idi eski Akbaba. Tek
renk, fiyatı 100 para. Ama haftada iki ke-
re çıkacaktı: Pazartesi, Perşembe.

Başlığını Hakkı çizmişti.

7 Birincikânun 1338 tarihli birinci sa-
yının Akbaba imzalı başyazısını şöyle bi-
tirmiştim:

"İnsanların çok yaşlısına, saç sakalı
ağarmış olanına akbaba derler. Kuşların
en çok yaşayana da Akbaba'dır. İnşallah
bizim Akbaba'mız da gazetelerin en uzun
ömürlüsü olur!"

Birinci sayfada, Osman Cemal'in
"Rıhtımdan Kaçan Öküz" başlıklı bir fık-
rası, Kalender imzalı bir şiir, bir de Halil
Nihat Boztepe'nin, şu dörtlükle başlayan
"Memurların Şarkısı" vardı:

*Her an bükülür fakr-ü zaruret ile başın,
Var ise eğger şehri-i İstanbul'da maâşın!
Çeşminden akar şeyli huruşan gibi yaşın,
Var ise eğer şehri-i İstanbul'da maâşın!*

Alt köşede, Mü-
nif Fehim'in, bir es-
ki zaman türküsü-
nü dile getiren
dekoratif tablo-
su...

Öbür sayfa-
larda, Orhan
Seyfi'nin Fiske
imzalı güzel
bir hikâye-

A baba Bir aç Kuşa İçin Önemli Bir Okuldu

Semih Balcioğlu

Akbaba Mizah Dergisi, döneminin kuşkusuz en önemli mizah
dergisiydi. Uzun yıllar da bu durumunu korudu. Çünkü, genel-
likle hep tek kaldı. Akbaba'nın her şeyi Yusuf Ziya Ortaç'tı. Çizdi-
ğimiz karikatürü veya yazdığımız yazı "Ziya Bey" beğenirse ya-
yımlanır, beğenmezse yayınlanmazdı.

Akbaba'da uzun yıllar çalıştım. Çalıştığım yıllarda Aziz Nesin,
Rıfat Ilgaz, Muzaffer İzgü, Vedat Saygel, Refik Erduran, İlhan Sel-
çuk, Orhan Kemal, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Nimet Arzık ve

si... Benim bir manzum hikâyem: Kadın...
Abdülbâki Fevzi'nin aruzla bir gazeli.. Se-
lâmi İzzet'in "Mesut Erkek" başlıklı bir
hafif hikâyesi... Sonra mı?.. Altı tane de
karikatür... İşte 100 paralık Akbaba!

Tashihleri yaptık, sayfaları düzenle-
dik, makineye yolladık akşama doğru...

Ulvi bey kumandayı verdi: Beş bin ba-
sılacak!

Bir de, çıkışımıza, Ebced hesabı ile ta-
rih düşürmüştü Halil Nihat. Eski sanatın
sahiden güzel bir örneğidir.

Mizah Yazarı Dünyada Az...

Akbaba'ya bir Ankara mektupçusu
arıyordum kafamın içinde. Bir mizah der-
gisi başkentin havasından uzak olamaz.

Sahipleri: YUSUF ZİYA ORTAÇ — ORHAN SEYFİ ORHON

Yazar çokook. Ama mizah yazarı yal-
nız Ankara'da değil, yalnız Türkiye'de de-
ğil, dünyada da az...

Kısa ömürlü bir haftalıkta, Renk mec-
muasında okuduğum birkaç yazı beni al-
tındaki imzanın üstünde düşündürdü:
Acının tadı vardı o yazılarda...

Bu imza, Nimet Arzık'tı. Bir teklif
mektubu yazdım ve yazdığım mektuptan
uzun bir kabul telgrafı aldım.

O günden beri, Nimet Arzık Akba-
ba'nın Ankara'da gözüdür, kulağıdır. Bu
sayfalar'da da Ankara'nın dili!

Nimet Arzık'ın dostu var mıdır, bil-
mem. Ama düşmanı sayısız... Ona küsen,
ona kızan, ona söven mektuplar, hiçbir
yazarımıza, hiçbir çizirimize bu kadar şe-
ref vermiyor! Bu, küçümsenecek ilgi de-
ğildir. Demek okuyorlar, demek önem
veriyorlar. Kimse değer vermediği söze
aldırmaz...

Onu okurken, birkaç satır sonra gü-
lümsemeye başladım. Hayır, mizah gücü-
ne değil, uydurduğu keli-
melere...

Nimet Arzık "çünkü" demez, "çün-
küm" der. Ben, kelimenin sonundaki
"m" yi silerim. Nimet Arzık "mevhum"
ile "mefhum" u birbirine karıştırır. Ben,
yerine göre ya "f" leri "v" yaparım, ya
"v" ileri "f"... Nimet Arzık, şu ezgi anla-
mına, nota anlamına gelen "nağme" yok
mu? Onu da "mektup" mânâsına gelen
"nâme" yerine kullanır!

Daha böyle antikalıkları saymakla bit-
mez. Satır sonlarına alabildiğine noktalar
atmaya, soru, yahut nida işareti koymaya
bayılır. Bir merakı da cümle içinde paran-
tez açıp başka cümleler dizmektir.

Ama kim ne derse desin, bir ayrı ta-
dı, bir ayrı çeşni vardır üslûbunun. İm-
zasına bakmadan onundur dersiniz. Yazı-

da böylesine kişiliği olan kaç kalem gös-
terebilirsiniz bana?...

İyi Fransızca bilir Nimet Arzık... İyi
dedimse okuduğu bir kitabı anlayacak
çıkacağı bir yolculukta merakını anlatacak
kadar iyi demek istiyorum. Bir Fransız
yazarı kadar iyi, bir İngiliz yazarı kadar
iyi...

Türk şiirinden yaptığı çeviriler, Batıya
edebiyatımızı duyuran en güzel seslerdir.
O, meğer benim yirmi yaş dostum
Halit Carım'ın kızı imiş.

Halit Carım, genç yaşında ölüveren
bir başka adamdı: O da Fransızca'yı, Fran-
sız edebiyatını bilirdi, bir Fransız şairi ka-
dar!

Bir uçak kazasında can vermiş koca-
sından sonra, biri kız, biri oğlan, iki afaca-
nın hem annesidir, hem babasıdır Nimet
Arzık. Bunca yükün altında, yüzünde ek-
sik olmayan canlı gülüşü gördükçe say-
gım artıyor ona: Sahiden erkek ka-
dındır Nimet hanım!

Örsan Öymen'in yazılan, Cemal Nadir, Ali Ulvi, Turhan Selçuk,
Şevki Çankaya, Selma Emiroğlu, Yalçın Çetin, Tonguç Yaşar, Ne-
har Tülek, Ferruh Doğan, Şadi Dinççay, Cafer Zorlu, Zeki Bey-
ner, Erdoğan Bozok, Kazma Togo, Zahir Güvenli, Necmi Rıza Ay-
ça, Orhan Ural, Mim Uykusuz, Eflatun Nuri, Burhan Solukçu, Al-
tan Erbulak, Mıstık, Suat Yalaz'ın karikatürleri vardı. Adlarını say-
dığım bu değerli arkadaşlarımla birlikte çalıştım.

Akbaba birkaç kuşak için önemli bir okuldu. Cumhuriyet'in ilk
yıllarından 70'lere kadar hemen hemen yazar çizer olarak kim var-
sa Akbaba'da mutlaka çalışmıştır. Akbaba'nın ilginç bir okuru var-
dı. Orada yayımlanan eserimiz ses getirirdi. Ne yazık ki Ziya Bey'in
ölümünden sonra oğlu Ergin Ortaç dergiyi yaşatamadı. Çünkü Er-
gin mizahçı değildi. Yazık oldu Akbaba'ya. Üzerine eğilinseydi, sa-
nıyorum bugün bile hala yaşıyor olabilirdi.

Para Babamız Ahmet Koçer

Herkes ona "Para babamız" diyor.
Doğrusunu isterseniz benim bile, yeni
patronumuz Ergin Ortaç'ın bile "Para
babası" odur. Benim maaşımı aydan aya
getirip sayar. Oğlum haftalıkçısıdır!

Bizim takım'la hesaplaşmasını ne siz
sorun, ne o söylesin... Tanrı'nın akşamı,
biz kapıyı çekip gittikten sonra odasında
bir gizli oturma başlar. Bütçe tartışma-
rı kadar çetindir bu oturma...

Size, Akbaba müessesesinin idare
müdüründen bahsediyorum, Ahmet Ko-
çer'den.

Ne demiş Napoleon: Harb için üç

şey lazımdır, para, para, para...

Bizim Yokuş da böyledir: Yazıyı da
yazdıran o, çiziyi de çizdiren o.. Kâğıt o,
mürekkep o, dizgi o, baskı o... Ve kasa-
nın anahtarı da para babamızın elinde!

Ben Ahmet Koçer'in kendisinden ö-
nce adını tanıdım. Mizah dergisinin idare
müdürü idi. Rahmetli Ramiz, ne kadar
güvenle bahsetmişti bana ondan: Hesa-
bım, kitabım, her şeyim o, demişti. Mizah
kapanınca, hemen onu düşündüm. Dâvet
eden mektubuma verdiği cevap, daha be-
raber çalışmaya başlamadan bana kendi-
sini sevdirmişti:

Sağda, solda takıntıları vardı Ra-
miz'in... O hesapları temizleyecekti ilk
önce...

Bekledim. Belki bir, belki iki ay. Geldi
ve başladık beraber çalışmaya...

Benim de her şeyim odur şimdi: Ge-
len onun elinde, giden onun elinde. Kâğıt
siparişini o yapar, mürekkep stokunu o

Kod Adı: Caf Cafer Zorlu

Akbabaya 1958'de başladım. Akbaba'da pazartesi günü bütün işler gelir, Yusuf Ziya alır değerlendirmesini yapardı. Mizahı iyi değerlendiren, karikatürü iyi değerlendiren bir duyardır Yusuf Ziya. İyi bir karikatür gördüğü zaman bütün odaları dolaşır, "Sahiden güzel, sahiden güzel!" derdi.

Dergi içinde arkadaşlığımız bayağı iyiydi. Ufak tefek münakaşalar olurdu ama hemen sönerdi. Bülent Şeren gelir başlıkları yapardı. Bülent Şeren'i çok severdi Yusuf Ziya Ortaç. Ona ayr bir itina gösterirdi. Bülent Şeren biraz şarabı severdi. Hatta bir gün Ziya Bey baktı Bülent Şeren'in masasında çay bardağında şarap vardı. "Hayrola Bülent Şeren o ne!" dedi. O da "Çay, çay" dedi.

Yusuf Ziya hiç inanmazdı; "Afiyet olsun, Şerenciğim" der, giderdi. Kimler mi vardı Akbaba'da. Adnan Veli, Aziz Nesin, Muzaffer İzgü, Tonguç Yaşar, Mehmet Polat, Zeki Beyner, Şadi Dinççağ çalışırdı.

Çizmeye Dolmuş dergisinde başladım ben. Amatör olarak. Bir sene filan çizdim. Para almıyordum ama. Bir gün Suat Yalaz geldi, "Bu çocuk iyi şeyler çiziyor para verin" dedi, öylece paraya geçtik. Ondan sonra Akbaba'ya geldik. Yusuf Ziya'yla ilk tanışmamız şöyle oldu; Dolmuş'ta benim karikatürlerimi görmüş, çağırdı. 60 senelik ahbab gibi odasına girince "Ooo Cafer Bey, nerelerdesiniz. İçeri geçin, bize de karikatür yapın" dedi. 400 lira alıyordum ilk başta. Sonraları param artmaya başladı. Yusuf Ziya beni çok severdi, ben de severdim. İyi karikatür yaptığınız zaman sizi överdi. Bazen işleri çok beğendiği zaman açıktan para verirdi. O za anlar tek rakip dergimiz Dolmuş dergisiydi. 1966 yılıydı galiba tirajımız 50 bine ulaşmıştı, başta Yusuf Ziya olmak üzere herkes çok sevinmişti buna.

düşünür, faturalar onun kaleminden çıkar. Onun iki elini, benim üçüncü ve dördüncü ellerim sayarım.

"Sen Nehri"ne "Siz Nehri" Diyen Adam

- Şeresen!... Cafeer!... Ergin!... Kadri-i!... Hattâ sekreter kızımızı bile: Betü-üü!...

Ama Ahmet Koçer'e, aradan on beş yıl geçtikten sonra, yine:

- Ahmet beey!... Diye seslenirim.

Nedeni yok bunun. Onun etine, kemiğine sinmiş terbiyesi, nezaketi ve hiç eksilmeyen saygılı ciddiyeti sizi buna zorlar... Yalnız büyük günlerde, bayramlarda isminin sonundan "bey"i kaldırır, onun yerine bir "ciğim" eklerim:

- Ahmetciğim... Kutlu olsun... Evinle, çocuğunla, sevdiklerinizle çok yaşa...

Ahmet Koçer Tunaboyu Türk'üdür. Beş kardeş beşi de erkek, beşi de iş adamı, karakter adamı, gönül adamı...

Beş parmak bile bu beş kardeşten daha yakın olamaz birbirine!

Benden ona bir huy geçti: İlâç merakı... Benim şekerim var. Bizim Koçer de bunun kuruntusunu geçirdi bir ara. Ben, iki kere enfarktüs atlattım. O da göğsünün sol tarafında şüpheli ağrılar duydu bir zamanlar... Masamın gözündeki küçük eczanenin bir benzeri de onun dolabındadır. Bana gelen enjeksiyoncu sık sık onu da iğneler!

Ressamdır biraz bizim Ahmet bey. Ama yeni kuşağın beğeneceği cinsten değil, resimleri resme benzer: Kadın kadındır, ağaç da ağaç!

Haaa, meraklarından biri de kalemidir. Masasının üstünde kalemin her çeşidini bulursunuz: Siyah, kırmızı, mavi... Dolmakalem, tükenmez kalem, yontulmuş kalem... Ama ne yontulmuş: Yayger, ok diye at!

Beni de kalemiz bırakmaz eksik olmasın: Bakarım önümdeki küçük sarı vazoda boy boy, renk renk kalemlerden bir demet... Beğen beğendiğinle yaz!

Titizdir: Büyük su şişesi, bardağı, kahve fincanı odasında durur. Sık sık kolonyalandığını görürüm...

Hiçbir kusuru yok mu bizim Ahmet

TÜRK BASININDA

55

YILI AŞAN
İLK VE TEK
MİZAH DERGİSİ

Akbaba

AKBABA EVİNİZİN NEŞESİDİR

Ak-175

beyin?.. Vaaar: Nezaketi!... Herifin biri takmış bize, borcunu ödemiyo, değil mi?... Koçer'i konuşurken dinleseniz, alacaklı değil, borçlu sanırsınız!

Hani, Atatürk'ün hocalarından bir Naci Paşa vardı. Öyle nâzik, öyle nâzik ki, arkadaşları anlatırlar, Paris'teki "Sen nehri"ne bile "Siz nehri" dermiş... İşte bizim Ahmet bey!

Bir kızı vardır, Allah bağışlasın. Onun delisi... Kız aksırsa bizim Ahmet bey zâtürree olur!

Ne demiştin demin: On beş yıl geçti aradan... Bir kere kırılmadım ona... Sanırım o da bana küsmedi hiç. Bilir ki, asıl yeri bitişiğindeki oda değil, benim kalbimdir.

Beni Ben Anlatayım

Bizim Akbaba ailesi odamda birikti: Hepimizi yazdınız, diyorlardı, oğlunuza bile... Bizim Yokuş sizinle bitmeli.. Okurlar, sizi de dinlesin kendi kaleminizden...

Düşündüm biraz: Olur mu? diye... Şair:

Münferit vasıta-i rü'yet iken
Göremez kendisini dide bile!

Demiş... Ama o başka, bu başka... Beni, benim kadar kim görür? Yatak odamda bile kendimle beraberim...

Önce bizim Bülent Şeren'e:

- Çiz öyle ise karikatürümü, dedim... Görüyorsunuz zalimin çizdiğini!... Galiba onu kadeh elde tezgâh başı anlatışına fena içerlemiş. Fırsatı yakalayınca, ensem bir ense, gerdanıma iki gerdan, burnuma üç burun ekleyerek öcünü aldı... Eh, haklıdır. Gık diyemem: Kırk üç yıllık Akbaba'cı kendi karikatürüne dayanamıyor diye tefe koyarlar adamı...

İnsafınıza inanarak dayandım!

Bakalım, kalemim bana ne kadar kıyakak:

Beylerbeyi'nde doğmuşum, bostanlara karşı bir evde... Yıl, 1895... Babam, mühendis Süleyman Sami Bey. Yalnız çizgi adamı, rakam adamı değildi, kafa ve kalb adamı idi de... Ne güzel bir kalemi vardı...

Bir kere eli kalkmadı bana... Bir kere öfke ile bakmadı gözlerime... Bir kere kaşları çatılmadı dargın dargın...

İyi yetişmemi isterdi. İlkokulu bitirir bitirmez, Kuzguncuk'ta Alyans İsrailit mektebine yazdırdı beni: Fransızca öğreniyim diye...

Türkçeyi evde, özel öğretmenler okutuyordu. Dikkat ettimiz mi: Öğretmen demedim, öğretmenler dedim. Çünkü Türkçenin adı Osmanlıca idi benim çocukluğumda ve iki yabancı dil ka-

rıışığı idi: Arapça, Farsça!

Ne Kadar Genç Öldü Babacığım.

Kırk yedi yaşında... Benden daha boylu, benden daha çaplı, yapısı sağlam bir güzel erkekti. İçki içmezdi hiç. Yalnız sigara, günde otuzu, kırkı aşardı sanırım.

Annem sağ değil. Söylemekte korku yok: Yaman çapkınlardanmış!

Ben, Vefa İdadisi'nde öğrenci idim o zaman. Öldüğü gecenin ertesi gün hendede imtihanına girecektim. Bedros efendi idi hocamız. Onun gibi hoca var mıdır acaba?... Bir dâvâyı çözsün de anlamayalım, imkânsız...

En gözde talebesi idim Bedros efendinin. Üçgenin yüz ölçüsünü mü anlattı? - Gel 121, derdi, tekrar et!

Eee, mühendis oğlu idim, mühendis olacaktım.

İmtihana, cenaze dönüşü, sapsarı bir yüzle girdim ve kıpkırmızı gözlerle çıktım: Hocamı ve mümeyyizleri de ağlatarak.

Fen'den Edebiyata kayışım bir inatlaşma yüzünden olmuştur: Sınıf arkadaşım Salâhattin'den birinciliği almak için...

Ben ondan Edebiyat birinciliğini almıştım ama, edebiyat da beni bir daha geri vermemesiye almıştı.

Halit Fahri Ozansoy'un Kehkeşan dergisinde yarışmayı kazanan şiirim, armağan edilen bir ipek kırıvatla, beni, boynumdan bağlamıştı Bizim Yokuş'a!

Arüz'u kulaktan öğrenmiştim: Ses tonlarını bütün incelikleri ile sezen bir iştirme gücüm vardı. Edebiyat Fakültesinde imtihan verirken, üç büyük profesörümüz, Ali Ekrem, Ferit Kam, Fuat Köprülü, Bakî'nin Kanunî Sultan Süleyman'a mersiyesini, önümdeki kitabı kapayıp gü-rül gürlü ezbere okuyuşuma şaşmışlardı!

Ali Ekrem'in:

- Çocuk, sen galiba Arüz biliyorsun? sorusuna:

- Evet efendim, der demez, âdeta öfke ile:

- Ne münasebet?...

Deyişine, kendisi de, öteki profesörler de, ben de gülmüştük...

Ama, bir gün Ziya Gökalp ile tanışınca, bu saltanatlı bandoyu bırakıp hecenin sazını aldım ele...

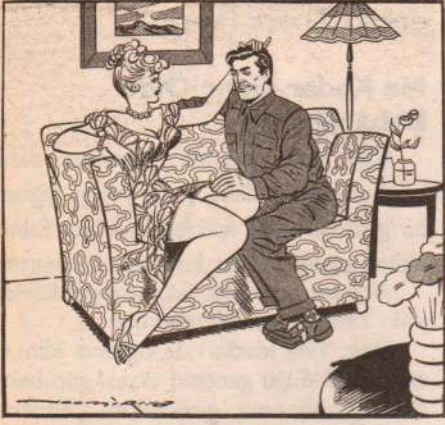
Beğendiğim işler vardır gençliğimde. Bugünün çocukları belki okurlar, belki örnek alırlar diye yazacağım:

Yaşım yirmi idi, yaşların en güzeli... Mevsim bahardı, mevsimlerin en tatlısı...

Bir sabah, elimde defter, kalem, eriklerin beyaz beyaz, şeftalilerin pembe pembe çiçekler açtığı bostana karşı odamda masaya kapandım...

Bir ay, iki ay, üç ay, beş ay... Ağaçlarda yaprakların kızıştığı bir Eylül aşkımı çıktım bu odadan... Elimde üç defterle.

— Kaşların tıpkı Ahmet... Gözlerin tıpkı Cemil...
Gülüşlerin tıpkı 'Tevfik...' Sesin tıpkı Gevat...
Vallâhî seni dördünün aşkına bedel seviyorum!

Bu üç defter, üç perdelik bir manzum piyesti. Üçüncü Ahmet devrinde geçen bir trajedi: Binnaz...

Şöhretin büyük kapısından onunla girdim. Edebiyat tarihinin dar kapısından onunla girdim. Şehir Tiyatrosunun ışıklı kapısından onunla girdim.

Ben ona, yirmi yaşımın dört, beş ayını vermiştim. O bana, sanat dünyasında kimliğimi verdi!

Bu bir... Akbaba'yı çıkardık Orhan Seyfi ile... Bunu, biraz anlatmıştım sizlere...

Sonra kötü günler geldi: Harf inkılabı, o zaman için büyük başarı sayılan on sekiz bin okuyucumuzun on beş binini almıştı elimden...

O geçti, Serbest Fırka çıktı karşıma... C.H.P.'nin daha o yıllarda başlayan bugünkü kaderine, Akbaba'yı kurban ettim.

Bir acı komediyi hiç unutmam: zarara dayanamamak yüzünden kapalı kaldığımız bir yılın kazanç vergisini istemişlerdi benden!

Sonra, 1946'da milletvekili seçildim Ordu'dan... Daha doğrusu Çankaya'dan!

Sahiden mebusluk ettim dört yıl. Bunun bir mutlu hâtırasını yazmadan duramayacağım:

Guraba Hastanesinin üçüncü iş hastalıkları kliniğinde elektrokardiyografı yaptırmıştı profesör Ekrem Şerif Egeli... Bana, sıcak bir yakınlık gösteren genç asistana teşekkürle elimi uzatınca, gözlerinde nerde ise iki damla olacak bir sevinçle:

- Asıl ben size teşekkür ederim, dedi... Eğer siz olmasaydınız Ordu Lisesi olmayacaktı. Ordu Lisesi olmasaydı, ben doktor olmayacaktım!

1950 seçimlerinde, meydan meydan, şehirde, köyle nutuklar çekerek oy çoğunluğunu sağlamıştık listemize. Ama artık utanç vermişti bu seçmen efendilerimize dalkavukluk... Her oy sahib vandaş, sizi kendi özel vekili sayıyordu: Bakanlık Bakanlık koşturmak için...

Bu bıkkınlıkla, more baştan dedim ve geldim Bizim Yokuş'a: Artık ölmek vardı, dönmek yoktu!

Bu yeni baştanın üstünden on dört yıl geçmiştir, okurlarımın sevgisi arta arta...

Başarımızın iki nedeni var: İşimizi hem biliyoruz, hem seviyoruz.

Ben, kırk üç yıl sonra, hâlâ son sayıya, tıpkı ilk sayıya bakan âşık gözlerimle bakıyorum!

Gece, başucumda mutlaka not defterimle kalem vardır. Sabahın dokuzunda evden çıkarım. Cumartesi bile...

Aşk acaba bulaşıcı mıdır dersiniz?... Akbaba'da herkes işini sever.

Kusurlarım mı?...

Eskiden çabuk kızardım, çok kızardım.

Şimdi sağlığım böyle gençlik gösterilerine izin vermiyor!

Ama hâlâ, her yazının üstünde kalem oynatmaktan vazgeçemedim... Hâlâ, her karikatür benim elimden gider klişeye... Hâlâ sayfalar şekillenirken masa başında ayaktaayım... Hâlâ makineden çıkan ilk prova benim gözümünden geçer... Ve hâlâ

— Bizim partinin kurucuları...

— Bize hiç benzemiyorlar...

— Bizi kendilerine benzeteceklermiş!...

faturaların rakamlarını dikkatle didiklerim!

Benimle dargın olanlar var. Ben mi?... Kimseyle dargın değilim... Üşeniyorum darılmaya!

Haaa, yirmi yaşın o beni odalara kapaayan şiir sevdası mı ne oldu?... Haydi kusurumu affedin de bizim nesle yakışmayan bir yeni kuşak ağzı ile cevap vere-

yim: Boşver!

Şair dostum Feyzi Halıcı'nın çıkardığı bir antolojiye yazdığım önsözde şu satırlar vardı:

Güzel resim, güzeldir. Salonunuzun duvarına asarsınız. Görenler beğenir.

Güzel musiki, güzeldir. Piyanonun tuşlarından, kemanın tellerinden uçan sesler, insana, insan olmanın mutluluğunu tattırır.

Ama güzel bir şiir, güzel değildir. Şiirin çok güzeli güzeldir ancak!

Hırs... Haset... Öyle duyguların kırıntısını bulamazsınız içimde... Parmaklarım arasındaki şu kalemi, elmas, zümrüt kakmalı, som altın hükümdar asasına değişmem!

Yalnız Üç İstek Var Gönlümde

Biri, her hafta kendi rekorumu kırmak!... Bu sevinci tattıran sizlersiniz bana sevgili okurlarım. Geçen yıl 150 bin liraya yaklaşan Akbaba'nın gelir vergisi, bu yıl, ikiyüz elli binin kapısında!

Uçlarından göz nurlarımız damlayan kalemlerimiz, fırçalarımız, devlete ikiyüz elli bin lira vergi vermekle sahiden mutludur.

İkinci arzu, kafamda ve gönlümde yaşıyor kaç yıldır: Bu bir roman, yaşanmış bir roman... Adı, Bekârların Evi!

Üçüncüsü mü?... O da bir piyes: Mezat... Bütün sahneleri ile kaç yıldır başımın içinde oynuyor... Onu tek başıma seyrederim!

Niçin mi yazmıyorsun dediniz?... Bana, iki şeyden birini verebilirseniz hemen masamın başına otururum: Ya günün yirmidört saati dışında birkaç saat veriniz, ya omuzlarıma çöken yetmiş yıldan hiç olmazsa yirmisini alınız!

Sevmediklerim mi?...

Yalnızlığı sevmem. Dağda, denizde tek başıma tabiat güzellikleri ile başbaşa kalmak çıldırtır beni... İnsan isterim, dost isterim. Konuşacak insan, konuşacak dost!

Ya sevdiklerim?...

Güzeli severim: Güzel bir seccadeyi, güzel bir vazoyu, güzel bir kitabı, güzel bir aynayı... Güzel bir kuş kadar güzel bir sıpaya da okşayan gözlerle bakırım... Güzel elbise, güzel gömlek, güzel çorap, güzel kadın... Hele bu sonuncusunu sevmem diyen yalancıya selam bile vermeyiniz!

Güzel sanatlar mı?... Adı üstünde, hepsi güzel... Ama musiki, resimden de, şiirden de güzeldir benim için. Bazı geceler, bir solo keman, bir piyano yakalarım radyoda. İçim anlatılmaz bir hazla dolar. Bir gök katında Tanrı'yı dinler gibi olurum...

Başka mı?...

Yazıdan anladığım ölçüde yemekten, içmekten de anlarım doğrusu... Ama çoktaan geçti o tabakları ve kadehleri saymadığım günler... Artık:

Aheste çek kürekleri mehtap uyanmasın! H

Karikatürü Bir Eğlence Olarak Görmüyorum

Tonguç Yaşar

1952 yılının Mart ayında Akbaba yayınlanmaya başlamıştı. Ben 1953 yılında "Hafta" ve benzeri dergilerde çizmeye başladım. O yıl arkadaşlarım Akbaba'ya çizmemi önerdiler. Mahalle arkadaşım olan Yalçın Çetin, beni Yusuf Ziya Ortaç ile tanıştırdı ve böylece Akbaba kadrosunun T. harfine 500 lira aylıkla katılmış oldum. Yusuf Ziya kadrolu çalışanlardan Akbaba dışındaki dergilere çizmemizi istemezdi. Kadrolu olarak Yalçın Çetin ve ben belli bir süre çıkan mizah dergilerine karikatür çizemedim. Sonra Vatan Gazetesi'ne günlük çizmeye başlayınca Akbaba kadrosundan ayrılarak parçabaşı karikatür çizmeyi sürdürdüm. O yıllar Akbaba'ya 1952 ve 1953 yıllarında çizilen arkadaşlar çizdikleri karikatür sayısı ve anlaştıkları ölçüde para alırlardı.

Yusuf Ziya daha sonraları o dönemin başbakanı olan Adnan Menderes'ten Aziz Nesin için izin alarak "benim gazetem altın da olsun" diyerek kadrolu ve imzalı olarak çalışmasını sağladı. Bu defa 6-7 Eylül olaylarından "sorumlu" olarak tutuklanan Aziz Nesin'i CANI SIKILMASIN diyerek tutuklu bulunduğu süre içinde de çalışmasını ve bir an önce de Akbaba'ya dönmelerini sağladı. Bu nedenle Aziz abi, Yusuf Ziya'yı sever ve sayardı. Şairliğini bir yana koysak, iyi insan derdi. Ama yine de hakkını verir "Beni siz var ettiniz" derdi. O dönem Aziz abinin kalemi sanki koşardı, daha yeni bitirdiği bir hikayesinin başlığını ben bitirmeden ikinci hikayesini başlık yapması için Yalçın Çetin'e verirdi. Hikaye dışında fıkra, mizahi şiir daha ne gerekiyorsa, tümünü o yazardı. Akbaba'nın sayfalarını o doldururdu. Yusuf Ziya ona "Azizciğim, şu başyazıyı da sen yaz da ben de rahat edeyim" derdi. Akbaba'nın yazı işleri müdürü Selami Münir Yurdatap, film yapımcısı Kadri Yurdatap'ın babası, Yusuf Ziya'dan sonra Aziz Nesin'in en sevdiği ve saydığı ve hepimiz için saygı değer olan Selami beye takılmadan duramazdı.

Selami bey acılı yemeği çok severdi, her gün sefertası ile evden yemek getirir, öğlen yemeğini çalışma masası üzerine serdiği gazete kağıdı üzerinde yedi. Yine böyle acılı yemek yediği bir gün Aziz abi: "Selami bey, acılı yemeği çok seviyorsun, acılı yemek insana düşmandır, düşman." diyerek takıldı. Selami bey ise sefertası içine uzanmış kafasını hiç kaldırmadan yemeğini kaşıkla: "Azizciğim, Peygamber Efendimiz, düşmanlarınızı sevin buyurmuşlar." dedi. İşte böyle ve buna benzer pek çok fıkranın ve çizim fikrinin üretildiği bir mizah evi idi Akbaba. 1950 kuşağı aynı heyecan ve üretimi bugün de sürdürüyor. Aramızdan ayrılanların bile çizimleri hiç eskimeden duruyor ve bizi yeniden heyecanlandırıyor. Bunu şunun için söylüyorum. Karikatür bir inancın duyarlılığından kaynaklanan üretim olduğuna inanıyorum. Karikatürü bir eğlence edimi olarak görmüyorum. Biraz büyük harflerle söyledim ama, gerçek inancım bu. Akbaba yayını sürdürürken birçok mizah dergisi daha yayın hayatına katıldı. 1950 sonları ve altmışlı yılların başlarında... İlhan Selçuk ve Turhan Selçuk'un çıkardıkları "Kırkbir buçuk" ve daha sonraları yine aynı ekibin çıkardığı "Dolmuş", "Taş" ve "Karikatür" dergileri daha sonra taş dergisi ile karikatür dergisinin birleşimiyle "Taş-Karikatür" adını alan karikatür dergisi ve altmışlı yıllarda "Tef" dergisi... Tüm bu dergiler dar bir karikatürist kadrosu ile çıkıyor muhalefeti gereği sadece adı Demokrat olan baskı bir zihniyetin baskısı sonucu kapatılıyor, tekrar yeni bir isimle yayın hayatına katılıyor, muhalefeti gereği bu olaylar tekrarlanıyordu.

Bu dönem içinde Akbaba'nın yaşayabilmesi yayımının sürekli olmasını sağlayan unsur Yusuf Ziya Ortaç'ın Akbaba'nın kanatlarını rüzgara göre açmasını bilmesinden kaynaklanıyordu. Ve bu durum, Akbaba'dan ayrılmamıza neden oldu. Aziz Nesin'le "Zübük" dergisinde bir araya geldik. Dolmuş, Taş karikatür, Tef dergilerinde bağımsız çalışarak devrin baskı iktidarına karşı muhalefetimizi sürdürdük.

Akbaba ise bu dönem büyük yaralar almıştı. 1970 sonraları Yusuf Ziya Ortaç'ın ölümü ile oğlu Ergin Ortaç'ın çıkardığı Akbaba başarılı olamadı. Çünkü o dönemde bu günkü gibi bir telefon rehberini dolduracak kadar karikatürist bolluğu yoktu...

O, ağzından “dayanışma”, “emek” gibi kelimeleri duyduğumuz bir zamanların golcüsü, şimdinin genç teknik direktörü **Aykut Kocaman**. Son günlerde İstanbulspor’da yaşanan olaylarla gündemde. Genç teknik direktör olup bitenleri Hayvan’a anlattı.

Herkes Ne Kadar da Kolaycı

HAKAN DİLEK

İstemediğiniz şekilde görevinizden ayrıldınız.

- Çok uğraş verdik. Maddi beklentiler, bunun yanında kariyer beklentileri bir kenara bırakıp şöyle dedik; bu kadar güzel bir ortamı nereye ne kadar ve nasıl götürebiliriz...

İstanbulspor’da neler oldu?

- İstan-

bulspor’da hep sıkıntılar vardı. Geçici önlemler alınarak sıkıntılar gideriliyordu. Bu sezon bağlı olduğumu, daha doğrusu bağlı olduğumuzu sandığımız grubun yaşadığı sıkıntılar, bizim mali ve idari sıkıntılarımızı artırdı. Kulübü terk ettiler. Ya da kulübü halâ ve halâ profesyonel yöneticilik yapma gayreti içinde olan Adnan Sezgin’e devrettiler. Ben futbolculara bu sıkıntıları anlattım. Ve öyle bir yere geldik ki; sağınız solunuz önünüz arkanız kapalı.

Yani çözüm üretecek durum kalmadı...

- Evet. Biz kulübün hissedarlarına çağrı yapıp futbolcuları da bu duruma ortak etmelerini istedik. Yani on liralık alacaklarının hiç olmazsa üç lirasını vereceğiz deyip iyi niyet gösterebilirler. Futbolcular da iradi olarak bu duruma katlanmayı göze alsınlar ya da almasınlar. Ya da alıcı gruplara, kişilere dev edilsin kulüp. Borçları da üstleniyorlar çünkü. Bakın takımdakiler muazzam bir adamlık ve dayanışma ruhu gösterdiler ve takımı buraya kadar getirdik. Onların sıkıntılarını çözecek bir durum gelişmedi. Siz de çözümsüz kalacağınızı gördüğünüz zaman bir şey yapma gereğini duyuyorsunuz.

Siz bir anlamda antrenörden çok idareci gibi de davrandınız.

- Belki antrenörün görevi bu değil ama Türkiye’de bunlarla da uğraşmak zorundasınız.

Antrenörlerin iyi bir ajitator de olmaları gerekiyor. İyi ve düzenli konuşmak zorundasınız değil mi?

- Okumayı seviyorum öncelikle. Çok iyi bir konuşmacı olduğumu zannetmiyorum ama içtenliğimi ortaya koyuyorum. Benim en büyük farkım budur. Grubu rencide etmeden, yapay olmayan yollardan anlatmaya çalışıyorum. Oyuncu da bunu anlıyor zaten. Sen öyle değil miydin? Ben öyleydim. Antrenörü hep tartardım.

Adam doğruysa söyledikleri sabun köpüğü bile olsa dinlersin. Oyuncu seçimin, tavırların, adaletli oluşun sonunda şu gündeme geliyor; bu adam doğru...

Futbolcunun mali problemlerine de çözüm bulmak zorunda kalıyordunuz.

- Evet. Meslek aşkı

dedim, dayanışma dedim, takım olmak güzeldir dedim, futbolu seviyorum dedim, bakın ben futbolcu olmasam halı sahalarda futbol oynayacaktım, o kadar seviyorum futbolu diye anlattım. Bu bir sevgi işidir dedim, buraya kadar geldik. **Bu da yerini buldu demek ki...**

- Bana çok destek oldular. Ne bir kapris yaptılar ne de önemli bir zorluk çıkardılar. Şimdi benim üstlendiğim zorlukların yanında duran, destek olan bir gruba karşı da ben yapamıyorum, bırakıp gidiyorum demek çok da etik gelmedi bana. Ama son durumda o insanları kanalize edecek bir şey kalmayınca orada kalmanın bir esprisi olmayacaktı.

Ve ayrıldınız...

- Amaçlarımdan bir tanesi futbolcularımın önünü açmaktı. İstedikleri gibi davranamıyorlardı. Bir de Türkiye’de tavırla bir taşın yerinden oynamasını sağlamak. Sekiz senedir bu kulüpte yapı taşı olduğumu düşünüyorum. Önden bir tavır koyduğumu düşünüyorum...

Doğruyu söyleyeni dokuz köyden kovarlarmış. Siz köyde iş bulamaktan korkmuyor musunuz?

-Tavırlarımın içine art niyet eklerseniz yöneticileri ürkütürsünüz. Ama benim korkunç iyi niyetim var. Adaletli ve güvenilir ve vefalı olma anlamında daha önemli şeyler var. Hele Türkiye şartlarında 8 sene var olmak hiç kolay değil. Bunun bir anlamı olmalı. O anlam da mesleki ve insani anlamda güvenilir bir insan olmanızdır.

Yani doğruyu söyleyene onuncu köy vardır diyorsunuz... Vefa duygusunun giderek azaldığından söz ediyoruz. Galatasaray’da da buna benzer şeyler yaşanıyor.

- Hiç girmek istemem oraya. Ama genel anlamda şunu söyleyebilirim; egemenlerin uygulamalarına maruz kalan insanların aynı cesaretle, mukavemetle kendi yaşamlarını mesleklerini sürdürmeleri. En güzel örnek benim. Bitti denilen yerde seninle de bunları tartışabiliyorum, kamuoyuna mesajlarım ulaşıyor, ayakta kaldığımı görüyorum hissediyorum en azından.

Dil dişin ağrıyan yerine değermiş. Profesyonel Futbolcular Derneği ve örgütlenme zorunluluğu bir kere daha gündemimize girdi...

- Evet bir kere daha. Hem de iflah olmayacak bir kere daha... Benim de içinde bulunduğum bir yerdi PFD. Büyük mesafeler alabilecek bir yerdi. Muazzam bir sektörden söz ediyoruz, bu sektörün olmazsa olmazı futbolculardan bahsediyoruz, her sektör örgütlenmeyi başarırken bizim alanımızda hem benim hem de oyuncuların üzerinde hakim duygudur

gemisini kurtaran kaptan düşüncesi.

Antrenörlerin durumu da farklı değil galiba...

- Antrenörler bunu bir nebze olsun aştılar. Futbolcular bireysel olarak kurtulmanın peşine düştüler. Oysa bu sektördeki en büyük güç futbolculardır. Onlar olmasa ne sen bu soruları sorabilirsin, ne ben bu yanıtları verebilirim. Ama onların yan yana gelmeleri mesleklerinin tanımını yapmaları. Mesleklerinin ne olduğunu görmeleri ve tavır almaları gerekiyor.

Ekonomik yetersizlikler, yetersiz kadro, taraftarsız bir kulüp... Ve her şeye karşın yine de sıralamada iyi bir yer. Sizin elinizde “sihirli değnek” mi var?

- (gülüyor) Bu sihirli değnek meselesi sihirli bir sözcük gibi söylenir oldu. Hep güldürmüş bir o kadar da düşündürmüştür beni. Herkes ne kadar kolaycı. Yani emek, mücadele, uğraş gibi kelimeler yok, sihirli değnek var.

Ama olanlar biraz sihirbaz olmayı gerektirmiyor mu? Sizi özel kılan bir şeyler olmalı...

- Benim futbol oynarken de düşündüğüm antrenörlük yaparken de gözlemlediğim şey vardı; futbolcularla ilişkinizin iyi olması. Doğru yerde ve zamanda doğru ilişkiler kurmak.

Bütün olanaksızlıklara rağmen İstanbulsporlu futbolcuların sahadaki vakar neden kaynaklanıyordu?

- Bizim gibi kısıtlı kadrosu olan takımında kırmızı kart gören bir futbolcuya en büyük tepkimiz -herhangi bir nedenle, tabi ki mücadele anında kart görülür- ‘kırmızı kart gören arkadaşımız bizimle aynı odaya bir daha gelmesin’ olmuştur. Bu en üst düzey futbolcu da olur en alt yaş grubundan futbolcu da. Bu bir mesajdır onlara. Bir kere kariyerlerine yakışmıyor.

Tam da gelmek istediğim yer burasıydı. Koca bir “camia”-bu kelimenin gözünü seveyim- var karşınızda. Hakemi, idarecisi, futbolcusu... Sevgisiz, emek tanımaz, kadir kıymet bilmez bir güruh içinde sevgiyi, anlayışı, dostluğu, ekip ruhunu savunuyorsunuz. Siz sevginizi bu bütünün içinde nereye koyuyorsunuz?

- (gülüyor) Bozuk bir düzen var tabi. Ben iflah olmaz bir kötümser değilimdir. İyileşeceğine inanıyorum. Tamam sektörün artık sevgiden baygıdan bahsedecek hali kalmadı. Dahası bu tür kavramlar her şeyin kazanmaya endekslediği bir dönemde bu türden kavramların da telaffuzu güçleşti. Ama şu olmalı; saygı olmalı.

Saffet Akbaş ligin başında **Fenerbahçe**'yi yendikleri maçtan sonra kendisine uzatılan mikrofonlara konuşuyordu; "Fenerbahçe büyük bir takımdır. Ben şimdi o takımdaki arkadaşlarım için üzülüyorum. Çok yüklenecekler!" Konyaspor'la oynanan ilk yarı son maçının bitiminde yine Saffet'in söyledikleri konuşuluyordu; "Arkadaşlarım paralarını alamıyorlar, eve ekmek götüremiyorlar, benzin paramız bile yok. Gol olmuş olmamış bana ne!" Saffet 6 aydır para alamadıklarını, eğer durum düzeltilmezse takımın küme düşeceğini iddia ediyor, bir çağrıda yöneticilerine yapıyor, futbolcuların sabredecek güçleri kalmadığını, böyle giderse takımı bırakabileceklerini belirtiyordu.

Yarınımızı Görmeden Oynuyoruz

Takım arkadaşların için yaptığın açıklamayı ortasında üzüntülü ve ağlamaklı yarıda bıraktın...

- Tam altı aydır paramızı alamıyoruz. Size gerçekmiş gibi gelmiyor ama bazılarımız ev kiralarnı ödeyemiyorlar, bazıları arabalarını tamirciden alamıyor. Kira parası yok, yemek için para yok, çocukların okulu için para yok, benzin parası yok. Eee benim benzim param yoksa, maçı kaybetmişim kazanmışım, gol kaçmış kaçmamış bana ne! Bu şartlarda namusumuz, onurumuz için sahaya çıkacağız, çünkü protesto etmek maçlara çıkmamak gibi bir lüksümüz de yok. Yasalar böyle. Buraya kadar iyi kötü dayandık, şu anda kampta olmamız gerekirdi ama gidemedik. Bazı arkadaşlar bakkallara borç yazdırmaya başladılar.

Naklen yayından bir miktar para geliyor. Buna rağmen yine ödeme yapılmadı mı?

- Zaman zaman bazı futbolcuların aşırı ihtiyaçları karşılandı. Mesela, memleketine gidecek parası olmayan oyunculara para verildi. Kaldı ki insanların geçen seneden alacakları var. O para da yetmez ki...

Yöneticilerinizin tutumu nedir?

- Bu işi para için yapıyoruz. Bir yere kadar duygusal davranabiliriz. Ama yaşam paraya dayalı. Adnan Sezgin, Sinan Dinler ve Aykut Kocaman'ı bir kenara bırakmak istiyorum, kulübün sahipleri bu takıma bir çözüm bulmalı. Adnan abi de bizim gibi işçi sayılır. Onun da yapacak bir şeyi yok aslında. Otuza yakın futbolcu var burada. Hakkımızı biz aramalıyız.

Aykut Kocaman'la bir anlamda kader birliği yaptınız. Nasıl bir teknik adam Aykut Kocaman?

- İddiam odur ki F.Bahçe üç dört sene şampiyon olacaksa Aykut Kocaman'ı almak zorundadır. Aykut Hoca, er veya geç bu takıma gidecek. O benim bugüne kadar gördüğüm en iyi hocalardan biri. F.Bahçe onu mecbur alacak.

Peki transfer yapan futbolculardan gelen paralardan da mı yararlanamadınız?

- Hayır. Petkov ve Selçuk'un transferinden gelen paralar en azından ufak gereksinimlerimizi karşılamaya yarardı. Ama o da bize aksettirilmedi. Açıkçası ben onların futbolu sevdiklerini de zannetmiyorum. Burayı bir yatırım aracı olarak gördüler. Patronlarımız futbolu seviyorsa, elinde iki tane 1. Lig'de oynayan takımı var. Hiç mi bakmazsın takımlarının durumu ne diye?

Patron malına da mı sahip çıkmadı?

- Evet. Bize çok haksızlık yapıldı bugüne kadar. Konyaspor maçında mağlup olmamız için elinden geleni yaptı hakem. Elinde televizyon var, gazete var; ama hiç bize sahip çıkmıyor. Başarılı olduğumuz zaman zaten her kanal bize yer veriyor. Takım sizin ama siz takım kendinizin değil gibi yapıyorsunuz. Bir de mağduriyetimizi gösteren haberi yayınlamışlar. Vah vah İstanbulsporlu futbolcuların durumu çok kötü falan gibi haber yapmışlar. Çıldırma işten değil.

Belki ligimiz bu şirketleşme işine hazır değildi?

- Ben şirketleşmenin doğru olduğunu düşünüyorum. Ama tek bir kişi üzerine kurulmuş bir şirkete ben kesinlikle karşıyım. Kulüplerin tek bir kişiye kesinlikle verilmemesi gerekiyor. Cem Uzan, 300 tane şirketiyle uğraşıyor. Belki bize vakit ayıramıyor. Çok katımlı şirketler üzerinden yürümeli kulüpler... Kaldı ki ben çalışanı olarak bu şirketin kararlarında söz sahibi olabiliyordum.

Çalışanları da Uzan'a karşı tepkili. Ama hükümetin Uzan Grubu'nu mağdur ettiği söyleniyor...

- Olaya iki tarafın da hatalı olabileceğini düşünerek bakmak daha doğru olur bence. İki taraf da hata yapabilir...

Şu anda iyi sonuçlar alarak sıralamada iyi bir yerdesiniz...

- Biz genelde gençlerden kurulu bir takımız. 22'ye yakın genç oyuncu var. Bu gençlerin başka takımlara transfer olması için fırsattır. Bu düşünceyle mücadele ediyoruz. Eğer iyi bir durumdaysak bunda Aykut Kocaman'ın payı çok yüksek. Ama karşımıza hep maddi problemler çıktı. Düşünün, koca kulüp-

te 'bir nescafe içebilir miyim' düşüncesindesiniz. Telefon dahi açamıyorsunuz. Bu şartlarla yaşamaya çalışıyorsunuz. Yalnız sürekli bugün için lüks gelebilecek gereksinimlerinizden söz ediyorsunuz ve bu da tepki alıyor.

Bir aileniz var. Onlara bakmak zorundasınız. Bu da mı lüks? Bizi ne zannediyorlar? 150 milyon taksitle araba alınıyor artık. Ulaşamadıkları şeylere sahip olduğumuz için duyuyorlar bu tepkiyi. Oysa -Avrupa Birliği'ni tartışıyoruz- otomobil sahibi olmak kadar kolay ne var? Bizde bunlar çok zor olduğu için böyle görüyorlar. Yarınımızı görmekten oynuyoruz. Bu en zor şeydir. Oynarken de bunu düşünüyorsunuz.

Sinirleniyorsunuz. Sahada kart görüyorsunuz. Eğer bu durum düzelmezse benim görebildiğim kadarıyla İstanbulspor büyük ihtimalle İkinci Lig'e düşer. Adanaspor da düşebilir.

Bu durumda takımdan kopmalar olacaktır herhalde...

- Kulüpten alacakları var oyuncuların. Bugüne kadar hiç kimse federasyona yazı yazmadı.

Takımdaki yabancıların tepkisi nedir?

- Onlar da aynı durumda. Özveri gösterdiler.

Futbol Federasyonu bir çözüm öneriyor mu?

- Federasyon ne kadar yardım edebilir? Daha köklü bir çözüm gerekiyor mu? Sonuçta bu kulübün bir sahibi var. Benim bir çıkarım yok. Aslında dönüyor dolaşıyor iş sendikaya geliyor. Profesyonel futbolcular akıllı olsalar sendikalaşır. Bugün benim başıma gelen yarın onların, bir başkasının başına gelecektir.

Profesyonel Futbolcular Derneği var. Sonuçta ekonomik kaynaklı problemlerin çözüm yeri değil elbette. Çünkü bunun çözümü için

sendika gerekir. Ama yine de dernekle bir dayanışma içinde olabiliriz...

- Henüz sendikaya yabancı bir durumda futbolcular. İnsanlar sendika denince korkuyor. Profesyonel Futbolcular Derneği dedikleri bir yer var. Üyeyim. Üye olduğumdan da utaniyorum. Sadece benim ismimi kullanarak orada dünyanın parasını yiyorsun. Benim aklıma bu geliyor. Federasyona baskı kur, bilmem ne yap. Normalde sendikanın yapması gereken şeyi bu derneğin yapması gerekiyor. Ama ses çıkarttıkları yok. Ben diyorum ki futbolcular birlik olsalar, deseler ki "İstanbul ve Adanasporlu oyuncuların alacakları verilmiyor. Bu yüzden biz bu hafta maça çıkmıyoruz." Bakın olay nasıl halloluyor. İstanbul ve Adana kaderine terk edilmiş durumda... Bir tane futbol takımı bizim durumumuzla ilgilenmiyor. Neredesiniz? Bana dokunmayan yılan bin yaşasın anlayışı olduğu sürece bizden hiçbir şey olmaz.

Yani sorunlar futbolcuların dayanışmasıyla çözülmeli diyorsun...

- Dedim ya sendika olsaydı bunlar yaşanmazdı. ♪

hakan_dilek@hotmail.com

“O halde faşistlere de saygı duymalıyız. Ya da gerici fanatiklere?” Geniş alını kırıştı, bir süre suskun kalarak beni süzmeye başladı. “Öyle mi?” diye üsteledim, onu kıstırmış olmanın keyfiyle.

Ölüm Nereden ve Nasıl Gelirse

AHMET ÜMİT

Birsen Başaran'ın anısına...

Çoğu yaralı iki yüz kadar Çinli, kapatıldıkları okulun tenefüşhanesinde ölümlü bekliyorlardı. **Kiyo ile Katov**, bu yenilmiş devrimci topluluğunun içinde yan yana uzanmışlardı. Kaynar suyla doldurulmuş kazana canlı canlı atılan her tutsağın ardından, lokomotifin sıranın yeni birine geldiğini haber veren düdük sesini her duyduklarında bedenleri kendiliğinden korkuyla kıpırdanıyor, her kıpırdanış onları biraz daha yakınlştırıyor-du.

Dokunmak belki de yaşamları boyunca hiç bu kadar anlamlı olmamıştı; dokunmak ve konuşmak. Hiç susmadan konuşuyorlardı. Lokomotifin düdüğünü duymamak, bu ilençli sesi yok saymak, zamanı parçalamak, havası giderek ağırlaşan bu mekandan kurtulmak için. Hiç ara vermeden, hatta gereksiz tek bir soluk bile almadan yeniden devrimin son saatlerini aktarıyorlardı birbirlerine. Sözcükler, onları yaşadıkları dehşetten uzaklaştırıyor, korkunun düşüncelerini ele geçirmesini engelliyordu.

Ben, elimdeki romanın açtığı o tuhaf koridordan geçerek, sözcüklerden oluşan bir aynada onları izliyordum. Aramızda yetmiş yıllık bir zaman vardı. Zaman dondurulmuştu; olaylar bir kadavranın kanı çoktan çekilmiş damarları gibi lacivert tüneller halinde gözlerimin önünde uzanıyordu. Kiyo ve Katov, öldürülmeyi bekleyen öteki iki yüz devrimci gibi çağımızın insanlarıydı; bu çağ henüz çok gençken, umut doluyken, insanları heyecanlandırabiliyorken yaşamışlardı. Ben, çağımın yorgun, yenik günlerini sürüyordum. Belki de bu yüzden, tıpkı yaşlı bir insanın gençlik günlerini göz yaşları içinde anımsaması gibi elimdeki kitabı yüreğim burkularak okuyor, elimdeki romanın kahramanları olan Katov ve Kiyo için ke-der duyuyordum. “Onların sizin acımanıza ihtiyaçları yok!” dedi bir ses. Hayır okuduğum sayfada böyle bir diyalog yoktu. Ses dışarıdan geliyordu. Başımı çevirince, aşına bir yüzün kendinden emin bakışları selamladı beni. Karşımda elimdeki romanın yazarı **Andre Malraux** duruyordu. Tuhaf ama şaşırmadım. “Onlara acıdığımı da nereden çıkarıyorsunuz?” diye sordum. “Acıyorsunuz,” dedi. “Onları yenilmiş bir davanın insanları olarak görüyorsunuz.” “Onlar için üzül-duğüm doğru ama ...” “Yanlış,” dedi ke-

sin bir ifadeyle. “Üzülmek yerine onlara saygı duymalısınız.” “Kuşkusuz... Onlar birer kahraman.” “Hayır,” dedi çabamı boşa çıkararak, “Kahraman oldukları için değil. Bu boş, anlamsız yaşamı kendilerince anlamlı kılmaya çalıştıkları için onlara saygı duymalısınız.” “İyi de üstad,” dedim. “Onların yaşama vermeye çalıştıkları anlam doğrulanmadı ki!” “Söylediklerimi anlamıyorsun. Önemli olan anlamın doğruluğu ya da yanlışlığı değil. Bu çabanın kendisi.” “O halde faşistlere de saygı duymalıyız. Ya da gerici fanatikle-re?”

Geniş alını kırıştı, bir süre suskun kalarak beni süzmeye başladı. “Öyle mi?” diye üsteledim, onu kıstırmış olmanın keyfiyle. “Öyle değil,” dedi. Sesinde en ufak bir öfke belirtisi yoktu. “Ben yazgılarına meydan okuyan insanlardan söz ediyorum, boyun eğenler ya da boyun eğdirenler beni ilgilendirmiyor.” “Ya kahramanlarınız?” diye sordum elimdeki kitabı usulca sallayarak. “Kiyo ile Katov yenilmeselerdi, Şanghay’daki ayaklanma başarıya ulaşsaydı, onlar da boyun eğme-yecekler miydi, eğdirmeyecekler miydi?” Hiç duraksamadan yanıtladı sözlerimi: “Katov Moskova’nın adamı, onun için kesin bir şey söyleyemem ama Kiyo boyun eğmezdi. Beni ilgilendiren de Kiyo gibiler. Hiçkimseye kulluk etmeden, kendi yazgılarını yaratmaya çalışanlar. **Dante’nin İlahi Komedyası’nı** bilirsiniz. Onun **‘Cehennem’**inde saygı duyulacak pek çok günahkar vardır ama beni en çok etkileyen **Kapaneus**’tur. Kapaneus atıldığı cehennemde ateş yağmuru-na aldırmadan Tanrı’ya kafa tutmayı sürdürür (1).” “Buna hiçbir itirazım yok,” dedim. “Ben de Kapaneus’a saygı duyuyorum. Ama insanoğlunun yazgısını öyle gönlünce belirleyemeyeceğini de biliyorum. Mesela, ölüm. Ölüm, hepimizin başına gelecek, ne kadar uğraşır-sak uğraşalım, hiçbirimiz ondan kaçamayız.” “Doğru,” dedi, “ölüm-den kaçamayız ama dünyadan geçtiğimizi gösteren bir iz bırakarak yok oluştaki kafa tutabiliriz. Varolduğumuzu kanıtlayabiliriz. Dahası güzel bir yaşam

Andre Malraux

için döğüşerek ölümü anlamlı hale getirebiliriz.”

Hamaset kokan bu lafları o kadar çok duymuştum ki, gülmeye başladım. “Çok mu komik?” dedi. “Özür dilerim, komik olduğu için gülmedim. Daha güzel yaşam projelerinin çoğu fiyaskoyla sonuçlandı da...” Ondanda daha sonra yaşamış olmanın verdiği avantajın getirdiği ukalalıkla sürdürdüm sözlerimi. “Tabii sizin bundan haberinizi olamazdı. Çünkü ölmüştünüz.” “Erken ölmüş olmam bunları görmeme engel değildi. Böyle sonuçlanacağını biliyordum.” “Biliyor muydunuz?” “Elbette biliyordum. Komünist hareketin Çin devrimindeki, İspanya savaşındaki tutumu dünya devriminin geleceği hakkında yeterince ipucu veriyordu.” Bilgiçliği canımı sıkmaya başlamıştı. Ben de onun canını sıkmak istiyordum. “Bu yüzden mi devrimci eylemi bırakıp, De Gaulle hükümetinde Kültür Bakanı oldunuz?” dedim. Gözlerini ilk kez öfkenin bürüdüğüne gördüm. “Bunu size açıklamak zorunda değilim,” dedi. “Dahası bunun yanlış bir şey olduğunu da düşünmüyorum. Ben Çin’deki ayaklanmaya katıldığım da, İspanya göklerinde faşistlere karşı savaştığımda da, Fransa Kültür Bakanı olduğumda da aynı anlayışı sürdürdüm.” “Ama yine de Fransız bürokrasisinin görkemli salonlarındaki sıkıcı törenlerini, anti-faşist barikatların heyecanı dolu anlarına tercih ettiniz...”

Yanıt veremedi. “Hadi itiraf edin,” diye üsteledim, “siz de devrimci eylemden, toplumsal dönüşümden umudunuzu kesmişsiniz!” “Umut ya da umutsuzluk, bu durumu

açıklamaya yetecek sözcükler değil,” dedi. “Bazen tek bir sözcük, bütün bir yüz-yılı anlatabilir,” dedim. “Unutmayın, sizin de romanlarınızdan birinin adı ‘Umut’tu.’” “Haklısınız ama insanların umut ya da umutsuzluk gibi belirsiz sözcüklerin peşine takılmasını doğru bulmuyorum. ‘Toplum bence, kötü kurulmuş da düzeltilmeye elverişli bir şey değil, düpedüz saçma ve anlamsız. İkisi arasındaki farka dikkat et (...) Saçma! Saçma diyorsam, akla uymuyor demek istemiyorum. İsterlerse değiştirsinler bu düzeni, umrumda değil. Beni yıkan onun adaletsizliği değil zaten, daha derin bir şey, ne kadar bağlanmak istersem isteyeyim, bu bağlılığa toplumsal bir biçim veremiyorum. Nasıl dinsizsem, öyle toplum dışıyım ben...’(2)” “Sizi anlamakta zorluk çekiyorum,” dedim, elimdeki kitabı masanın üzerine bırakarak. “O halde neden Çin’deki devrime katıldınız? Neden İspanya İç Savaşı’nda uçak filosu kurup, cumhuriyeti korumaya çalıştınız?” “Dudaklarında yarı alaycı bir gülümseme belirdi. “Gerçekten anlamıyor musunuz?” “Evet, anlamıyorum.” Bir süre beni izledikten sonra eliyle masanın üzerinde duran sigara paketini gösterdi. “Sigarandan alabilir miyim?” “Tabii, buyrun.” Sigarasını yakıp, derin bir soluk çektikten sonra, “İnsan ancak kendini yaratarak savunabilir,” dedi; sanki bir şifre açıklıyormuş gibi sözcüklerin üzerine basa basa konuşuyordu. “Yaşamın saçmalığı ortada ama insanlar hep bir anlam için yaşadılar. Düşündüler, tartıştılar ve eyleme geçtiler. Eylem çok önemli. İnsanları gerçek kardeşler haline getiren eylemdir. Aynı barrikatta, senden kat be kat düşmana karşı döğüşmek, terin, kanın birbirine karışması. Gövdeni bir başkasına siper etmek. Ölüm iki metre ötelindeyken bunları yapabilmek yaşamı değerli kılmaktır.” Konuşmasını kesip bir an yüzü-

me baktı. "Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Ama yanıtımı beklemeden sürdürdü sözlerini. "Belki herkesin kendi kışını kurtarmaya çalıştığı şu günlerde söylediklerimi anlamam çok zor. Başkaları için bir şeyler yapmak, ekmeği, sevinci, umudu paylaşmak, korkmadan, yalakaşmadan, dünyadan ve kendinden emin yaşamak..." Yeni den sustu, benden ses çıkmayınca, Mucize gibi geliyor değil mi?" diye sordu. "Ama inan olabiliirdi. Olanaksız olan gerçekleşebilir, dünya değişebilirdi." Kederlenmişti, onu anlıyordum, duygularına saygı duyuyordum ama bir de gerçek vardı. "Ne yazık ki olmadı," dedim, "dünya değişmedi." "Yanıyorsunuz. Belki istediğimiz gibi olmadı ama yine de değişti. Daha önemlisi biz o değişimi yaşadık. Çin'den İspanya'ya kadar o rüzgârla soluk aldık, o rüzgârla savrulduk. Kısacası yaşamı hissettik. Ölümün ensemizde olması bizi yıldırmadı. Belki de ölüm ensemizde olduğu için yaşam daha anlamlı, daha güzeldi." Gözlerinde gölgelerin kıpırdandığını gördüm, ölüme gitmek üzere olan Katov ve Kiyo'nun fısıltıları çınlar gibi oldu. Onların sesini bastırmak için,

"Yaşamın değerini anlamak illa da ölüme yakın olmak mı gerekiyor?" dedim. Derdini anlatamayan birinin çaresizliği içinde başını salladı. "Kimsenin ölmesini ya da acı çekmesini istemem. Bunlar olmasın diye dövüştüm; politikadan sanata geçişim de bu yüzden. Ama şunu da söylemeliyim ki ölüm karşısındaki tavrımız, yaşam anlayışımızı da belirler. Ya ölüme teslim oluruz, ya da onu aşmaya çalışırız. Beni heyecanlandıran ölüme teslim olmayan insanların başkaldırılarıdır." "Yaşamın anlamını yalnızca ölüme bakarak belirlemek saçma değil mi?" "Hiç de saçma değil," dedi. "Yazgınız olan birçok şey gibi ölümlle de yüzleşmemiz gerekir. Bu cesareti göstermeliyiz. Gösteremezsek anlamsız, heyecansız, renksiz bir yaşamı hak ederiz." Onun böyle söylev verir gibi konuşması canımı sıkıyordu. "Peki," dedim "sizin kahramanlarınız çok mu renkli? Çok mu iyi bir yaşamları var?" Gülümseyerek masanın üzerinde duran romanı gösterdi. "Bunu anlamanız için elinizdeki kitabı bitirmeniz gerek." Gözlerim bir an romana kaydı, alıp okumak isteği uyandı içimde. Sonra onun beni etkilemeye başladığını farkederek, vazgeçtim. "Okumak zorunda değilim," diyerek başımı kaldırdım. "Size şunu söylemek..." sözcükler ağzımda kalmıştı. Çünkü Malraux yoktu.

Odanın her yanına baktım, bizim Fransız yok, kaybolmuştu. Gözlerim yeniden kitaba takıldı. Ama kendimi yenilmiş gibi hissediyordum, kitabın kapağını açmayı kendime yediremiyordum. Öte yandan yarım kalmış bu tartışma, merakımı kamçıliyordu. Dayanamayım açtım kapağını, kaldığım yerden okumaya başladım. "Zamanın en yüce duygularını ve en büyük umudunu yüklenenler için çarpışmıştı o. Yaşamı boyunca birlikte yaşamak istediği insanlar arasında ölecekti. O, şu yatan adamların her biri gibi yaşantısına bir anlam kazandırmış olduğu için ölecekti. Uğrunda ölmeyi kabul etmediği bir yaşamın ne değeri olabilirdi ki... (3)" H

Odanın her yanına baktım, bizim Fransız yok, kaybolmuştu. Gözlerim yeniden kitaba takıldı. Ama kendimi yenilmiş gibi hissediyordum, kitabın kapağını açmayı kendime yediremiyordum. Öte yandan yarım kalmış bu tartışma, merakımı kamçıliyordu. Dayanamayım açtım kapağını, kaldığım yerden okumaya başladım. "Zamanın en yüce duygularını ve en büyük umudunu yüklenenler için çarpışmıştı o. Yaşamı boyunca birlikte yaşamak istediği insanlar arasında ölecekti. O, şu yatan adamların her biri gibi yaşantısına bir anlam kazandırmış olduğu için ölecekti. Uğrunda ölmeyi kabul etmediği bir yaşamın ne değeri olabilirdi ki... (3)" H

ÇENGELLİ İĞNE

Esen Demirel

Eğer İstanbul gibi büyük bir şehirde yaşıyorsanız hayatınızın yarısı yollarda tüketiyor demektir. Mesela ben otobüs kuyruklarında ziyan olan zamanıma çok üzülüyorum...

Otobüste giderken yok olan zamanımı değerlendirmek için, sürekli düşünürüm. Planlar yaparım ama hiç uygulamadım şimdiye kadar...

Her yerde kitap okuyabilen insanlar vardır ya. Ben onlardan değilim. Olsam da şöyle durum heralde...

Çünkü bende dayanılmaz bir "başka insanı merak" vardır. Millet'in konuşmalarını dinlerim durmadan. Kaptırırm bazen...

Bir de yolda müzik dinleyebilen insanlar vardır. Ben dinleyemem. Her an ilginç birisi olabilir hayatta duymam lazım.

Yalnız yolculukları sevmiyorum ben. Yanımda mutlaka bir arkadaşım olacak. Konuşucamdır dir...

Yalnız olmayı en çok sevdiğim yolculuk, vapur yolculuğu. Böyle bir duygusallasırım vapurda.. Şiirler gelir aklıma fırlar...

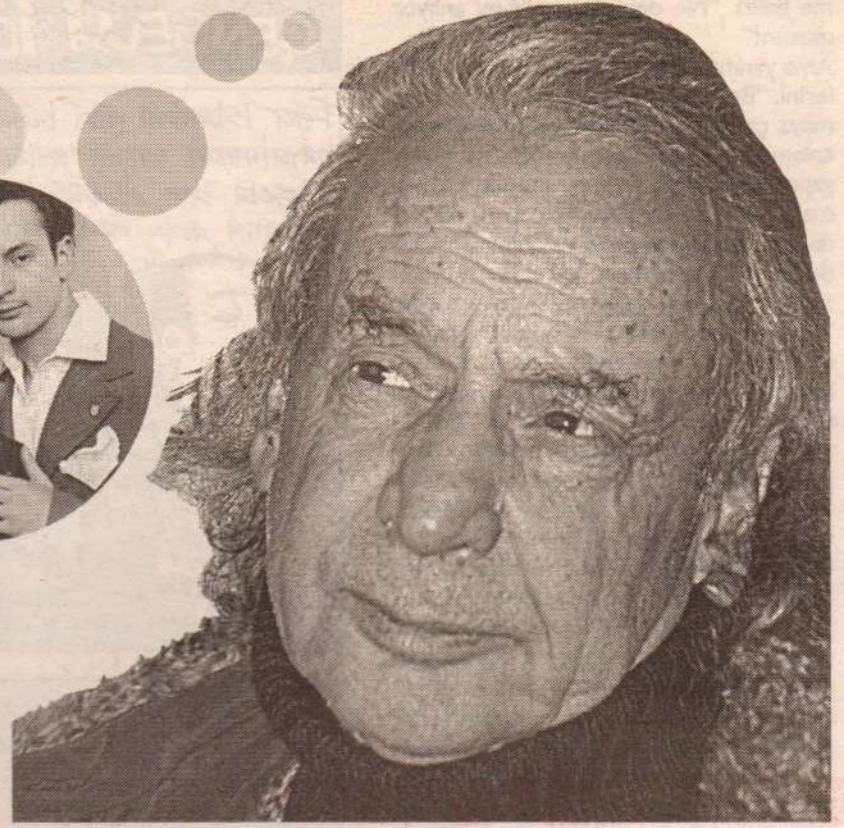
Bir de eve geç kaldığım akşamlar koşar adım yaptığım yolculuklar vardır ki, o en acilisi...

Ama dünyanın en huzurlu şeyi, yaptığım onca meşakkatli yolculuklardan sonra yatağıma uzanıp zonklayan ayak parmaklarımı hissetmektir.. Bir de müzik ağırlım yavaşta, hafif ışık, kahve...

(1) Kapaneus Thebai kentini kuşatan yedi hükümdardan biri. Tanrıları küçümser, onlara aldırış etmezdi. (2) Malraux'un 'Kanton'da İspanya'daki romanından. Çev: Atilla İlhan (3) İnsanlık Durumu Çev: Alev Er

Ot Gibi Yaşamadım

Çocukluk Kahramanları

Çocukluk yıllarımdaki en büyük kahramanlarımdan birisi Michel Zavecyo'nun Pardayanlar'dır. Binbirroman dergilerini severdim. Onlarla büyüdüm. Her pazartesi giderdim Binbirroman Dergisi'ni alırdım.

Mandrake, Maskeli Suvari, yani benim çocukluğum bunları okuyarak geçti. Herkesin bir çocukluk kahramanı vardır. Ama benim hiçbir zaman kahramanım Tommiks olmadı mesela. Çizgi bantları keserdim, birbirine yapıştırırdım, o dönemde sigara kutusu vardı uzun, o kutunun üzerinden bir delik açar, filmleri makaraya sarar oynatırdık.

Bir Gün Bir Kız Kaçırdım

Şimdi ki Kadir Has Üniversitesi'nin yerinde 1950'lilerde Tekel İdaresi'ne ait bir fabrika vardı. Benim de annem o yıllarda bakıcıları olmayan işçilerin çocuklarının bulunduğu yuvada ahlâbâşılık yapıyordu. Beni oraya aldırır ve askerden önce orada çalışmaya başladım. O dönemde İtalyan yıldızı Gina (Lolobrogida)'ya benzeyen bir kız vardı fabrikada. Onunla arkadaşlık yapmaya başladık ve bir gün kızı kaçırtdım. İlk kız kaçırma olayımdır o benim. Soğuksu diye

bir yer vardı, galiba Küçükçekmece'nin ilerisinde. Bir motele geldik. Orada sabahladık. Ama aramızda hiçbir şey olmadı, çok masum bir ilişkiydi. Sonradan duyuldu bu olay. Harbiye'de polisler bizi yakaladı. Karakola götürdüler. Polisler sorguladı. Kızı muayeneye gönderdiler. Sağlam çıktı kız. Kızın ismi de Sevim Kendigelen'di. Karakoldan çıktıktan sonra abileri mi ne, yakınları benim yolumu çevirip yumrukladılar.

Seyyal Taner

Çok insanı sinemaya kazandırdım; bunlardan bir tanesi de Seyyal Taner'dir. İspanya'dan döndüğünde Yılmaz Güney'le Aslan Bey filminde oynaması için aracı oldum. Çok iyi bir yere de gelebilirdi, ama o şarkıcılıkta tercih kıldı ve zaten orada da kendini kanıtladı. İyi dosttık hatta ona Kara Güneş isminde bir şiir yazmıştım. Şiir de sanıyorum Sosyal Adalet Dergisi'nde yayınlandı ve İstanbul Radyosu'nda okundu, şöyleydi; Kara Güneş: *Önce gözlerin geliyor, sonra sen / Sonra New York sokaklarına dağılmış zenciler gibi saçların / Saçlarının her telinde bir Martin Luther King / Saçlarının her telinde vurulmuş bir zenci gibiyim*

Şiir

1950'lilerde İzmir'de Narlıdere'de Sıhhiye Alayında askerlik yapıyordum. Taşrada çıkan dergilere şiirler yazıyordum. "Şairler Yaprığı" diye bir dergi çıkıyordu, o dönemde Nedret Gürçan sahibiydi. Derginin genç şairler için açmış olduğu yarışmaya katıldım. 8:30 Treni diye bir şiirimle 10 genç şair arasına girmiştım. Zaten şiir de sinema da aslında birbirini kucaklayan iki sanat dalıdır. O dergilerde yazanlarla, şiirlerim orada yayınlandıktan sonra tanışmışım. Özdemir Utku, Yılmaz Gruda, Yılmaz Güney, Onat Kutlar. Onlar da o yazdığım dergilere yazmışlar. Aşağı yukarı bir kitap dolusu şiirim vardır, ama hiç şiir kitabı çıkarmayı düşünmedim. Çünkü

benim meselem şair olmak değildi.

Muhallebicide Cinayet

Vaktiyle İstiklal Caddesi'nde Saray Muhallebicisi'nde bir adam sevgilisini öldürmüştü. Bu beni çok etkilemişti o zaman ve bir şiir yazmıştım.

Muhteşem Cinayet

Seni öldüreceğim!.. / Dalların soyunduğu bir gece. / Korkma, / Parmaklarım boğazında kasılmayacak / Ve bir bıçak darbesiyle, / Özgürlüğümü zincirlemeyeceğim. / Seni öldürecekim!.. / Değil, Saray muhallebicisinde / Ve Değil; / Bir Tomson'la yolunun üzerinde. / Seni öldürecekim!.. / Dalların soyunduğu bir gece / Sessiz - sedasız / Kalbimin ta orta yerinde...

Sinema

İlk hatırladığım film Tan Sineması'nda bir kovboy filmiydi. Hatta o gün sinemadan çıkmadım, üç defa o filmi seyrettim. Kovboy filmleri ile sinemaya ilgim başladı. Sonrasında 60 senesinde profesyonel bir gazeteci olarak "Büyük Gazete" diye haftalık bir magazin dergisinde yönetmenlerle röportajlara başladım. Memduh Ün gibi popüler genç yönetmenlerle söyleşiler yapıyordum. Sinema da yaptığım ilk röportajlarımdan bir tanesi Türkan Şoray'la olanıdır. O zaman yeni başlamıştım işe, Enis Olcayto adıyla magazin dünyasının yakından tanıdığı bir gazeteci vardı. Bu arkadaşın motor-sikleti vardı. Peşine takılarak röportajlara giderdim. O bana: "Şiir sana para kazandırmaz, sen gazeteci ol" derdi.

Biz de bunun üzerine gazeteci olduk. Sonradan da bütün film setlerine gitmeye başladım. Gece gündüz film setlerindeydim. Film setlerine gitmeseydim, Türk Filmleri Sözlüğü gibi bir kitap yazılma imkanı yoktu. Çünkü 60'lı yıllarda çekilen filmler hakkında notlar alıyordum, kim oynuyor, kim yönetiyor diye. Onan öncekileri de kişisel araştırmamla ortaya çıkardım. Giovanni'nin çok büyük yardımları da oldu. Eğer bu-

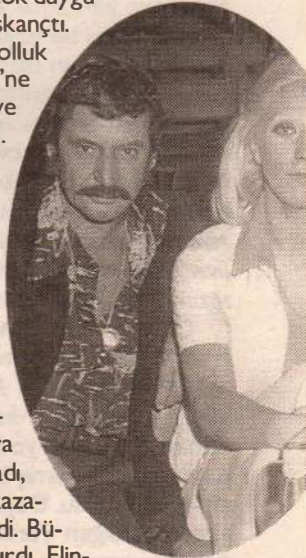
gün 6000 filmin künyesi varsa ve eğer ben bunları çıkarmamış olsaydım, kimse kaç tane film çekildiğini bilemezdi.

Agavni Aluç

Karım hariç, beni yürekten seven bir tek kadın olmuştur. Hiçbir zaman çıkar düşünmeden sevmiştir. Çünkü benim bazı ilişkilerim oldu bazı insanlarla, onlar sinemadan olduğum için çıkar gözüyle baktılar ilişkiye. Bu kız da öyle bir olay yoktu. İsmi Agavni Aluç'tu. Bu kız ruh hastaydı. Ailece görüşmeye başladığımızda bir gün babası "Bu kız hasta, bununla nasıl evlenmeye kal-karsın" dedi. Ben bunu o zaman ruh doktoruna götürüyordum. Galiba Faruk Bayülken'in Nişantaşı'ndaki muayenehanesine... İlk defa bir kadınla evli olmuş gibi oturduğum bir kadındı bu. Dört yıl kadar beraber yaşadık. Çok hassas, çok duyguluydu fakat çok kıskançtı. Kavgalar ettik, karakolluk olduk. Adana Festivali'ne tek başıma gittim diye evi darmadağın etti. Uçakla geri geldim, aldım götürdüm. Yüzüme tırmık atar, gece kulüplerinde, kahvelerde beni arar. Acı bir tutkusu vardı bana karşı. Sonradan anlaşamadık ayrıldık, ama peşimi bırakmadı, alkolik oldu. Yıllar sonra bir gün ablası beni aradı, ağlayarak bir trafik kazasında öldüğünü söyledi. Bütün Kurtuluş onu tanırdı. Elinde bir konyak şişesiyle ya da kadeh-le hep beni arardı sokaklarda. Beni ölümüne severdi. Beni arayarak çıldırarak kayboldu gitti. Onu hatırladıkça vicdan azabı duyarım. Ama bütün suç, onun hastalık derecesindeki kıskançlığıydı.

Ot Gibi Yaşamadım

Ben ot gibi yaşamadım. Çok hızlı ve renkli bir hayat yaşadım. Hiçbir zaman taviz vermedim ama. Bir de şöyle bir yapım

vardı, beraber olduğum kadının bacakları ya-
muksa, onun bacakları-
nın yamuk olduğunu yü-
züne karşı söyleyebile-
cek kadar da cesurdum.
İnsanların yüzüne karşı,
dobra konuşurum. Bu-
gün genç bir kız da hızlı
hayat yaşayabilir. İnsan yaşına göre yaşaya-
cak. Cebimizde konyak şişesi gider-
, kız arkadaşımızla parkta otururduk. Sevgi,
yalnızca yatak olayı değildir. Çok iyi arka-
daş da olabilirsin bir kızla. O dönemde de-
mirciler ve kuyumcular en büyük zampara-
lardı. Kızlar da bunlarla beraber olurlardı
ve onları bir güzel keserlerdi. Artist mec-
muasında yazılar yazarken Attila İlhan'ın
etkisi altındaydım. Şiir yazmamın nedenler-
inden birisi de, Attila İlhan'dır. Röportajla-
rı şiirimsi, hikaye biçiminde yazardım. Bu
da tabi insanların ilgisini çekerti.

Oyuncak Bebek Koleksiyonu

Mesela eskiden -er-
keklerle ilgili olmayacak
bir şey ama- bir oyun-
cuk bebek koleksiyon-
um vardı. Yurtdışına
giderdi birisi, "ne geti-
reyim" derdi; "oyuncak

bebek getir" derdim. Belki şunun için topla-
mış olabilirim; hani eskiden insanların pul,
plak koleksiyonu vardı ya kızlara gösterilir-
di. Ben de kızlara bebek koleksiyonumu
gösterirdim. Hatta bir kız vardı, bir bebeği
çok sevmişti ve bir gece şununla yatayım
dedi de sonra zor geri aldım. Bundan ayrı
kalemtraş koleksiyonum da var. Bir de Ba-
bam Beyoğlu'ndaki Fransız Kon-
solosluğu'nda tercümanlık
yaparken oranın kalori-
fer dairesi vardı. Ora-
ya yılbaşı kartlarını
atarlardı. Onları
toplardım. Bende
elle boyama
1900'lere ait yılbaşı
kartları koleksiyonu da
var.

Magazin Gazeteciliği

Ben o dönemde kapıdan giremezsem,
bacadan girerdim, korkusuzdum. Bu gözü-
karalığım yüzünden başım az belaya girme-
di. Mesela bir yapımcının sevgilisini başka
bir adamla fotoğraflayıp bastığımız için, Ye-
şilçam sokağında üzerime atladı, boğuştuk.
Benim yaptığım magazin bugünkünden
farklıydı o dönem. Çünkü elimde belgeler
vardı, resimler vardı. Eğer ben magazin ga-
zeteciliği yapmamış olsaydım bugün bu ki-
tapları yazmamın imkanı yoktu. Yönet-
menlerle röportajlar yapıyordum. Ben hiç-
bir zaman öne çıkmayan, öne çıkmayı
sevmeyen bir insanım. Mütevazı
bir kişiliğim var. Eskilerden elim-
de öyle özel mektuplar var ki,
yayınlarsam olay çıkar. Ama
ben bu tür ilişkilerden daima
kaçan bir insanım. Mesela giz-
li fotoğrafları, belgeleri ortaya
çıkarmak bana ters gelir. Bir
arkadaşımız evlenmişse onun
eski fotoğraflarını, filmlerini
kimseye vermem.

Hasan Kazankaya

Nebil Özgentürk'e dedim ki; bu
adamın yaşamıyla ilgili bir belgesel yap. Ne-
dense önemli bulmadılar, yapmadılar. Ka-
zankaya Türkiye'deki en baba kulüpleri
açan adamdır. Harlem, Horozlar Öterken,
Viski A gogo. Ki Viski Agogo anahtarla gi-
rilen en önemli gece kulüplerinden birisi-
ydi. Erol Simavi gibi ünlü adamlarının altın
anahtarları vardı. Kazankaya, Yılmaz Gü-
ney'e filmler yaptı. Fatih Sultan Mehmet ile
ilgili araştırmasını kitaplaştırdı. Bizde bu
marjinal kişiliklere iyi gözle bakılmıyor,
ölümleri bile sessiz oluyor onların...

Arzu Okay ve Zerrin Egeliler

En iyi dostlarımdan birisi Arzu Okay'dı.

Seks filmlerine süre-
lenmiş bir kız olmasına
karşı, çok mert, deli-
kanlı bir kadındır. Onun
evinde de kalmışım, onun
çok yararlarını
görmüşümdür. Mus-
tang bir arabası vardı,
bir gün Kumburgaz'dan

eve dönüyoruz. Bir şişe viski içmişiz kafalar
güzel. Bir hendeğe yuvarlandık, hiçbir şey
olmadı, arabayı orada bırakıp döndük eve.
Sinemadaki gerçek dostlarımdan birisi Ar-
zu Okay'dı.

En iyi dostlarımdan birisi de, Zerrin
Egeliler'di. O da çok delikanlı bir kadındı.

Kuyu'daki Kız

Metin Erksan, Kuyu diye film yapacak,
ama bir türlü filmde oynayacak kıızı bulamı-
yorlar. Bir gece Kulüp Reşat'ta bir kız ta-
niştirdılar bana, baktım ki tam Metin Er-
kan'ın aradığı tipte bir kız. Hemen kızla ko-
nuştum, 'tamam' dedi. Aldım Metin Er-
kan'ın evine götürdüm görsün diye. Bir
gördü kıızı "tamam bu benim aradığım kız"
dedi. Kuyu filminden sonra 7-8 filmde de

oynadı. Hatta Kuyu filmindeki ro-
lülle Adana Film Festivali'nde
Altın Koza aldı. Ama bir
hastalık sonucu erken yaş-
ta öldü. Adı Nil Gön-
cü'yüdü.

Arşiv Tutkusu

İlk topladığım şeyler çil-
kolatalardan çıkan kovboy fo-
toğraflarıydı. Küçük pul kadar re-
simlerdi. Sonradan sinema yazarlığına baş-
ladığım zaman profesyonel bir koleksiyon-
culuk oluştu bende. Bunun üzerine 60'lı yıl-
lardan başlayarak her gittiğim film setinde
yapımcıya gider set fotoğraflarını alırdım.
Onları toplaya toplaya günümüze kadar
geldi. 60'lı yıllardan öncekileri de - afişleri,
fotoğrafları vs. - eski yapımcılardan topladım.
Bugün aşağı yukarı 20.000'e yakın bir
fotoğraf arşivi oluşturdum. 1914'ten itiba-
ren ilk çekilen filmde bugünkü filmlere ka-
dar hepsiyle ilgili belgeler vardır arşivimde.
Arşivimdeki filmleri iyi koruyorum. Bunla-
rın hepsi kutulu bende. Filmlerin düşmanı
ısı ve tozdur. Bunların hepsi muhafazalı
kendi kutularında, aynı ısılarla muhafaza
ederim. Arşivcilik de taşınmalar berbattır
ve çok zordur. Her şeyin nerede olduğunu
bilen bir insanım. Bir şeyi bulun dedikleri
zaman hemen bulurum. En zoru ise afiş
saklamaktır. 2000'e yakın afişim var.
100'er, 100'er blok halinde saklarım. Bu-
gün Türkiye'de ilk afiş sergisini ben yapmı-
şımdır. İsrail de bile yaptım. Sinema pulları
var, aksesuarlar var; hepsi bir yerededir bi-
lirim.

Eşim

Unkapanı'nda evimizin yanında oturu-
yordum, 15 yaşında filandı. Arkadaşlık yap-
maya başladık. O zamanlar Yelpaze mec-
muası çıkıyordu. Mecmuaların kapaklarının
resimlerini yapma-
ya çalışıyordum.
Resme karşı mera-
kım da var biraz.
Bir gün resmini ya-
palım diye eve at-
tım bunu. Sonra
duyuldu bu, ailesi
Ankara'ya kaçırıldı.
Evlendiğini duy-
dum. Ben de Cibali
Fabrikası'dan bir
kızla evlendim sonra. Sonra birbirimizden
yıllar boyunca haber alamadık. Haftanın Se-
si gazetesinde çalıştığım dönemde bir gün
bir mektup geldi "Beni tanıyor musunuz?
Beni hatırladınız mı? Benim resmimi yap-
mak için eve atmıştınız." diye. İlk önce çı-
karamadım, sonra hatırladım kim olduğunu.
Mektuplaşmaya başladık. Almanya'da
Simavi, fabrikasında çalışıyormuş. Koca-

sından ayrıldıktan sonra oraya gitmiş. İşçi
olarak orada çalışmaya başlamış. Sonra bir
resmini gönderdi. "Ben geliyorum, havaala-
nında karşıla beni" dedi. Aradan yıllar geç-
miş, nasıl tanıyacağım. Ben göbekli adam
mıyım, saçlarım dökülmüş mü, o nasıl bir
kadın olmuş. Çünkü bıraktığımda manken
gibi incecik bir kızdı. Gittim havaalanına ta-
nıdım, hemen buldum. Ben de boşanmış-
tım, o da boşanmıştı. İkimiz de olgunlaş-
mıştık artık. Sonra evlenmeye karar verdik
ve evlendik. Hayatta kahrımı çeken tek ka-
dın eşim Meliha'dır. Beni yönlendirir, bana
yardımcı olur.

12 Eylül

12 Eylül'de Nişantaşı'ndaki evimde
Agavni Aluç'la birlikteydim. O gece sabaha
kadar Yön dergilerini yaktım tuvalette. Er-
tesi gün yurt çapında bir arama yapılacağı-
nı biliyordum.

Çıplak Kadınlar

Eskiden Pazar Dergisi vardı, "asker
dergisi" derlerdi. Çıplak kadınların resimle-
ri vardı içinde. Bugün baktığımızda şimdi
artık bu iş holdingleşti. Büyük holdinglerin
pazar dergileri var. Eskiyle yeni arasında
değişen şeydi; Pazar Dergisi'ne soyunanlar
ünsüz, 2.sınıf, 3.sınıf oyuncular. Şimdi ise
çok ünlü mankenler soyunuyor. Farkı bu-
gün mankenler daha estetik fotoğraflar ve-
riyorlar. Çünkü vücut yapıları son derece
düzgün. Pazar Dergisi'nin kapak fotoğrafla-
rını çeken Meftun Olgaç'tı. Yanılmıyorsam
Türkiye'de ilk defa dublicate olayını yapan
gazetecidir. O zamanlar Haldun Simavi de
büyük resim hastasıydı. Bu tür dergilerin
içinde tek farklı dergi Hincal Uluç'un Er-
kekçe dergisidir.

Ercan Arıklı ve Randevu Evi

Ercan Arıklı'nın ilk bürosu Nişanta-
şı'nda bir villadaydı. O villa daha önce bir
randevu eviydi. Şafak Kulüp adıyla çalışı-
yordu. Birinci katta bar vardı. İkinci katta
kadınlarla kalacağın odalar vardı. Ercan
Arıklı sonradan bu villayı kiralayınca bütün
sokağın sakinleri Ercan Arıklı'ya "Bizi kur-
tardınız" diye, teşekkür etmişler. Döşeme-
lerin altından kadın kilotları çıkmış-
. Rahmetliyle bir röportaj yapmıştım, o an-
latmıştı. Oranın koruyucularından bir tane-
si de çok ünlü bir sinema yıldızının babası-
ydı.

İçki Sigara

Ben vaktiyle çok içki içerdim. Hiçbir
zaman bilincimi kaybetmezdim. Sigarayı da,
içkiyi de bıraktım. Daha doğrusu eşim bı-
raktırdı. Hayatımda hiçbir zaman sihihi açı-
dan kötü birşey yaşamadım.

Şimdi

Şimdi Giovan-
ni'yle ortaklaşa
Kabalcı Türk
Filmleri Ansik-
lopedisi adıyla
geniş kapsamlı
bir belge kitap
hazırlıyoruz
şimdilerde. Bir de
Yılmaz Güney'in ki-
tabını genişletiyorum. H

Ziya Osman'ın şiiri, 'küçük adamın şiiridir'
O, Necatigil gibi 'doğumundan ölümüne orta halli vatandaşın' yaşamına konu olabilecekleri işledi.
"Yaşama tutkusu, zamanın hızla geçişi, ümitler, iyilik duygusu, mutlu çocukluk, ev, aile, ölüm, mutlu birliktelikler, ahiret düşüncesi, zamanın dar çemberinden kurtulamamak, özlemler, iyi dilekler vb." duygular şiirine yansdı.

Bir Ziya Osman Saba Vardı Bilir misiniz?

İHSAN TEVFIK

Mehmet Kaplan, Ziya Osman Saba'yı incelemeye başlarken: "Şiir, sanatkarı yakından tanımayanlar için yıldızlardan gelen ışıklara benzer." der. Hep çevresinde döndüğümüz veya etrafımızda dönen şairlerimiz vardır. Niye durup durup Ziya Osman'a iltica ettiğimi düşünüyorum da cevabı Ziya Osman'dan devren 'ev' alan Behçet Necatigil'de buluyorum yine, -evcil şairlerimde- : "Ve kader hep bizi döndürür, dolaştırır, Ziya Osman'a bırakır; çünkü onda huzur, sükun, arınma ve Allah vardır. Onda her şey dehşetinden, şiddetinden sıyrılır, korkunçluğunu terk eder, fırtına, meltem olur." B. Necatigil bu sözleri, Z. Osman'ın ölümünden bir yıl sonra Şubat 1958'de Varlık'ta söylüyor.

Necatigil, kendini ve "ev" başta olmak üzere temalarını bulduğu şairi için biri ölümünden 15 gün sonra diğerleri de değişik tarihlerde olmak üzere 4 ayrı yazı yazıyor ve birçok yazısında da bu 'şapkasının altındaki' naif ozanı anıyor: "Ne zaman bir şiir yazmaya kalksam önümde hep Ziya Osman Saba. İnsanın bir kaderi gibi, bir ya da ancak birkaç şairi olmalı."

Ey Ölü, Az Daha Yaşatmak İsterdim Seni

1910 Mart'ında başlayan hayat yolu, 1957'nin 29 Ocak'ın da Kadıköy'deki evinde tamamlayan Z. Osman, öledığı ölüme yakın arkadaşı Cahit Sıtkı'nın ölümünden üç ay sonra gitmiştir. "Bu garip dünyada ben yadırgadım yerimi" diyen şair, hayat eşiğinden ölüme atladıktan sonra ilk olarak yanında yine sevdiklerini görmek ister: "Bir el gözlerimdeki perdeyi sıyracak/Onları bulacağım./Ne annem şaşıracak/Oğlum ne kadar da büyümüş ben görmeyeli." (Ahret, 1938)

Ölümün kendine uzak olduğu yıllarda hep ölümünden söz eder Z. Osman, daha 'o vahşi sevgili' kendini yoklamamıştır. Evlendikten sonra, özellikle ikinci evliliğinden sonraki mutlu ev, aile hayatı ölümü biraz geri plana iter.

Geçirdiği ilk kalp krizinden sonra 50'li yıllardan itibaren o eski sevgiliyi yeniden anımsar: "Geri vereceğiz hepsini/Bunca yıllık vücudumuz; el, kol, ayak/Öpüştüğümüz dudak/...Er geç/Bir ta-

but içinde hepsini" (Emanet, 1955) Aynı ruh hali, "Başka/Sefer Hali" gibi şiirlerde de devam eder. Ve şair 1956'da ölümünden kısa bir süre önce artık büyük randevunun vaktini sorar: "Kim bilir kaç günü kaldı ömrümüzün" "Düşümde" isimli 1957 tarihli şiirinde ise artık davet Cahit'ten gelir: "Düşümde gördüm Cahit'i /Banka gibi bir yer/Aynı servise verilmişiz/Yolumu gözler" Bir ay sonra Cahit'in ve sevdiklerinin yanına, çok sevgili Rabb'inin huzuruna gider. "Başkaları var başka bir yerde/Bırakıp gideceğim hepinizi" (Başka 1955)

Oktay Akbal, "Şair Dostlarım" da, Z. Osman'ın "Nefes Almak" isimli dosyasını kendisine gösterdiğini ve şairin "Ölümünden sonra çıkacak" dediğini aktarır. Akbal, şaire bu sözlerin yersiz olduğunu hatırlatmakla birlikte, "...duyuyordum sözümün anlamsızlığını" der. Z. Osman'ın daha Galatasaray Lisesi'nden beri çiziktirdiği mısralarda ölümü korkuyla değil umutla beklediğini söyler: "Rabbim verecek misin o bitmeyen yarını?/Koşup sana hesap vermeye/Geç kaldık Yarab geç kaldık./Ümitler içindeyim/Şükür

öleceğiz."

'Sessizliğin Sesi' Olan Şair

Z. Osman, grubun en genç üyesi olarak, Yedi Meşalecilerle birlikte hareket ettiği 1927-28'lerden ölümüne kadar 30 yıl boyunca şiirden hiç kopmamış tek şairdir. Küçük yaşlarda edebiyata ilgi duyduğunu ama şiir yazamayacağını zannettiğini Fahir Onger'e verdiği söyleşiden anlıyoruz. İlk şiiri Ocak 1927'de Servet-i Fünûn dergisinde yayımlanıyor. Daha sonra edebiyatımızda bir okul olan bu dergide diğer şiirleri peşpeşe çıkıyor. Yusuf Ziya yönetimindeki kısa ömürlü Meşale'de de şiirleri yayımlanıyor. Bunlar B. Necatigil ve Y. Nabi Nayır'ın da dikkat çektiği gibi 'kargalar, yarasalarla dolu' aşırı bir biçim kaygısının gözetildiği 'kötümser' şiirlerdir.

Z. Osman, şiir yazmanın hayatındaki yerini şöyle belirliyor: "Şiir yazmak benim için bir eğlence olmak şöyle dursun bu (mutlaka bir sanat eseri vermek) benim için bir ihtiyaç, bir zaruret, adeta yaşamamın sebep ve hikmeti. Bugün, yarın öleceksin deseler,

Ziya Osman Saba, Kendini Anlatıyor

(Mart 1910 - 29 Ocak 1957, İstanbul)
"İstanbul'da, Beşiktaş'ta Hayreddin İskelesi'nde şimdi yerinde bütün deposu bulunan bir evde doğmuşum.(1910 yılı Mart ayı) Çocukluğum bu evde geçti. Babam merhum binbaşı Osman Bey'dir. Annemi küçük yaşta kaybettim. 9 yaşında mübareke senelerinde Galatasaray Lisesi'ne leyli olarak girdim. Orada öğrendiğim Fransızca ile okuduğum Fransız şairlerinin hayranı olmuştum.(...) Edebi çalışmalarım daha çok Fransız şairlerini ve bilhassa sembolistleri okumakla geliyordu. Regnier, Mallarme, Rimbaud, Baudelaire, Supervielle'leri okuyordum ve daha başkalarını keşfetmeye çalışıyordum. Daha küçük yaşlardayken edebiyata karşı içimde bir sevgi vardı; fakat şiir yazamayacağımı sanırdım. Hatta ilk kalem denemem de nesirdir. İlk manzumem Servet-i Fünûn'da çıkmıştır." (1) 1927, Ocak

Daha 1928 yılında genç bir şair olarak Yedi Meşale'ye katılan Z. Osman, Y. Ziya Ortaç yönetimindeki kısa ömürlü Meşale dergisinde de yazar. Sanat anlayışının gelişmesinde katkıları olan yakın dostu Cahit Sıtkı'yı Galatasaray yıllarında tanır. Şiir anlayışları küçük farklılıklar gösterse de beraber şekillenir. 1936'da Hukuk Fakültesi'ni bitirir. İçtihat Dergisi'nde, Ağaç, Yücel ve Milliyet'in kültür-sanat eklerinde yazıları ve şiirleri çıkan Z. Osman, sonraki yıllarda çalışmalarını Varlık'ta yayımlar. Zaten Yaşar Nabi de hem Galatasaray'dan hem de Yedi Meşale'den yakın dostudur.

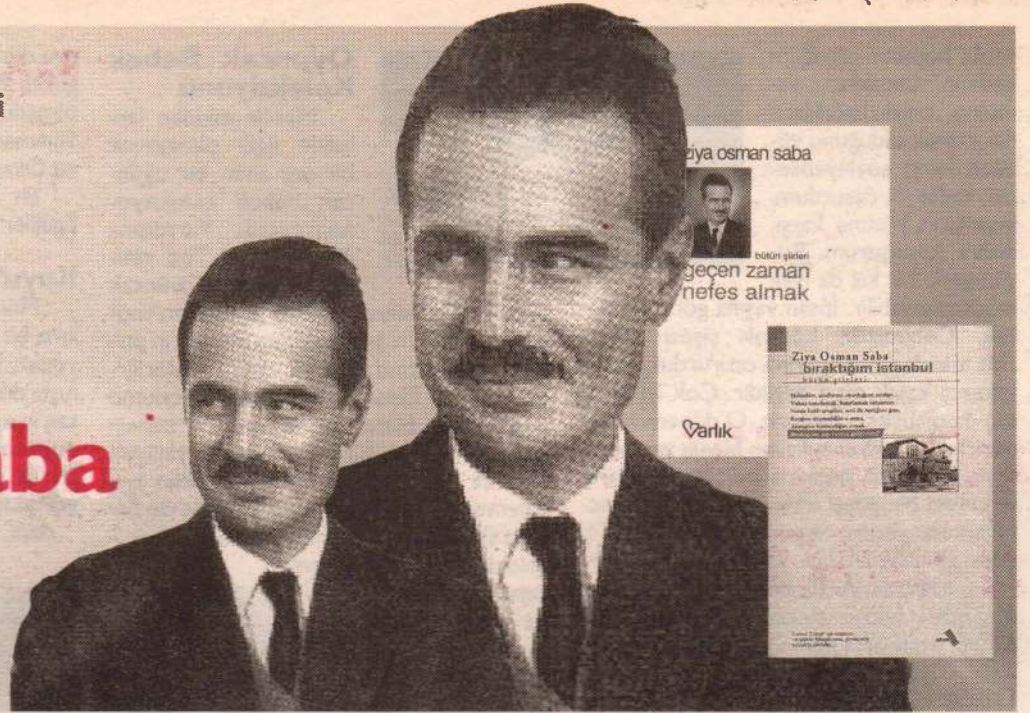
"Çocukluk özlemi, ahiret, ölüm, ev teması ile birlikte mutlu bir aile hayatı, günlük hayatın nesi, insani değerler, yaşama sevinci" ele aldığı başlıca konulardır.

Emlak Bankası'nda, Milli Eğitim Tashih Bürosu'nda ve Varlık Yayınevi'nde çalışan Z. Osman Saba 29 Ocak 1957'de geçirdiği kalp krizi sonucu öldü, 31 Ocak'ta Eyüpsultan'da toprağa verildi.

Sebil ve Güvercinler (1943), Geçen Zaman (1947), Nefes Almak (1957) şiir kitapları; Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi (1952), Değişen İstanbul (1959) anı-öykü tadında kitaplarıdır.(2)

(1) Fahir Onger'in şairle 25 Haziran 1948'de yaptığı söyleşiden alınmıştır. Söyleşi 1 Şubat 1970 tarihli, Varlık'ın 749. sayısında yayımlanıyor. (2) Ziya Osman'ın şiirleri Alkım Yayınları tarafından, Konur Ertop'un sunumuyla kitaplarına geçmemiş 18 şiiri de eklenerek yeniden yayımlandı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

yegâne üzüntüm, dünyada bırakacağım sevdiklerimle yazamadığım eserlerimdir." (Fahir Onger'in söyleşi, 25 Haziran 1948)

Z. Osman'ın özellikle Servet-i Fünûn'da ve Meşale'de yayımlanmış ilk dönem şiirleri benzetme, kişileştirme ve eğretilmelerle dolu, doldurma sözcüklerin sık yer aldığı şiirlerdir. Yine de bu şiirlerde naif Ziya Osman'ı bulmak mümkündür. "Geçen Zaman"da, yine uyaklı, ölçülü; alışılmış biçimlerle birlikte sonnet gibi batılı nazım biçimlerini de kullandığını görüyoruz. Z. Osman, serbest şiire "Nefes Almak"taki şiirlerle ulaşıyor. Cahit Sıtkı, can dostu Z. Osman'ın "kafiye ve vezin esaretinden kurtulup daha serbest ve tabii bir edaya kavuşmuş" olmasını "Ziya'ya Mektuplar"da övgüyle karşılar. Artık ilk şiirlerinde çok görülen sanatları da bırakmış, varlığı, nesneleri olduğu gibi veren; çıplak, yalın bir şiir diline varmıştır.

Z. Osman, şiire ve yazmaya ilişkin şunları söyler: "Güzel şeyler yazmaya çalıştım. İnsanların aklında kalabilecek bir şeyler yazmak istedim. İnsanlar unutmayınca güzel oluyor. Fakat bunu yaparken daima kendi içimdekileri söyledim. Kendi içimi döktüm. Eserlerim ancak, yapabildiklerimdir.(...)Şiirin birtakım ebedi temaları vardır. Her şair nihayet bir insan olmak itibarıyla içinde duyacağı aşk, ölüm korkusu vs. gibi temaları işleyecektir. Şiirin içtimaileşmesine tamamiyle muhalif olduğum sanılmasın. Şair, içtimai dertlerini de, ama kendi süzgecinden geçirdikten sonra ve geçirebildiği takdirde söylemelidir ve söyleyecektir."

Z. Osman'ın şiiri, birçok eleştirmenin belirttiği gibi 'küçük adamın şiiridir' O, Necatigil gibi 'doğumundan ölümüne orta halli vatandaşın' yaşamına konu olabilecekleri işledi. "Yaşama tutkusu, zamanın hızla geçişi, ümitler, iyilik duygusu, mutlu çocukluk, ev, aile, ölüm, mutlu birliktelikler, ahiret düşüncesi, zamanın dar çemberinden kurtulamamak, özlemler, iyi dilekler vb." duygular şiirine yansdı. Çatışmadan çok bir iç dünyayı ortaya dökme biçiminde gelişti şiiri. Okuruna da: "Sizler okuyasınız diye bütün bu yazdıklarımı/Gücümün yettiği, dilimin döndüğü kadar" diye seslendi. Onun sadece okurundan yana değil yaşamdan yana iyiniyeti vardır. İyiniyetli bir şiirdir onunki. "Dilek" şiiri o iyiniyetin tüm in-

sanlara yansması değil midir.

Necatigil: "Usta sanatı biraz da mizaç bütünlüğü olarak görmemiz gerekir." der ve Z. Osman'ın asıl başarısını bir kişiliğe tabii ki sadece insani değil -bir şiir kişiliğine- ulaşabilmiş olmasına bağlar. Onu 'sesizliğin sesi' olarak görür.

Evler Işığımız, Şairler Kuvvetimiz!..

Çoğu zaman evler şairlere dar gelir. Sokağa iter, yaralar. Duvarlar üstüne gelir insanın. Bunu sadece kişisel mutluluk veya mutsuzlukla da açıklamak yeterli değildir. Şiir, sözelimi roman ve öykü türüne göre ne kadar içe dönükse tam tersine birçok şair, özel yaşamda sokaklara, meyhanelere, ıssızlıklara, yalnızlıklara koşar. **Dağlarca'nın** Kadıköy Hayat Kafe'de söylediği bir sözü hiç unutamıyorum: **"Ben yalnızlığımı severim; ama kalabalıklar içinde."** Tabii bu genel ifadelerin dışında kalan -veya kalmak isteyen şairlerimize- bir diyeceğimiz yok.

Ziya Osman, yukarıda sözünü ettiğimiz temleri 'ev' etrafında geliştirir. Mutlulukların ve mutsuzlukların içinde hep ev vardır. En son gidilecek yer de küçük bir ev değil midir, Cahit Sıtkı'nın "Öylesine karanlık ki gecemiz/Ha olmuş ha olmamış penceremiz" dediği? Z. Osman, "Eski bir evde olmak, orda, Eyüpsultan'da" diyordu ve "özlediği ev'e" göçüyordu.

Onun evi başlangıçta bir "Beyaz Ev"dir. Orada betimlemesi yapılan ev Türk filmlerine az mı konu olmuştur? Önceki neslin kuvvetli temsilcisi **Haşim'in** "menatik-ı duşize-i tahayyül" dediği hayalimizin bile erişemeyeceği, sınırları belli-belirsiz olan ama özlenen yerler, Z. Osman'ın şiirine geldiğimizde daha so-

Dilek

Mesut olmuş görmek isterdim hepinizi...
Bu bahar gününde, dertliyi, ümitsizi.
Terfi etmiş memur, sınıf geçmiş öğrenci,
Kadını, erkeği, yaşlısı, genci,
Bir bayram sevinciyle, kol kola, sokaklarda.
Su başlarında, ağaç altlarında, parklarda
Sevgililer, baş başa, muratlarına ermiş.
Çocuklar el ele, bir halka oluvermiş.
Görmek isterdim camlardan, odalarda oturmuş,
Radyoyu açmış, küçük sofrayı kurmuş.
Yol, meydan, dere, tepe, dağ, bayır, kır...
Vapurlar, limanlarda yola çıkmaya hazır.
Gazinolar, plajlar, sinemalar açık.
Her dilden bir şarkı, her dudakta bir ılık.
Ne yoksul ahı, ne dul hıçkırığı, ne hasta iniltisi,
Mesut olmuş görmek isterdim hepinizi!..

1954

mutlaşır. O yer, şairin: "Mesut olun, yaşayın/Ana baba evlat torun"(Bir Yer Düşünüyoruz) dediği, bahçesinde salınacağı, sırası ve baygın ıhlamur kokularının olduğu bir sadet ülkesidir artık. **"Beyaz Ev"** şiirinde o evin nitelikleri daha belirgin çizilir. "Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev/Her dağ yamacına kurduğum/Beliren her su kenarında/Pembe damlı, yeşil pancurlu, bal-konlu" O mutluluk evinin mutfagında sev-

gilinin elleriyle yaptığı reçeller vardır. Mevsimler sevilen insanlarla birlikte geçer ve o kadar bahtiyar olunur ki; anne ve babalar

mezarlarından çıkıp uzun kış gecelerinde aralarına karışırlar. Öte dünya düşüncesini en mutlu şiirlerde bile kafasından çıkarmayan Saba, gelmiş- geçmişlerle birlikte mutlu olunabileceğini düşünür. Onun saadet ülkesinde ölümlere de yer vardır. **"Evden Çıkmış Ölümler"** şiirinde de hatıraları hep canlıdır ölümlerin ve her tarafa kokuları sinmiştir.

Ziya Osman çok sevdiği şiirlerden biri olan **"Misakımilli Sokağı No.37"** adlı şiirinde de "Ne diyeyim bilmem ki/Gönül sarayı, aşk yuvası" dediği mutlu evlilik günlerinin hikayesini ve o günlerin 'ev'ini anlatır. Geceler ve doğan günler kaderin en güzelini örmüş, şairin çocuğu orada dünyaya gelmiştir. Akşamüstleri kaymak-yoğurtçuların ve bozacıların indiği, arnavutkaldırım sokakın havagazi feneri ile aydınlatıldığı mutlu bir evdir. Aslında mutlu ev hayalleri şairin annesiyle kısa süre de olsa mutlulukları beraber tattığı Beşiktaş'taki evlerine kadar gider. Üç nesil bir aradadır, bayramlar bayramdır, çocukluk ancak masallarda yaşanabilecek kadar güzel. O evi "Ev" adlı hikayesinde anlatır Z. Osman.

Küçük yaşamalardan duyulan mutluluk ve mutlu 'beyaz ev' imgesi **"Evim, Karım, Çocuğum"** şiirinde de devam eder: "Şu fakir mahallede bir göz evim olsaydı/Nasıl sevinç içinde çıkardım şu yokuşu/Kapıyı ben çalmadan açiverirdi karım/Her akşam tekrarlardım onun güzel adını/Boynuma atılarak: 'Baba' derdi çocuğum/Onu göğsüme basıp cevap verirdim: 'Yavrum'" Z. Osman, şiirinde bahsettiği mutluluğu yakaladı ama kendine ait bir evi hiç olmadı.

"Beyaz Ev, Türkçe'de yazılmış en güzel saadet şiirlerinden biridir" diyen M. Kaplan, Z. Osman'ın şiirlerinde sık sık görülen ev, anne, baba ve çocukluk özleminin sevgi teması ile ilgili olduğunu belirterek, şair için: "Büro ve sokağın sert ve soğuk çehresi karşısında, sevginin hakim olduğu çocukluk ve ilköğrençlik yıllarını arar." der. Aranan mutluluk, sevgi 'ev'de bulunacaktır ancak. Korunaktır hayatın kötülüklerine karşı ev. İyilikler, güzellikler, sonsuz saadetler ancak orda mümkündür. Behçet Necatigil, Z. Osman'da bulduğu 'ev' teminin içine adeta oturur ve bir daha da ordan çıkmaz. Ev, her şeyi gören, bilen bir bilge gibidir nerdeyse. Kendini çeşitli sebeplerle terk eden evlatlarını yine bağrına basar. Necatigil'in dizeleriyle: "Ben büyüdüm, affederim/Ben evim."

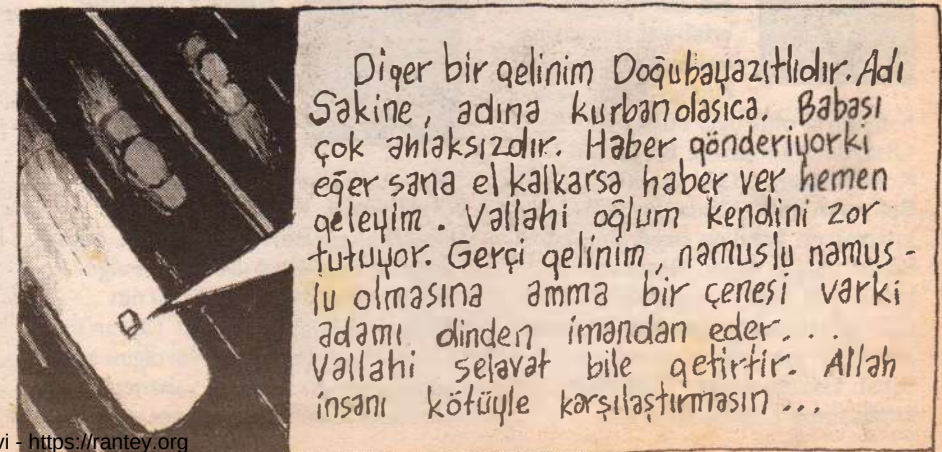
57 yıllık ömrünü şiire adanmış, iyi kalpli, iyiniyetli bir şairi istediğimiz kadar anlatabiliriz. Malzeme bol. Sadece 'ev'lerden yola çıkılsa bile geri dönemeyiz. Hayat kısa şiir uzun. Onu en iyi özümseyen Necatigil'le bitirmek yaraşır:

"Biz de ölüme, içimizde anıları hep taze sürüp giden bazı şairlerden kuvvet alarak ve onlarla birlikte gidiyoruz. Adı, Ziya Osman'dır; kuvvetim olan bir şairin adı. Öleli yirmi yıl oldu."

Necatigil öleli yaklaşık 25 yıl oldu, Z. Osman 47 yıl. Şairler hâlâ kuvvetimiz, şairler her an kuvvetimiz... Şiir, ışığınız olsun! **Akşamsefası**

Bağlantılı Yaşamlar

KEMAL SİYAHHAN

Sayım'ın Kitap Bavulu

SAYIM ÇINAR

Türkiye'nin Evrensel Yazarı:
Yaşar Kemal
Yapı Kredi Yayınlarında
Yaşar Kemal Anadolu'nun binlerce yıllık kültüründen beslenerek yazdığı

büyük ve modern romanlarla, ABD'den İngiltere'ye, İtalya'dan Tunus'a, Norveç'ten Kanada'ya, dünyanın dört bir yanında tanındı. Yazdıkları doğu ile batı arasında köklü bir kültürün ve verimli bir coğrafyanın yarattığı, çağlar ötesi gur ses olarak kabul edildi, sevilerek okundu; okunuyor. Yaşar Kemal'in yapıtlarına, yayımlandığı ilk günden beri Türkiyeli okurlar büyük ilgi gösterdi. Onun romanları uzun yıllar boyunca okundu, birkaç kuşak edebiyat sevgisini Yaşar Kemal'in yapıtlarıyla kazandı. Tıpkı öncekiler gibi, gelecek kuşaklara da edebiyat ve okuma sevgisi aşılayacak bu kırk kitap şimdi YKY'de.

Sarımsak-Türk ve dünya mutfağından sarımsak yemekleri
Mehmet Ünal
Devin Kitap Yayın-Dağıtım
Sarımsak üzerine bir

şeyler öğrenmek için "utancınızdan" kimseye sormadıklarınıza bu kitapçıkta yanıtı vermeyi amaçlıyor bu kitap. Bu kitabın yazarı dahil, sarımsak onu sevenlerin mutfaklarının kraliçesidir. Verilecek yemek tariflerini aynı lezzette gerçekleştirebilmek için aşçı olmaya gerek yoktur. "Her işin başı sevgi" tanımlamasını kılavuz edinmek yeterlidir. Sarımsaklı yemekler seven okuyuculara şiddetle önerilir.

Başucumda Müzik
Kürşat Başar
T.İş Bankası Kültür Yayınları
Kış İkindsinin Evinde adlı ilk kitabıyla edebiyat dünyasına parlak bir giriş yapan Kürşat Başar yeni

romaniyle okuruyla buluşuyor. Sen Olsaydın Yapmazdın Biliyorum, Konuştuğumuz Gibi Uzaklara, Aşkı Bulmanın ve Korumanın yolları adlı kitaplarıyla kendine özgü bir okur kitlesi oluşturan Başar, Başucumda Müzik adlı yeni romanında 1950'li ve 60'lı yılların karmaşasında unutulup giden bir aşk öyküsünü anlatıyor. Sabah Gazetesi'nden Şerif Ercan bu kitabı eşine hemen satın aldı.

Mavi Bir gün
Çev:Metin Fındıkçı
Mahmut Derviş
Dünya Yayıncılık
Şiir anıktır. Bir biçimde varlığını belli eder. Güneşten doğan ışıktır bazen. Sessizliğe sonsuz

şiddetle düşen bir ses: bir öksürük, bir kapı çalınması, bir bebek ağlaması, bir fren sürmesi, bir siren çığlığıdır. Direnmenin ve sürgünlüğün şiirini yazdı o. Şiir sevenlere duyurulur.

Tren
Engin Geçtan
Metis Yayınları
Engin Geçtan'ın yeni kitabı 'Tren', Metis Yayınları'ndan çıktı. Bir önceki kitabı 'Hayat'la hayran kitlesini daha da

artıran Geçtan'ın mesleki psikiyatri kitapları da Metis Yayınları'ndan tekrar yayımlanıyor. Yayınevi, 'Tren'in yaşam, ölüm ve kader hakkında, bir ayağını fantastiğe, diğerini gerçeğe basan, mizahi ve şenliği bol bir kitap olduğunu duyurdu. Bakalım Ayşe Arman bu kitabı ne kadar sevecek?

Tapınak Şövalyeleri
Michael Baigent
Richard Leigh
Henry Lincoln
Nokta Yayınları
Hz.İsa'nın yaşamı, çarmıh ve inciler... Kutsal Soy Merovenj

Hanedanı ve gizemi hala anlaşılamamış Kutsal Kase. Zaman zaman marjinalliğe sürüklenen yargılar, cevap isteyen sorular ve insanın zekasını zorlayan bir yolculuk. Posta Gazetesi'nin Kraliçe yazarı Şenay Düdek bu konularla ilgilendiğini, kitabı satın alarak hemen gösterdi.

Ermeni Resim Sanatı
Mayda Saris
Agos Yayıncılık
Saris'in bu kitabı kendi alanında ilk olma özelliği taşıyor. 19. yy İstanbul ressamı arasında

yer alan Zakaryan'ın, Civanyan'ın, Çiracıyan'ın, Haliç, Boğaziçi, Fenerbahçe, Beykoz resimleri, görsel değerlerinin ötesinde birer belge değeri taşıyor. Agos Gazetesi'nin çalışkan muhabiri Arman Tayran'ın bu kitabına ne kadar değer verdiğini adım gibi biliyorum. Sanatta yabancı yoktur Armanım. Sanatta yabancı yoktur...

Bu kez günahlar işlenmiyor, anlatılıyor. İstanbul'da 20. yy sonları. Karanlık ve loş bir modaevinde ünlü moda tasarımcısı Leon Ziya ve misafirinin başbaşa konuşmayla geçen on "günah dolu" gün. Halil Gökhan ile Konuşan Kadın adlı son romanı üzerine söyleştim.

Kimyam Böyle Buyuruyor

Erkek ve kadını nasıl tanımlarsın?

- Evrim ve antropoloji arasına sıkışıp kalmış, para tarafından sürekli dövülen, kimyasına ve bedenine tutsak iki varlık. Aynı ayrı tanımlamak yerine birlikte bu dünyayı ne kadar boktan bir hale getirdiklerini söyleyerek ortak bir tanım yapmak en iyisi tabii ki...

Bir eleştirmen de kendini eleştirebiliyor mu?

- Bir yazarın kişisel eğitimi için "başkasını okuma" dönemi aslında olabildiğince erken bitmeli. Bu faz devam ederse bilin ki kişi iyi yolda değildir. Hayat boyu okul okuyamayız ki! Ama belirli bir süre sonra başkalarının yazdığı asla okurların okuduğu gibi olmuyor. Yaşıtlarımın yazdıklarını genelde okumak, merak etmek eğiliminde olmuyorum çoğunlukla. Gazetecilik için belki... Ama o zaman da yazar olmuyorum. Hayatın, zamanın, insanların çıkardıkları sesler, yaşıtlarım ya da başka bir yazarın seslerinden daha çok ilgimi çekiyor desem saçma olacak. Çünkü yazar zaten kendi sahası olan ve buradan beslenen birisi. Bir yazarın yazardan beslenmesi gibi suni koşullar 20. yüzyılın ikinci diliminde çok yaşandı ve edebiyat bu yüzden biraz da koptu, nereden koptuysa artık. Hani hep sahicilik deniyor ya öyle. Doğru. Edebiyat kendi üstüne, kendi sorunlarına kapandı. **Modacılar ve sinemacılar arasındaki farklılık nedir? Modacılar ve Sinemacılar cinselliğini daha fazla mı sorguluyorlar?**

- Ben cinselliğimi sorgulamıyorum. Korkularımı sorgulayamadığım gibi. Çünkü kimyam böyle buyuruyor. Cinsellik baştan ayağa kimya. Öyle olduğunu anladım yıllar boyunca. Fakat sorunuzda iki bölüm var. Modacılar ve sinemacılar arasında farkı anlatsam da oradan cinselliğime geçiş yapamam. Bu sorunun altında da üstünde de cinsellik var. Onun üzerinde genel bir cevap verecek olursam modacılar örterek, sinemacılar ise soyarak insan bedenini bugünkü haline getirdiler. Bu "hal" üzerinde tartışmak lazım. İnsan bedeni ne durumda. Ruh gerçekten var mı, yoksa bedenin oynadığı bir oyun mu?

Roman mekanları seçerken neye dikkat ediyorsun? Neden Nişantaşı? Neden Fındıkzade değil?

- Çünkü Fındıkzade'de modaevleri, modacılar ve müşteriler yok. Türkçe'de nasıl deniyor? Ambiyans yok, evet! Ayrıca o semtte ben bir müddet oturdum ve çalıştım, hala oralara takılıyorum. Ama sevmiyorum. Orali olmadığım, çün-

kü Nişantaşı aslında çok "yerli" bir semt. Semt, gündüz makyajını gece silince bu daha çok ortaya çıkıyor. Gece buruk bir semt Nişantaşı-Teşvikiye. Çünkü gündüz sahte bir hayat var. Geceyse sanırım bu hayattan nefret ediyor ve piçmanlık duyuyor.

Türkiye'de romancının tartışılıyor olmasını neye bağlıyorsun?

- Kurgusu düşük bir yazar soyu var bizde. Örneğin ben kurgu üzerine çok düştüğüm ve becerememekten çok çekindiğim için şimdilik az karakterli, az mekanlı romanları tercih ediyorum. Düşünceli romanlar yazmayı seviyorum. Okur benim yazdıklarımı okurken sık sık düşünsün, arada dirlensin. Başka şeylerle meşgul olup az önce çizdiği satır üzerinde tekrar düşünsün. Ve sonra mesela bir şeyler atıştırsın. Ben bu isteği onda uyandırmalıyım. Bütün duyularıyla ilişki kursun. Boynu ağrımasın hemen, uykusu gelmesin. Sanıyorum büyük çoğunluk uyku okuru. Uyumak için okuyor eminim birçok kişi...

Kahramanlarınız aşırı uç insanlar. Böyle yazmaktaki amacınız nedir?

- Aleladelğin ortasında güçlü ve aşırı insanlar temsil yeteneğine sahiptirler. Güçlülerin arasında da alelade insanlar. Çatışma yaratmak için, bir imge kurar gibi karakter

seçimi yapmak da önemli benim için. Ama bu bir tarz. Metod değil. Hep böyle yapılmayabilir. Ben, aslında hiçkimsenin bir diğerine benzemediğini kanıtlamaya çalışıyorum. Herkes aşk yazıyor, anı yazıyor... Kapasitelerinin yüzde 1'i üzerinde tek tipteniyorlar ve evrimleri günün birinde susmakla neticelenecek. Merak yok, bilgi yok, kurgu yok... Metinsel temrinler, sayıklamalar.. Hareket ve duygu yerine 3-4. sınıf yeni roman, bilinç akışı ve sürrealist çabalamalar içinde "anakronik" bir edebiyat çamurunda yüzüyoruz. **Erkek eşcinsel aşkı yazmak biraz riskli mi?**

- Elinize bir kalem aldığınız zaman hiçbir şey riskli olamaz. Bu sorunuz biraz seksfobik geldi bana. Leon Ziya zihinsel kastrasyona uğramış bir anne bağımlısı ve annesinin yarattığı cinsiyetsiz bir feminen filozof Frankenstein. Jacques Lacan onu çok severdi eminim. Hatta Julia Kristeva da tanımak isterdi. Erkek cinsel aşkını Ferzan Özpetek sinemada bu kadar iyi "yazarken" bu konuda yetersiz kalacağımı düşünüyorum elbette. Özpetek biraz da işin cinsel politikasına kaçıyor. Bense yazarken politikadan kaçıyorum. Çünkü politika bu dünyanın kötücül yüzünü temsil ediyor.

“Rakıya haram diyorlar. Rakı üzümünden yapılıyor. Hiç haram olur mu? Bağın çapasını kendim yaptım. Filizini budadım. İlacını attım. Serdim, kuruttum. Bu üzümde benim alın terim var. Gani gani alın teri dökerek ürettiğim üzümünden, kendi ellerimle yaptığım rakı hiç haram olur mu? Benim emeğim var bunda. Emek haram olur mu?”

İçki Sofrası

MUSTAFA ŞERİF ONARAN

Ahmet Erhan için

Hani eskilerin “Felekten bir gece çalmak” diye bir sözü vardır ya, edebiyatçı taifesinin felekten çaldığı geceler bitmez. Yeter ki sofranın tadını kaçırmassınlar, tadını çıkarmasını bilsinler.

Bektaş meclislerinde hangi eren sözünü şaşıyor, etrafına sataşıyor, kendini dağıtıyorsa, tekkenin piri olan dede,

- Ona kadehi boş ver, dermiş içkileri sunan erene.

Kendini dağıtan eren ölçüyü kaçırdığını anlar, yavaşça meclisten çekilirmiş.

“Boş ver” sözü zamanla başka anlam yükleri de kazandı. “Boş ver” sözünde “aldırma” anlamı da var. Bir çeşit bağışlama, bir çeşit hoşgörü. Dedenin sevecen bakışlarını görür gibiyiz o mecliste.

Ama edebiyatçı taifesinin içki meclisinde civıtan ozanı durdurmak olanağı yoktur. Cıvıtıp da yapabildiği; kendini pek önemsemesi, nice kişilikli ozanları defterden silivermesidir.

İçki sofrasında insan kafayı bulunca astığı astık, kestiği kestik oluyor.

İçtikçe kendine çekilen, içindeki suskunlukta çoğalmaya çalışan ozanlar da var. Efkâr dağıtmak için kafayı bulan Ali Ali Efendi adındaki Divan ozanı, kadehin derdini dinlemek uğruna, kırkına geldiği zaman öte dünyaya göçmüştü.

“Neşve tahsil ettiğim sagar da senden gamlıdır

Bir dokun bin âh dinle kâse-i fağfûrdan” beyiti onundur.

Kafayı bulmak için ille de içki meclisine girmek gerekmez. “Vakt-i ke rahat” gelince ister dağ başında ol, ister fakirhanede yaşa, kadehi dudağa götürmek gerekecektir.

Ne diyordu Orhan Veli:
“Dağ başındasın
Derdin günün hasretlik
Akşam olmuş
Güneş batmış
İçmeyip de ne halledecek-
sin.”

Orhan Veli yeterince içmediği, içkiye doymadığı için mi,

“Bir de rakı şişesinde balık ol-
sam” diyordu?

Böyle keyfinin iyi olduğu bir akşam Ankara’da bir belediye çukuruna düştü. Hemen arkasından İstanbul’a

geldi. Kafası bulanıktı. Sarhoşluğuna verdiler. 14 Kasım 1950’de öldüğü zaman 36 yaşındaydı. O düşme sırasında kafa içinde bir kanama oldu da, zamanla genişleyip komaya mı soktu? O kış kıyamette bir yerlerde sızıp kaldı da mı kötüledi? Tam olarak anlaşılmadı neden öldüğü.

Daha yaşamanın başlarında sayılırdı. İçkiye yenik düştü.

Çalışma odamda Metin Eloğlu’nun porselen üzerine çalıştığı bir resim var. Altına el yazısıyla şu şiirini eklemiş:

“Bu zıkkımın yanında

Arnavut ciğeri ister, bir

Çiroz salatası ister, iki

Cacık ister, üç.

Adalet, müsavat, hürriyet demeye

Sadece yürek ister.”

Metin Eloğlu Türkçe’nin inceliklerini iyi bilen bir ozandı. Sabahtan başlardı içmeye. Eskilerden gelen arkadaşımı. Gırtlak kanseri ameliyatından kalan boynundaki soluk deliğinin onarılması, yorgun karaciğerinin iyileştirilmesi gerekiyordu. Ne muayenelere ayık gelirdi, ne de kan incelenmelerinin yapılmasına. Kaçmakla derdinden kurtulacağını mı sandı? Ken-

dinden öç alır gibi içerdi. 1985 yılında öldüğü zaman daha altmışında bile değildi.

Altmışına varmadan ölenler arasında Turgut Uyar, Edip Cansever, Cemal Süreya gibi “İkinci Yeni”nin üç ası da vardı.

“Öyle Bir Hikâye”de Unkapanı köprüsündeki sarhoş adam,

- Çok içtim ama, dediği zaman,

Sait Faik’in ağzından konuşan öykü kahramanı ukalalık etmez de,

- İçmeli delikanlı, der, içince çok içmeli.

İçkiciler arasında yer alan Sait Faik öldüğü zaman ellisinde bile değildi.

“İçkiciler erken ölür” demeye mi getiriyorum. Melih Cevdet 85’e kadar

dayanmasını bildi. Fazıl Hüsnü Dağlarca, ölümle alay eder gibi, doksana dayandı.

Onlar elifi bozulmadan içen, içmeye doyamayan ozanlardı.

Osman Atilla “aslan sütü” derdi rakıya, sonra da eklerdi:

- Tilkiyi aslana boğdurmamak için aslan sütü içiyoruz.

Eski edebiyatımızı iyi bilenlerden Hikmet İlaydın, Şükrü Kurgan, Orhan Şaik Gökyay fire vermeden içenler arasındaydı. Ömürlerinin tadı-

nı çıkarmayı da bildiler.

Ne kadar mı içerlerdi? İçkiye çabuk alışılır. Artık kadehin lafı olmaz.

Orhan Ural, Rauf Mutluay, Tahir Alangu Yüksek Öğretmen Okulu’ndan eski arkadaşları.

Orhan Ural dişlerinin arasından süzer gibi, ağzında dinlendirir gibi, keyifle içerdi rakıyı. İçki dediğin söyleşinin tadını çıkarmaya yararmalıydı.

TRT’nin vereceği ödül için, seçici kurul üyesi olarak, Rauf Mutluay ile Tahir Alangu Ankara’ya gelmişlerdi. Orhan Ural arkadaşlarını evinde ağırlamak istedi.

Eve yaklaşırlarken Orhan Ural, - Şu köşedeki büfeden bir “büyük” alayım, diyor.

Evde bir “küçük” ile bir “büyük”ten kalan da vardır ama, Tahir Alangu,

- Sen bir “küçük” daha al, artmayınca yetmez, der.

İşte bu “artmayınca yetmez” sözü içkiciler arasında kural haline gelmiştir.

Söyleşilerinde içkiyle şekerlenmiş bir söyleşi tadı olan Aydın Boysan da ölüme kafa tutanlar arasındadır.

İçki sofrası geleneğinde konuşmasını bilmek kadar susmasını bilmek de var.

Bilgi Yayınevi, Ergun Sav’ın “Rakı Sohbetleri”ni yayımladı. Rakı nedir, ne zaman, nasıl içilir? Ünlü rakıcılar kimlerdir? Rakı sofrası söyleşileri nasıl olur? Ergun Sav’ın kitabından öğrenmeli bunları.

Benim andığım edebiyatçıların adı yok o kitapta.

Ama bir Bektaş dedesinin şöyle bir yorumu var:

“Rakıya haram diyorlar. Rakı üzümünden yapılıyor. Hiç haram olur mu? Bağın çapasını kendim yaptım. Filizini budadım. İlacını attım. Serdim, kuruttum. Bu üzümde benim alın terim var. Gani gani alın teri dökerek ürettiğim üzümünden, kendi ellerimle yaptığım rakı hiç haram olur mu? Benim emeğim var bunda. Emek haram olur mu?”

Ergun Sav “Benden yorum yok” diyor.

Benden de yorum yok. H

HAYVANARTBAHÇESİ

Samsunspor

Kaptan Emin, Fatih, Şanver, Yüksel, Gıyaseddin, Erol, Nasır, Hakki, Uğur, Ercan, Kasım, Caner ve yönetici Yüksel Özcan... O gün aynı otobüsteydiler. O gün yani 20 Ocak 1989 Malatya deplasmanına gidiyorlardı, korkunç kaza yollarını kesti. Antrenör Nuri Aslan, Muzaffer, Mete, Tomiç hayatlarını yitirdi. Kafilenin geri kalanı kimi ağır kimi hafif yaralı olarak kurtuldu. O acı günün sene-i devriyesinde onları yine saygıyla anıyoruz.

Düş Kırığı

Ablam küçük bir kızdı basma entarisi nazlı saçlarının örgüsünde buğday başşakları...

Ablam küçük bir kızdı istasyon düdüklü avucunda düşlerini babamın cebine boşaltırdı.

ablam ne kadar da küçük bir kızdı ne tez büyüdü de anne oldu.

ablam küçük bir kız anneydi mendiliyle büyütülmüş ömrünün tozlarını silerdi.

Gülüm Alp
Kırşehir

Yüzleşme

İçimdeki akrep yine kısılcasına alıyor beni boğuluyorum, ışık bahçelerimi açıyorum ona ama ezemiyorum, ayrılıkların arasında çabalıyorum. Korkunç gülümsemeler dağıtıyorum. An geliyor onu zehirlemek istiyorum, Biliyorum ki, ben den kopmaz bir hayvan, doyuramadığım bir yaratık o, Zarar veriyorum sadece. Vücudama bir çizik atıp birkaç damla kan akıtıyorum, yetmiyor yine doymuyor, ağzım kuruyor, hayatım kuruyor. Yeşeren bir çiçekten zevk almam söylenirken bana, dalından kopan kuru bir yaprağa seviniyorum. Aynı vücutlar, aynı gülümseyen suratlar, ayna da bile kendi-

ne bakmaktan tiksiniyorsun. Bağırarak geliyor içimden "görün, hissedin içinizdeki hayvanı, çıkarın ağza onu" diye.

Ağlamamanız gerekiyorsa ağlayın, onu hiçe saydığınızdan ötürü gülün demiyorum size, barış, sevgi nâraları atmayın bana inanmıyorum, anlayın artık, farkına varın şablonlarınızın, sıyrılın artık iyilik, güzellik oyunlarından. İçinizdeki kinin, nefretin tadını aldığınızı biliyorum. Bir kere tattınız mı onu geri dönüş yok, biliyorsunuz aslında ama tanrınızdan bile saklarsınız, yüz kere, bin kere tekrarlar-sınız kendiniz bile inanırsınız, şimdi gidiyorum. İçimdeki hayvanı uyutmaya gidiyorum, sessiz olun!!!

Gülümsemek, konuşmak zorunda olmadığım duraklarda, bir süre dolanmaya gidiyorum. İçimdeki ateşi söndürmeye gidiyorum, hiçbir şeyi anlamaya çalışmadan yok etmeye gidiyorum. Özgürlük mü? O da ne? Adını bir yerlerde duymuştum, ama çıkaramıyorum. (Kangren olmuş bir gecede bunu yazdım ve sonra gözüm Hayvan dergisinin son sayısına takıldı ve işte gönderiyorum. Gerçekten bir yolculuğa çıktım. Karadeniz'i ve Akdeniz'i aynı gün içinde gördüm. İki günümü otobüste geçirdim, belki de yeni yıla yalnız girmekti amacım. Öküz'ün son sayısında ağlayabilen birisi olarak, teşekkür ediyorum.)

Habibe Yalçinkaya
Erzincan

Baskın Gen

Bugün kalabalık içinde topladım yalnızlığımı / Çocukluğumda dinlediğim aşk şarkılarında, / Hissettiğim o ilk duyguyla sevdiğim seni, düşünmek için... / Bir gün duygu hissettiğim alacakaranlığı bekledim / Gündüzün geceyi doğurmasını... / Ve ben olacağım sadece karanlıkta / Düşünmek için... / En büyük kötülükle bekliyor olucam seni / İşkenceyi uzatan bir ümitte / Karanlıktan kurtarman için beni, / Her gece olduğu gib... / Bütün benliği mi belirleyen baskın genimi, / Seni, / Düşünmek için oradayım biliyorsun!

Mert Yüksel
Denizli

Ölüm Yılına Kanlı Gözyaşı

Bilinmeyen kelimelerin yaslı gözlerinde buluyorum kendimi. Çıkmazlarla dolu sokaklarda yitiriyorum yüzünü. Sonra ufak bir dokunuşla aydınlanıyor yüreğim. Seni sende hissetmek için koşuyorum melodilerin gölgelerinden. Bilinmezliklerin karanlık perdelerinde oynuyorsun son oyununu. Biz de bu oyunun kimlik-siz kişilikleri oluyoruz senin için. Yağmurlarla beraber oynuyorsun "DÜŞLER YAŞAMI"NI... Her gülüşe yaşlı bir susuş ekliyorsun. Dinmek bilmeyen yağmurun ıslanmış yüreğiyle acıyı akıtıyorsun hüznünlü suretlerimize. Üzerinde rengini, yaşamın matemiden aldığı onca renkte oyun var. Her biri bitmemiş bir karanlığın umuduyla hazırlanmış. Bulutların yağdıramadığı karanlık yağmurlar arındırıyor günahlarını. Biraz daha umutlu düş-

ler veriyorsun bana. Rüyalarımızda kaybettığımız devinimlerin anlamlarıyla geçiyoruz evren karmaşasından. Yalancı bedenlerimize yaşam suyu sunuyorsun ve ölümsüzlüğün tadını renklere buluyorsun. Günah olmayan duaların alışamadığı isteksizlikle hesap veriyorsun, kelimelerin büyüünden anlamayanlara. Her hareket derinleştirilmiş acıları oynuyorsun. Her karede yaşıyorsun o düşsel sahnede.

Tüm tiyatro sahnelerinde kabına sığmayan kendinin sesleri yükseliyor, Kent yasta. Tüm gezginler seni soruyor. Ölü kentin yorgun suretlerinin çığlıkları sus-turuyor kenti. Esrik gülüşlerle, yitirilen düşlere feryatlar sunuluyor. Ölüm yılının kanlı gözyaşları akıyor notalardan. Siyah uykulu kız gözlerini açtığında; yanlışlıklar kentine (u)mutlu notaların tütsülediği şarkılar söylemek istiyor...

Düş Dostum; yüreğinin hüznünlü gözlerini bana ver ve oyna bana DÜŞLER YAŞAMINI... Bana beni geri ver İbrahim Orgun, DÜŞ DOSTUM İBRAHİM ÖZ-GUN'A ve 8 Ocak 2003'te Diyarbakır'da düşen uçakta ölenlerin anısına...

Aysun Gördük
Diyarbakır

Merhaba Anne;

Merhaba hasretim, özlemim; burası zor anne, burada yaşamak zor. Burada düşündürmüyolar anne. Konuşmayı özledim, gardiyanlardan baskıyı, suçlulardan hayatı öğrendim anne. Geceler uzun, geceler sessiz geçiyor. Karanlık boş sokaklarda yürümeyi özledim. zaman geçmiyor, sana kavuşacağım gün gelmiyor anne, burada bir yatağım, bir bardağım bir de küçük pencere var anne. Bu kadar az şeyle yetinemiyorum anne, yağmuru özledim, özgürlüğü özledim anne. Ben neden burdayım anne, sana söylediler mi? Bilmeyorum anne, artık ne yapmam gerektiğini bilmeyorum. Onlara göre ben ıslah oluyorum, ben ıslah olmalı mıyım anne? Buradan çıkınca ne yapacağım? Hayat burada anne, ben susamam, ben susan halkla yaşayamam. Konuşan insanlar burada anne, dışarda...

Orası yalan anne, gerçek burada. Ben sessizliğin içinde boğulurum anne, ölürüm! Ölmeli miyim anne? Sessizlik için, ölmeli miyim? Yanlışlar doğruyu öldürüyor. Yanlışlar için doğrular ölüyor, o zaman ölmeliyim değil mi anne? Aşığım anne, ben özgürlüğü aşığım, direnmeye aşığım, hakkımı savunmaya aşığım, ben insan gibi yaşamaya aşığım, ben aşığım anne. Canım acıyor anne, çok acıyor. Bekle beni anne, bir gün zafer omuzlarımda gelicem, belki omuzlarım çökmüş olacak ama mutlu olacağım. Yalnız değilim anne, ışığı gör anne, umudunu yitirme, beni gör anne, beni duy anne, bizi duy! Bir gün herkes duyacak, beni bekle anne, bizi bekle, bekle anne, bekle...

Seray
Ankara

Nedir Bu?

Kimliğimizi kimliksizde Aramak!
Özendüğimizi özentide Bulmak!
Uyumu sürüde Aramak!
İyi kötüde Bulmak!

ÖSS'ye hazırlanıyorum. Bu üçüncü hazırlanışım ve iki yıldır lise diplomamı okuldan almadım. ÖSS formunu almak için okula gittiğimde tesadüfen diplomam geldi aklıma. Sordum. Diploma mı almam için on milyon TL ödemem söylendi. "Diplomayı karşı oda da veriyorlar" dedi, tebessüm özlürlü kadın. Karşıdaki odaya gittim ve kadına pazardan mal alıyormuş gibi "Diplomalar kaç?" diye sordum. Yalın bir cevap vardı: "On milyon." Oysa ben, "On milyon ama size dokuza veririm." demesini bekliyordum! Diplomayı almadan gittim. Şimdi düşünüyorum da onu alıp akşama diploma sote de yapıp yesem, sindiremezdim!

Dilan
Antalya

... Ülkemde kaç çoban hayvan dergisini biliyor, okuyor bilmiyorum ama, benim tanışmam geç olmadı.

İlkokul diplomalı sığır çobanıyım, daha önceleri, koynumda öküz dergisiyle çıkardım meraya, şimdi hayvan dergisiyle çıkıyorum. Heybemin bir yanı azık, bir yanı kitaplıktır rengarenk bir dünyadır, eşeğimin sırtında. Heybede memleket, memleket gülümser Nazım Hikmet. Otuzüç kurşundur, yankılanır yerle gök arasında Ahmed Arif. Can Yücel ki, acem aşırın faslı okur doğun ayda. Dalgalanır rüzgarda saçları Hasan Hüseyin'in, görürüm, Marmara'nın mavisinde, çırılçıplak yüzen kızkulesini şiirlerinde, Sunay Akin'in, Sunay Akin ki İrmaklardan doldurduğu matarasını boynuna asıp Marmara'nın soğuk sularına dalar ve Kızkulesi'nde alır soluğu ve tatlı sularla tarar tuz ve dumandan yıpranmış kızının saçlarını Şiir kadar şiire yazarım şiir erkek şiire kadınlar ve birleşince şiirimde şiirle şiire başlıyor doğumu şiirciklerin selam size şiirdaşlarım, kitapdaşlarım hayvandaşlarım selam size.

Ahmet Aslan
Konya

Hayatın Kamaşırken

Hayatı karelere bölünmüş soluklanmalar ensemizde, parça bütün ilişkisine takılıp kalanlar... Bakıp da göremeyenler, ağlamayanlar içten... Aslı kalmışlar okyanusun yüzeyinde, derinler korkutmuş

"Yağmur bitti, dağılın"

İslam Çupi

(Ölümünün 4. yılında
futbol saygılarının büyük şairini
saygı, sevgi ve özlemle
anıyoruz.)

HAYVAN

onları, derinleşmek kaybetmeye denk sözlüklerinde... Kapıları sınıksız kapalı dışarıya... Uçurumları yok hayatlarının. Uç noktaları yok... Gerçek ayaklarının altında vicak vicak hayallerini ezmiş, gölgeledikleri insanlarda isyan bayrakları yükselmek mi düşmek mi derken hayatın neresinden dönülürse kar olunacağı inancı!.. Ama ne yükselmek ne de düşmek asıl hayat ipuçları, doyuya coşku sözcüklerde... Satır aralarında kopuk hayaller, kağıtlara sığdıramayan düşsel geceler yıldızların dans ettiği... Yılların getirdikleriyle getirilenlerin farklı olduğu an'ı kutsarım ben...

Öfkenin en doruk noktasından aşağıya süzülüşünü sonra da... Her şeyin içinde ve dışında olmalısın belki de; hem oynayıp hem yuhalarsın kendini böylece! Alıştırır seni gece güneşi arada bir, simsiyah gökyüzünde bembeyaz olur gözbebeklerin, hem gözlerin hem de hayatın kamaşır sen düşünürken... Oluşun yeri karıştırırsın birden, birileri çeker gider içinden, söndüğünü söyler, melankoli çıkarken nefesi, kum saatinin yarısı yokolmuştur sanki... İnandırır seni durağanlığa, bir nehirdir ki devam eder okyanusa akmaya... Ellerinden tutarsın zamanın, pasları bulaşır geçmişin, ellerini bırakırsın zamanın bir tını geçer içinden. Durmadan koşturur seni senden uzaklara o an, karlı zirvede çığlıkların yankılanır sanki, soğuktan titrer gülüşün, senden duru bir güzellik akar, davranışlarının ilhamını müziğinden alır...

Zeynep Çolakoglu
İzmir

bak ak günlere gidiyor yüzüm,
suç uç noktalarda artık.
gel el bana bunu sundu,
sen en geniş odalarda aranırken.
dört kapılı evlerde,
ört dediğimde perdeleri
güneşe kapılmıştın.
satmış gibi bedenini,
atmış rengin güneşte yansımıştı
gezgin dünya beni,
ezgin zamanlarda parçalarken...

Ahmet Özcan
Mersin

Akışına Değil;

Dalgasına Yüzerdik Hayatı

Mevsimler canlılığını kaybederdi. Anormal iklim koşullarında formasyona uğramış formal yapılı ağaç çeşitleri çıkardı karşımıza, cansız hastalık etmenleriyle bütünleşirdi patojenel virüs'ler sıçrayıcı koşucu bacaklarıyla çekirge'ler sıçrardı. Olur olmadık durumlarda emici ve sokucu ağızlarıyla başkalaşıma uğrardık hayatın. Sote yanlarında kırkikindi yağmurları yağardı. İkinci vakitlerinde göğüs boşluklarımıza mermiler sıkırdı ve sıkın bir hayatın zıpkınlarıyla vurulurduk sonra. Biz çıldırasıya gülerdik aslında akışına değil; dalgasına yüzerdik hayatı. Volümetrik açılarla resimlerimiz çekilirdi portrelerimizde bacaklarımız olmazdı, sonra kareleri yırtırdı resimlerin piramidal yapılı ağaçlar dizilirdi önümüze. Genç sürgünleriyle yayvanlaşırlardı ve biz uçardık. Aseksüel üremelerde çoğalmıştık mantarimsı yapılar oluşturmaya başladık. Fungusit'ler yetmezdi bizi öldürmeye, ekdo parazitsel beslenirdik. Salak bitkilerin odunumsu kısımlarında. Sonra adımız asalak oluverirdi, aslında biz insandık, yabancı ve yabancı otları yemeden önce kafamıza kamyon kasaları düşerdi ve biz manyaşırdık. Ne olduysa o zaman oldu, akışına değil; dalgasına yüzmeye başladık hayatı.

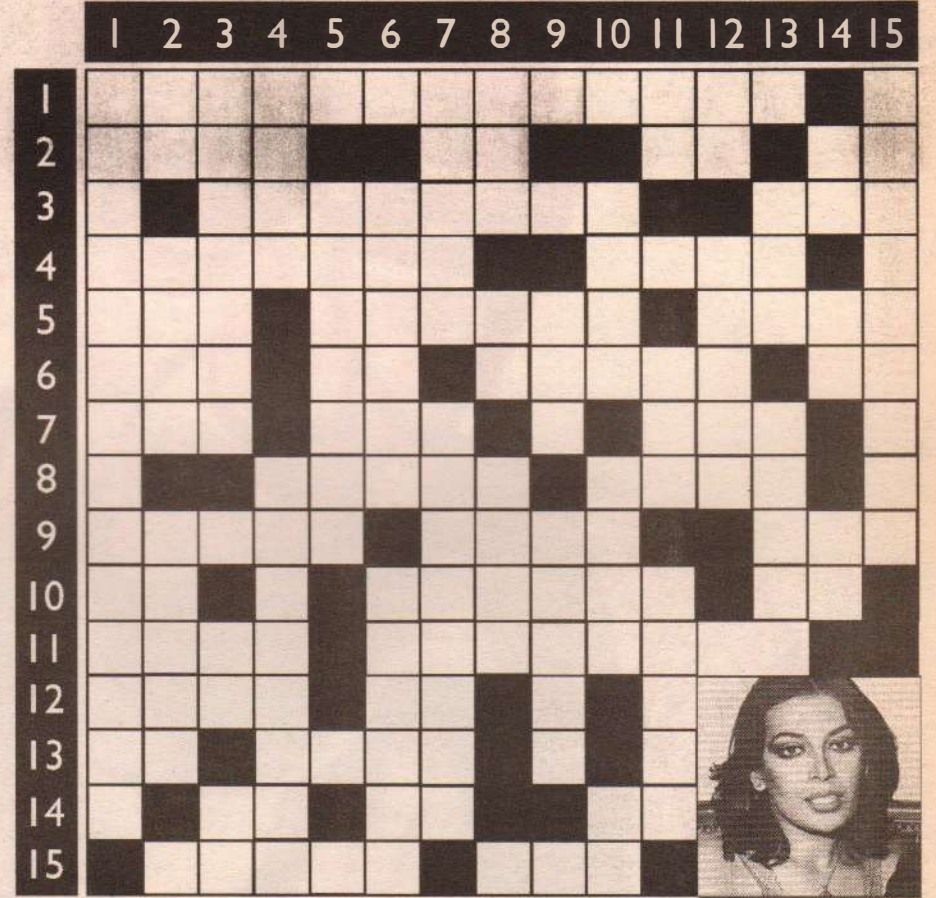
Peyzaj tasarım ilkelerinde çalışmaya başlamıştık sınır bitkileri olarak mimari yapıların keskin uçlarında yumuşak görüntüler verirdik. Aslında bize kalsaydı, dolgu ve kazı alanlarını kapamayı tercih ederdik. Şans tanınmazdı bu gibi durumlarda, ibrelili ağaçlar böbürlenirdi yuvarlarımızda ve biz gölgede üşüyüverirdik halden hatırdan anlamazdı salyangoz kafalılar. Oysa bizim fonksiyonlarımız belliydi, ideolojilerimiz için işlevselliği ve kullanışlılığı hayal ederdik. Ama son kullanma tarihimizi birileri yırtmıştı latince adımız bile yoktu. Bir isim aradık durduk kendimize. Sonra akışına değil; dalgasına yüzmeye başladık hayatı.

Not: Aslında gerçek adım bu değil. Ama ben yazdığım her şeyin altına "Goer" ismini yazıyorum. "Goer" Kürtçe'de bir çok anlama tekabül eder, ama ben kendi lügatımda "iyimser bir yaratık" vasfıyla değerlendiririm bu ismi.

Goer
Yalova

Bulmaca Buldurmaca Paldır Kültür Doldurmaca

***** Haz: MEVLÜT GÜLVEREN *****

Soldan Sağa 1- Yedi Meşalecilerle birlikte hareket eden "Kitaplarda yazılı değil, değil yazılı mezar taşlarımızda, / Birşey, bir şey var bizde, dizelerini yazan şairimiz. **2-** Unu elemek için kullanılır - İskambilde birli - Ters, eski dilde su. - Mimarlar ve mühendislerin yanında gezdirdikleri cetvel. **3-** Kitleleri peşinden sürükleyen ünvan. - Kere, defa. **4-** Mantar panolara kağıt tutturmaya yarayan minik tutturgaç. - Ters, nişanlandıktan sonraki aşamadakilere söylenir. **5-** Dolaylı anlatım - Tekin soyadlı yazarımızın önadı. - Bir ölçü birimi, aynı zamanda bu iş beni ... **6-** Nizip'in ip'i kopunca. - Vilayet. - ... ve Barış (Tolstoy'un bir romanı) - Ters, arkanın karşıtı. **7-** Eskrimde bir oyun. - ... Yazarlar Derneği. - Dolap'ın son hecesi. **8-** Tren. - Balık onsuz yenmez. **9-** Arsa, ev kiralama. - "Solo" değil. - Radyo Televizyon Üssü. **10-** Bir nota - Güzel bir sebze. - O koşar, baht kazanır. **11-** Ülkü - Apoletleri olan. **12-** İngilizce'de sol. - Uzaklık anlatır. **13-** Genişlik. - ... Altay dilleri. **14-** Tümör. - İridyumun simgesi tersi. - Bir haber ajansı. **15-** Japonya'da bir kent. - Büyük şair Nazım Hikmet'in soyadı.

Yukarıdan Aşağıya 1- Bir dönem gençliğimin düşlerini süsleyen erotik ve güzel sinema yıldızı. **2-** Ters, lityumun simgesi. - En küçük canlı. - ... Tetkik Arama Enstitüsü. **3-** Japon geyşalara çok yakışır. - Ters demirin simgesi. - Akıl. **4-** Sözleşme. - Yandım Çavuş Yandım Senin Elinden / Çok Sallanma ... Düşer Belinden. **5-** Abdurrahman önadlı, gazeteci, yazar. **6-** İri il. - Antalya ilçesi. **7-** Tombul salam. - Ülkü Tamer'in çocukluğunda sinemasına gittiği, Gaziantep'te sinemacı. **8-** Age, Sex, Language. - Ters bir nota. - Denizcilikle kullanılır. **9-** Bir ülke - Araba yarışları. **10-** Dinamo ... - İngilizce'de gül. - Ters olumsuzluk ön eki. **11-** Ters baryumun simgesi. - ... Hayvan'dan arıyoruz. - Yunanistan'ın başkenti. **12-** Ters eski dilde su. - Bir hayvan. **13-** Sigara ve esrar bağımlısı için söylenir. - Özel eğlenceye de denir. **14-** Ters ten. - En kısa zaman birimi. - Ters, tayın annesi. **15-** Çocukluğun Soğuk Geceleri adlı yapıtın eşsiz yazarı.

ŞUBAT 2004 • AYDA BİR YAYIMLANIR • İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: METİN ÜSTÜNDAĞ
Genel Yayın Yönetmeni: METİN ÜSTÜNDAĞ • Genel Yayın Koordinatörü: HATİCE MERYEM
Haber Merkezi: AYHAN BOZKURT • MİNE SÖĞÜT • SİNAN SÜLÜN • YILDIZ BİLGİN BAYAZIT • EMRAH SERBES
Grafik Tasarım: SERDAR KARATAŞ • Dizgi: CEMAL VANLI • Genel Müdür: ORHAN AÇAR • Satış Müdürü: CÜNEYT AYDIN
Adres: İstiklal Cad. Turhol Han. No:373 Daire:7 Beyoğlu/İSTANBUL • Tel: 0212 293 32 77 - 78 • Fax: 0212 293 32 79
ISSN 1303 - 944X • Yayıncı: PAK Basın Yayın • Baskı: Ilıcak Matbaası (0212 880 40 75) • Genel Dağıtım: DPP (0212 622 22 22)

"Tükendi nakdi ömrüm, dilde bir sevda-yı ah kaldı"

Kazancı Bedih

HAYVAN